

MISKOLCI EGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR
BŰNÜGYI TUDOMÁNYOK INTÉZETE
BÜNTETŐ ELJÁRÁSJOGI ÉS BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI JOGI TANSZÉK

ÜGYÉSZSÉGI SZERVEZET ÉS IGAZGATÁS

- tanszék -

*Készítette:
dr. Székely György*

1. AZ ÜGYÉSZSÉG SZERVEZETE ÉS MŰKÖDÉSE

1.1. AZ ÜGYÉSZSÉGRŐL ÁLTALÁBAN

MI AZ ÜGYÉSZI SZERVEZET ALKOTMÁNYOS FUNKCIÓJA?

Az ügyészség annak a közhatalmi érdekek a megvalósítására létrejött független szervezetnek tekinthető, melynek célja az alkotmányos rend fenntartása, a megalkotott törvények végrehajtása és betartása. Ezek a célok elsődlegesen a bűncselekményekkel, mint a társadalmat leginkább sértő és veszélyeztető jelenségekkel szemben realizálódnak, de a fejlődés során fokozatosan kiterjedtek más jogterületekre is (közigazgatási jog, magánjog).

Az ügyészség **független** szervezet és **csak a törvénynek van alárendelve**. Az ügyészi szervezetet a legfőbb ügyész vezeti és irányítja.

[KUKORELLI István (szerk.): *Alkotmánytan I. Osiris Kiadó, Budapest, 2003. 507. oldal; Alk. 53. § (3) bekezdés; Ütv. 20. § (5) bekezdés*]

MILYEN ÜGYÉSZSÉGI SZERVEZETI MODELLEK ISMERTEK?

- a) **Alárendelt ügyészségi modell:** Ebben a modellben az ügyészség a *végrehajtó hatalomnak alárendelten* működik, azaz a szervezetet a kormány az igazságügyi miniszteren keresztül irányítja. Az irányítás azonban csak általános, konkrét hatáskörelvonást nem jelenthet. Jellegéből kifolyólag itt az ügyészség hatásköre a közigazgatás törvényességének felügyeletére nem terjedhet ki.
- b) **Önálló ügyészségi modell:** Ebben a modellben az ügyészség a *végrehajtó hatalomtól független*, felelősséggel csak az Országgyűlés felé tartozik, mely azonban szakmai kérdésekbe nem szólhat bele. Magyarország ezt a modellt követi. Itt az ügyészség hatásköre kiterjed a közigazgatás törvényességének felügyeletére is.

[Dr. CSINK Lóránt – Dr. RIXER Ádám: *Alkotmányjog és közigazgatási jog. Jogi szakvizsga kézikönyvek. Novissima Kiadó, Budapest, 2006. 179. oldal*]

MELYEK AZ ÜGYÉSZI SZERVEZET TÖRTÉNETI FEJLŐDÉSÉNEK LEGFONTOSABB ÁLLOMÁSAI?

- Királyi szervként működött a „**királyi ügyek igazgatója és a Szent Korona ügyésze**”, hatáskörébe tartozott a király képviselője, amely során örködték ezek jogai felett magán-, köz- és büntetőjogi érdekek esetén: feladatkörében felperesként vagy vádlóként szerepelt.
- Törvényhatóságokban (vármegyék, kiváltságos kerületek, városok) működtek a választott **tiszti ügyészek** a XVII-XVIII. századtól. Teendőik: a vád alá helyezés előkészítése, a vádképviselőt, a büntetések végrehajtásának ellenőrzése, a törvényhatóság jogtanácsosaként is eljárta el, illetve magánszemélyek részére ügyvédi megbízásokat is teljesített.
- A magán-jogszolgáltatásban, az úriszékeken a földesúr ügyvédjeként működő **uradalmi ügyész** járt el.
- 1849: az Igazságügyi Minisztériumon belül felállították az "**álladalmi ügyészi osztályt**" az állam érdekeit sértő bűncselekmények miatti eljárásokra.
- A szabadságharc leverése után: az **államügyészség** létrehozása, ezzel az állami büntetőmonopólium megerősítése. Az igazságügyi miniszternek alárendelt modell érvényesült, az államügyészek közreműködtek a büntető, polgári és fegyelmi eljárásokban. (Az államügyészség az 1860-as Októberi Diploma után megszüntetésre került hazánkban.)

- **1871. évi XXXIII. tc. a királyi ügyészségről:** az ügyészség fő teendője, hogy a jogrendnek a büntető törvényekben meghatározott megsértése eseteiben a törvény alkalmazása iránti eljárást megindítsa. A tc. szerint közzvádó már csak az állam közege lehet. Az ügyészség az igazságügy-miniszternek alárendelten került megszervezésre.
- 1918: a törvényszékek mellett **államügyészségek**, az ítélőtábláknál **főállamügyészségek**, a Kúriánál pedig **Legfőbb Államügyészség** működött.
- 1920-tól **ismét királyi ügyészség** néven működött a szervezet.
- 1945: ismét az Igazságügyi Minisztérium irányítása alatt álló **államügyészség**, illetve ezzel párhuzamosan: ún. **népügyészségek**, melyek feladata a háborús és népellenes bűncselekmények miatti eljárás volt
- 1949. évi XX. tv.: a törvényesség megtartása felett az Országgyűlés által választott és annak felelős **legfőbb ügyész** örököl, aki vezeti és irányítja az ügyészség szervezetét.
- 1953-ban: sor került a **Legfőbb Ügyészség** felállítására.
- **1972. évi V. törvény** a Magyar Köztársaság ügyészségéről (**Ütv.**).
- **1994. évi LXXX. törvény** az ügyészségi szolgálati viszonyról és az ügyészségi adatkezelésről (**Üsztv.**).

[Dr. NÁNÁSI László: Az ügyészség története. www.mklu.hu/cgi-bin/index.pl?lang=hu]

MI AZ ÜGYÉSZSÉG ÁLTALÁNOS FELADATA AZ ALKOTMÁNY SZERINT?

- **Gondoskodik:**
  - a természetes személyek, jogi személyek, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek **jogainak a védelméről**,
  - az alkotmányos rendet, az ország biztonságát és függetlenségét sértő vagy veszélyeztető minden **cselekmény következetes üldözéséről**.
- **Törvényben meghatározott feltételek szerint:**
  - jogokat gyakorol a **nyomozással** összefüggésben;
  - **képviseli a vádat** a bírósági eljárásban;
  - **felügyeli a büntetés-végrehajtás törvényességét**.
- **Közreműködik** annak biztosításában, hogy **mindenki megtartsa a törvényeket**. → Törvénysértés esetén - törvényben meghatározott esetekben és módon - **fellép a törvényesség védelmében**.

[Alk. 51. §]

1.2. AZ ÜGYÉSZSÉGRE VONATKOZÓ JOGFORRÁSOK

MELYEK AZ ÜGYÉSZSÉGRE VONATKOZÓ LEGFONTOSABB JOGFORRÁSOK?

Az ügyészség szervezetéről és működéséről szóló törvények:

- Az Alkotmány (1949. évi X. törvény) XI. fejezete (Alk.);
- 1972. évi V. törvény a Magyar Köztársaság Ügyészségéről (Ütv.);
- 1994. évi LXXX. törvény az ügyészségi szolgálati viszonyról és az ügyészségi adatkezelésről (Üsztv.).

Eljárási törvények:

- 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról (Be.);
- 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról (Pp.);
- 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól (Ket.).

Egyéb jogforrások:

- az AB vonatkozó határozatai;
- a legfőbb ügyész utasításai.

MELYEK A LEGFONTOSABB LEGFŐBB ÜGYÉSZI UTASÍTÁSOK?

- 11/2003. LÜ utasítás a vádelőkészítéssel, a nyomozás törvényessége feletti felügyelettel, és a vádemeléssel kapcsolatos ügyészi feladatokról;
- 12/2003. LÜ utasítás a büntetőbíróság előtti ügyészi tevékenységről;
- 1/1990. LÜ utasítás a büntetés-végrehajtás törvényességének ügyészi felügyeletéről;
- 14/2003 LÜ utasítás a gyermek- ifjúságvédelmi ügyészi szakfeladatok ellátásáról;
- 13/1994. LÜ utasítás az ügyészi törvényességi felügyeletről;
- 7/ 1996. LÜ utasítás az ügyészi magánjogi tevékenységről;

- 5/1995. LÜ utasítás az ügyészségi szolgálati viszonytal kapcsolatos egyes kérdésekről;
- 1/1996. LÜ utasítás a Titokvédelmi Szabályzat kiadásáról;
- 6/1998. LÜ utasítás az ügyészi szervezet iratkezelési szabályzatának bevezetéséről;
- 25/2003. LÜ utasítás a Magyar Köztársaság ügyészsége szervezetéről és működéséről;
- 18/2005. LÜ utasítás az Adatvédelmi és Adatbiztonsági szabályzat kiadásáról

1.3. AZ ÜGYÉSZEK KINEVEZÉSE, FELADATAI, JOGAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI

HOGYAN, ÉS MENNYI IDŐRE VÁLASZTIÁK A LEGFŐBB ÜGYÉSZT?

Személyét a **köztársasági elnök javasolja** → az **Országgyűlés 6 évre** (egyszerű többséggel) **megválasztja**.

[Alk. 52. § (1) bekezdés I. mondat, Üsztv. 14. § (2) bekezdés]

MI JELLEMZI A LEGFŐBB ÜGYÉSZ FELELŐSSÉGÉT?

A legfőbb ügyész az **Országgyűlésnek felelős**, és működéséről köteles **beszámolni**.

Országgyűlés tagjai a legfőbb ügyészhez **interpellációt** és **kérdést** intézhetnek. → Az AB azonban megállapította, hogy a legfőbb ügyész interpellálhatósága **nem jelenti azt**, hogy **politikai felelősséggel tartozna** az Országgyűlés felé, és hogy az interpelláció nem veszélyeztetheti az ügyészség tevékenységét és a legfőbb ügyésznek az egyedi döntésekért nincs politikai felelőssége csak közjogi.

[Alk. 52. § (2) bekezdés; Alk. 27.§; 3/2004 ABh.]

HOGYAN NEVEZIK KI A LEGFŐBB ÜGYÉSZ HELYETTESEIT?

Személyüket a **legfőbb ügyész javasolja** → a **köztársasági elnök nevezi ki** határozatlan időre.

[Alk. 52. § (1) bekezdés II. mondat, Üsztv. 14. § (3) bekezdés]

HOGYAN NEVEZIK KI AZ ÜGYÉSZEKET?

Az ügyészeket a **legfőbb ügyész nevezi ki**.

[Alk. 53. § (1) bekezdés]

MI A MAGYAR ÜGYÉSZI SZERVEZET JELLEGZETES SZERVEZŐ ELVE?

Alá- fölérendeltség jellemzi: az ügyészek a legfőbb ügyésznek alárendelten működnek, utasítást csak a legfőbb ügyész és a felettes ügyész adhat nekik. [Ütv. 6. §]

MELYEK AZ ÜGYÉSZEK ALAPVETŐ JOGAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI?

Alapvető kötelezettségek:

- munkájukban és magatartásukban az Alkotmányt és a jogszabályokat *kötelesek megtartani*;
- az alkotmányos rendet és a törvényeket sértő vagy veszélyeztető személyekkel szemben a törvényekben előírtaknak megfelelően, következetesen és humánusan *járjanak el*;
- ügyészi kötelezettségeiket mindenkor *becsületesen, legjobb szaktudásuk szerint pontosan* kötelesek teljesíteni;
- a hozzájuk érkezett panaszok, kérelmek haladéktalan *megvizsgálása* majd *intézkedés*.

Alapvető jogok:

- *mentelmi jog* (az országgyűlési képviselővel azonos);
- *utasítási jog*: tv-ben meghatározott esetekben az utasított szervek az utasításnak kötelesek eleget tenni;
- eljárása során meghatározott területre, helyiségbe igazolványa felmutatásával *beléphet*;
- büntető, fegyelmi, szabálysértési, kártérítési *eljárást kezdeményezhet*.

[Ütv. 22-26. §]

MIT JELENT AZ ÜGYÉSZEK MENTELMI JOGA?

- a) **„Felelőtlenség”**: Az ügyész bíróság vagy más hatóság előtt - megbízatásának ideje alatt és azt követően - nem vonható felelősségre az általa közölt tény vagy vélemény miatt. Ez a mentesség nem vonatkozik az államtitoksértésre, a rágalmazásra és a becsületsértésre, valamint a polgári jogi felelősségre.
- b) **Sérthetetlenség**: Az ügyészt csak tettenérés esetén lehet őrizetbe venni, és ellene csak a legfőbb ügyész előzetes hozzájárulásával lehet büntető eljárást, valamint szabálysértési eljárást indítani, vagy folytatni, továbbá büntető eljárásjogi kényszerintézkedést alkalmazni. (A legfőbb ügyész esetében az Országgyűlés a döntéshozó.)

A mentelmi jogról az ügyész - a szabálysértési eljárás kivételével - nem mondhat le.

[Ütv. 23. §; 1990. évi LV. törvény 4-7.§]

1.4. AZ ÜGYÉSZSÉGEK HATÁSKÖRE ÉS ILLETÉKESSÉGE

MI AZ ÜGYÉSZSÉGEK ILLETÉKESSÉGÉRE VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS SZABÁLY?

Az ügyészség illetékességét általában **annak a bíróságnak** az illetékessége határozza meg, **amely mellett működik**.

[Ütv. 19. § (5) bekezdés]

HOGYAN ALAKUL AZ ÜGYÉSZSÉG HATÁSKÖRE ÉS ILLETÉKESSÉGE A BÜNTETŐJOGI SZAKÁGBAN?

Az Ütv-ben meghatározott általános szabállyal egyezően: az ügyészség hatáskörét és illetékességét általában **annak a bíróságnak** a hatásköre és illetékessége határozza meg, **amely mellett működik**. Ez a szabály mind az első, mind a másod, mind a harmadfokú eljárásra és bíróságokra illetve ügyészségekre irányadó.

A bíróság hatásköre: (a) **általános hatáskör:** általános hatásköre a helyi bíróságoknak van: minden olyan bűncselekmény esetén első fokon a helyi bíróságok járnak el, melyet a törvény (a Be.) nem rendel a megyei bíróságok hatáskörébe. (b) **különös hatáskör:** a Be. által taxatív felsorolt bűncselekmények esetén első fokon nem a helyi bíróságok, hanem a megyei bíróságok járnak el (pl. 15 évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények, állam elleni, emberiség elleni bűncselekmények, terrorcselekmény, különösen nagy vagy ezt meghaladó vagyoni hátrányt okozó bűncselekmények stb.). (Példa: *lopás vétsége*: elsőfok: Miskolci Városi Bíróság és Miskolci Városi Ügyészség, másodfok: B-A-Z Megyei Bíróság és B-A-Z Megyei Főügyészség, harmadfok: Debreceni Ítéltábla és Debreceni Fellebbviteli Főügyészség; *emberölés*: elsőfok: B-A-Z Megyei Bíróság és B-A-Z Megyei Főügyészség, másodfok: Debreceni Ítéltábla és Debreceni Fellebbviteli Főügyészség, harmadfok: Legfelsőbb Bíróság és Legfőbb Ügyészség)

A bíróság illetékessége: (a) **általános illetékességi okok:** 1. az eljárásra az a bíróság illetékes, amelynek a területén a bűncselekményt elkövették; 2. megelőzés: ha a bűncselekményt több bíróság területén követték el, vagy az elkövetés helye nem állapítható meg, az azonos hatáskörű bíróságok közül az jár el, amelyik az ügyben korábban intézkedett; 3. az eljárásra az a bíróság is illetékes, amelynek területén a terhelt lakik, ha az ügyész, a magánvádló vagy - ha e törvény másként nem rendelkezik - a pótmagánvádló ott emel vádat. (b) **különös illetékességi okok:** 1. a Magyar Köztársaság határain kívül elkövetett bűncselekmény elbírálására az a bíróság illetékes, amelynek a területén a terhelt lakik, vagy tartózkodik, ennek hiányában az a bíróság, amelynek a területén fogva tartják; 2. ha a terhelt a bűncselekményt a Magyar Köztársaság határain kívül követte el, és az eljárást a távollétében folytatják, az a bíróság illetékes, amelynek a területén a terhelt utoljára lakott, vagy tartózkodott. (ha egyik alapján sem állapítható meg az illetékesség, akkor helyi hatáskörben a PKKB, megyei hatáskörben a Fővárosi Bíróság jár el). (c) **kizárólagos illetékesség:** azt jelenti, hogy a Be.-ben felsorolt bűncselekmények esetén (pl. kiskorú veszélyeztetése, közveszélyokozás, gazdasági bűncselekmények nagy része) az egész megyére kiterjedő illetékességgel a megyei bíróság székhelyén lévő helyi bíróság (pl. B-A-Z Megyében a Miskolci Városi Bíróság), a fővárosban pedig a PKKB járhat csak el.

[Be. 15-17.§, 30.§,]

HOGYAN ALAKUL AZ ÜGYÉSZSÉG HATÁSKÖRE ÉS ILLETÉKESSÉGE A MAGÁNJOGI SZAKÁGBAN?

A korábbi szabályokhoz hasonlóan: a magánjogi tevékenységet általában az a megyei (fővárosi) főügyészség, illetve az a helyi (városi, kerületi) ügyészség látja el, **amelyik az illetékes bíróság területén működik**. Az ítéltáblához tartozó ügyekben az ítéltábla illetékességi területén működő Fellebbviteli Főügyészség jár el. A Legfőbb Ügyészség bármely bíróságnál, a megyei (fővárosi) főügyészség (a továbbiakban: főügyészség) pedig a főügyészség illetékességi területén lévő bármely városi (kerületi) bíróságnál eljárhat.

A bíróság hatásköre: (a) **általános hatáskör:** A helyi bíróság hatáskörébe tartoznak mindazok a perek, amelyek elbírálását törvény nem utalja a megyei bíróságok hatáskörébe. (b) **különös hatáskör:** a Pp. által taxatív felsorolt esetekben első fokon nem a helyi bíróságok, hanem a megyei bíróságok járnak el (pl. a vagyoni perek, amelyek tárgyának értéke az ötmillió forintot meghaladja, a nemzetközi áru fuvarozási vagy szállítmányozási szerződéssel kapcsolatos perek, a közigazgatási perek stb.)

A bíróság illetékessége: (a) **általános illetékességi okok:** az alperes lakóhelye (vagy tartózkodási helye vagy utolsó lakóhelye), jogi személy esetén székhelye szerinti bíróság jár el, ha más bíróság kizárólagos illetékessége megállapítva nincs. Ha ezek nem állapíthatóak meg, a felperes lakóhelye/tartózkodási helye/székhelye az irányadó. (b) **különös illetékességi okok:** 1. *vagylagos illetékesség:* a Pp. által meghatározott esetekben (pl. vagyoni pereknél a pertárgy helye, tartási pereknél a jogosult lakóhelye) a felperes választása szerinti bíróság járhat el; 2. *kizárólagos illetékesség:* a Pp. több esetben is rögzíti, hogy meghatározott esetekben csak egy meghatározott bíróság járhat el (pl. végrehajtás megszüntetése iránti per esetén az a bíróság ahol a végrehajtást elrendelték, szabadalmi perekben a Fővárosi Bíróság); 3. *alávetéses illetékesség:* a felek vagyoni ügyekben kiköthetik valamely bíróság illetékességét.

[Pp. 22-23. §, 29-41.§]

HOGYAN ALAKUL AZ ÜGYÉSZSÉG HATÁSKÖRE ÉS ILLETÉKESSÉGE A KÖZIGAZGATÁSI JOGI SZAKÁGBAN?

Az ügyészség hatásköre:

A törvényességi felügyeletet

- a **Legfőbb Ügyészség** látja el az Országgyűlésnek felelős vagy beszámolni köteles szervek, a minisztériumok, az országos hatáskörű, vagy országos illetékességű közigazgatási szervek, valamint az országos sportági szakszövetségek, az országos sportszövetségek, az országos kamarák és közttestületek felett, amennyiben más ügyészi szerv kijelölésére nem kerül sor. A Legfőbb Ügyészség az eljárás lefolytatásával főügyészséget úgy is megbízhat, hogy a vizsgálati jelentést, az intézkedéseket és más iratokat a vizsgálatot végző ügyészség helyett maga kiadmányozza,
- a **megyei (fővárosi) főügyészség** látja el a területi szinten szervezett közigazgatási szervek felett akkor is, ha a közigazgatási területbeosztástól eltérő illetékességi területen működnek, és - az első pontban foglalt kivétellel - az alapítványok (közalapítványok), a társadalmi szervezetek, a közhasznú szervezetek felett,
- a **helyi ügyészség** látja el a törvényességi felügyelet szervei hatálya alá tartozó, de az első két pontban nem említett minden egyéb szerv vonatkozásában. A megyei (fővárosi) főügyész úgy rendelkezhet, hogy a területén működő alapítványok (közalapítványok), társadalmi szervezetek, közhasznú szervezetek működése feletti törvényességi felügyeletet a helyi ügyészség gyakorolja.

A fellebbviteli főügyészségek a Legfőbb Ügyészség eseti kijelölése alapján és az általa meghatározottak szerint végeznek törvényességi felügyeleti tevékenységet.

Az ügyészség illetékessége:

- A törvényességi felügyelet gyakorlására az az ügyészség illetékes (kivéve a második pont), amelynek területén a hatáskörébe tartozó szerv székhelye van. Pest megye területén működő szerv tekintetében a Pest Megyei Főügyészség rendelkezik illetékességgel akkor is, ha a szerv székhelye a fővárosban van.
- Törvényességi kérelem, panasz, egyéb beadvány elbírálására a közigazgatási területbeosztástól eltérő illetékességi területen működő bármely közigazgatási szerv tekintetében (pl. környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi, erdészeti hatóság, bányakapitányság stb.) az a főügyészség illetékes, amelynek területét az ügy érinti.

[13/1994. LÜ utasítás 3.§]

1.5. AZ ÜGYÉSZSÉGEK SZERVEZETE

HOGYAN ÉPÜL FEL A MAGYAR ÜGYÉSZI SZERVEZET, KIK ÁLLNAK AZ EGYES SZERVEK ÉLÉN?

A Magyar Köztársaság ügyészi szervei:

- Legfőbb Ügyészség – élén: a legfőbb ügyész ;
- fellebbviteli főügyészségek – élén: fellebbviteli főügyész;
- főügyészségek – élén: főügyész;
- helyi ügyészségek – élén: vezető ügyész;
- Katonai Főügyészség – élén: a katonai főügyész (ő a legfőbb ügyész egyik helyettese);
- Katonai Fellebbviteli Ügyészség – élén: fellebbviteli vezető ügyész;
- területi katonai ügyészségek – élén: vezető ügyész.

Az ügyészség tudományos, kutató és képzési szerve az Országos Kriminológiai Intézet (OKRI).

Az ügyészségi nyomozás, továbbá indokolt esetben más ügyészségi feladatok ellátására önálló helyi ügyészség vagy önálló főügyészség létesíthető (ld. pl. Miskolci Nyomozó Ügyészség).

[Ütv. 18. §]

KIK A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG VEZETŐI?

- A legfőbb ügyész;
- a legfőbb ügyész helyettesei
- a főosztályvezető és főosztályvezető-helyettes ügyészek
- az osztályvezető és osztályvezető-helyettes ügyészek.

MIK TARTOZNAK A LEGFŐBB ÜGYÉSZ JOGKÖRÉBE?

- tanácskozási joggal részt vehet az Országgyűlés ülésein, valamint az Alkotmánybíróság teljes ülésein;
- jogszabály, állami irányítás egyéb jogi eszközének kibocsátását, módosítását vagy hatályon kívül helyezését kezdeményezheti, javasolhatja; jogszabály tervezetére törvényességi szempontból előzetesen észrevételt tesz;
- a bűncselekmény nyomozását bármely nyomozó hatóságtól az ügyészség hatáskörébe vonhatja, az ügyek ügyészségi nyomozása során más nyomozó hatóságok tagjait az országos vezető egyetértésével igénybe veheti;
- a büntetőeljárás törvényben meghatározottak szerint a büntetőügyekben hozott jogerős határozatok ellen felülvizsgálati indítványt vagy a törvényesség érdekében jogorvoslatot nyújthat be a Legfelsőbb Bírósághoz;
- a Legfelsőbb Bíróság előtti jogegységi eljárásban gyakorolja a külön törvényben meghatározott jogkörét;
- indítványozza közvadas bűncselekmény vagy szabálysértés miatt a mentelmi jog felfüggesztését, illetőleg, ha törvény az eljárás megindítását valamely szerv, személy hozzájárulásához köti, kezdeményezi a hozzájárulás megadását;
- tagja az OIT-nak, végzi az ezzel kapcsolatos feladatait;
- az Alkotmánybíróság meghatározott eljárásait kezdeményezheti;
- összeállítja az ügyészségi fejezet költségvetésére és a költségvetés végrehajtására vonatkozó javaslatát.

[Ütv. 5. §]

SOROLJON FEL LEGALÁBB 5 FELADATOT, AMELY A LEGFŐBB ÜGYÉSZ KIZÁRÓLAGOS HATÁSKÖRÉBE TARTOZIK!

- Az Országgyűléssel kapcsolatos ügyészségi tevékenység irányítása és a legfőbb ügyészi országgyűlési beszámoló benyújtása;
- legfőbb ügyészi utasítás, körlevél kiadása; általános vizsgálatok elrendelése;
- a Magyar Köztársaság ügyészsége szervezeti és működési szabályzatának megállapítása, az alsóbb szintű ügyészségek szervezeti és működési szabályzatának jóváhagyása;
- a kinevezési jogkörébe tartozó ügyészségi alkalmazottak kinevezése és ügyészségi szolgálati viszonyuk megszüntetése, továbbá az át nem ruházott munkáltatói jogkörök gyakorlása,
- elismerések adományozása, illetőleg állami kitüntetések adományozására javaslattevés; stb.

[25/2003. LÜ utasítás 3. § (3) bekezdés]

MELYEK A LEGFŐBB ÜGYÉSZ HELYETTESEI?

- a büntetőjogi szakágat irányító legfőbb ügyész helyettes;
- a magánjogi és közigazgatási jogi szakágat, valamint a Legfőbb Ügyészség egyes funkcionális feladatainak ellátását irányító legfőbb ügyész helyettes;
- a katonai főügyész.

[25/2003 LÜ utasítás 4. § (2) bekezdés]

KIK A LEGFŐBB ÜGYÉSZ HELYETTESEK FELADATAI?

- Irányítja, felügyeli, összehangolja és ellenőrzi a felügyelete alá tartozó főosztályok, továbbá a fellebbviteli főügyészségek (Katonai Fellebbviteli Ügyészség), a főügyészségek (területi katonai ügyészségek) szakági tevékenységét;
- irányító intézkedéseket ad ki, szakági vizsgálatokat rendel el;
- kiadományozza a törvények, a kormányrendeletek és a miniszteri rendeletek tervezeteire tett észrevételeket, és magas szintű központi szervek vezetőihez és helyetteseihez címzett átiratokat;
- gyakorolja a hatáskörébe tartozó munkáltatói jogköröket a közvetlenül hozzá beosztott ügyészségi alkalmazottak tekintetében;
- ellátja azokat a feladatokat, amelyekkel a legfőbb ügyész megbízza, illetve amelyet a hatásköréből átruházott.

A legfőbb ügyész akadályoztatása esetén a büntetőjogi legfőbb ügyész helyettes dönt, illetőleg intézkedik azokban a kérdésekben, amelyek a legfőbb ügyész kizárólagos hatáskörébe tartoznak, ő felügyeli az OKRI tevékenységét is.

[25/2003. LÜ utasítás 4.§ (1) bekezdés]

MELYEK A FŐOSZTÁLYVEZETŐ ÜGYÉSZEK FELADATAI?

A főosztályvezető ügyész és az önálló osztályvezető ügyész (a továbbiakban együtt: főosztályvezető ügyész) a jogszabályok, a legfőbb ügyész, illetőleg a főosztály felügyeletét ellátó legfőbb ügyész helyettes rendelkezései alapján vezeti a főosztályt; irányítási, felügyeleti és ellenőrzési jogkört gyakorol az alárendelt ügyészi szervek felett.

Hatáskörébe tartozik például:

- a főosztály feladatkörében irányító intézkedések tervezetének kidolgozása, illetőleg kiadása; célvizsgálatok elrendelése,

- a főosztály feladatait meghatározó rendelkezések végrehajtásának megszervezése, irányítása és ellenőrzése,
- a főosztály feladatkörébe tartozó ügyekben a főosztály, továbbá - külön felhatalmazás alapján - a Legfőbb Ügyészség képviselője, ideértve a Legfelsőbb Bíróság kollégiumi ülésein meghívás alapján történő részvétel is,
- a főosztály ügyrendjének (benne szervezeti egységei feladatkörének) - a főosztály közvetlen felügyeletét ellátó legfőbb ügyész, illetőleg legfőbb ügyész helyettes előzetes jóváhagyásával történő - meghatározása,
- a főosztályi szervezeti egységek vezetőinek irányítása és beszámoltatása stb.

[25/2003. LÜ utasítás 5.§]

MELYEK A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG FŐOSZTÁLYAI ÉS KIK FELÜGYELIK AZ EGYES FŐOSZTÁLYOKAT?

A legfőbb ügyész közvetlen felügyelete alatt áll:

- a Kabinetiroda,
- a Nemzetközi és Európai Ügyek Főosztálya,
- a Nemzetközi Képviselői Önálló Osztály,
- az Adatvédelmi és Műszaki Biztonsági Önálló Osztály,
- az Ellenőrzési Önálló Osztály,
- a Jogi Képviselői Önálló Osztály.

A büntetőjogi legfőbb ügyész helyettes közvetlen felügyelete alatt áll:

- a Nyomozás Felügyeleti és Vádelőkészítési Főosztály,
- a Kiemelt Ügyek Főosztálya,
- a Büntetőbírósági Ügyek Főosztálya,
- a Büntetés-végrehajtási Törvényességi Felügyeleti és Jogvédelmi Önálló Osztály,
- a Gyermek- és Ifjúságvédelmi Önálló Osztály.

A magánjogi és közigazgatási jogi legfőbb ügyész helyettes közvetlen felügyelete alatt áll:

- a Közigazgatási Jogi Főosztály,
- a Magánjogi Főosztály,
- a Személyügyi, Továbbképzési és Igazgatási Főosztály,
- a Számítástechnika-alkalmazási és Információs Főosztály,
- a Gazdasági Főigazgatóság.

A katonai főügyész közvetlen felügyelete alatt áll:

- a Katonai Ügyek Főosztálya,
- a Személyügyi és Információs Önálló Osztály,
- a Pénzügyi és Számviteli Önálló Osztály.

[25/2003. LÜ utasítás 9.§]

SOROLJON FEL OLYAN ÜGYEKET, AMELY A KIEMELT ÜGYEK FŐOSZTÁLYÁNAK HATÁSKÖRÉBE TARTOZIK!

- a közélet tisztasága elleni, a nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekmények
- a terrorcselekmény,
- a bűnszervezetben részvétel és a bűnszervezetben elkövetett bármely bűncselekmény
- a környezetkárosítás, a természetkárosítás,
- a gazdasági bűncselekmények,

- minden olyan bűncselekmény, amelyet a legfőbb ügyész, illetve a büntetőjogi legfőbb ügyész helyettes a Kiemelt Ügyek Főosztálya hatáskörébe utalt.

[25/2003. LÜ utasítás 15. § (1) bekezdés]

MELYEK A LEGFŐBB ÜGYÉSZ, A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG ÉS A KATONAI FŐÜGYÉSZSÉG IRÁNYÍTÁSI ÉS FELÜGYELETI ESZKÖZEI?

a) Irányító intézkedések:

- a legfőbb ügyész utasítása,
- a katonai főügyész intézkedése,
- a legfőbb ügyész, a legfőbb ügyész helyettes, valamint a főosztályvezető körlevele.

b) Felügyeleti ellenőrzések:

- az általános vizsgálat,
- a szakági vizsgálat,
- a célvizsgálat.

[25/2003. LÜ utasítás 27.§]

MI A LEGFŐBB ÜGYÉSZI UTASÍTÁS?

Az egész ügyészi szervezetre, illetőleg egy vagy több ügyészi szakterületre, továbbá az ügyészség működésének különböző területeire vonatkozó *előírás*, amely meghatározza az ügyészi feladatokat, a feladatok megvalósításának módját, az ügyintézési, az igazgatási, a számítástechnika-alkalmazási, az informatikai, a pénzügyi és a gazdálkodási tevékenység rendjét.

[25/2003. LÜ utasítás 28.§ (1) bekezdés]

MI A KATONAI FŐÜGYÉSZI INTÉZKEDÉS?

A katonai ügyészségen meghatározza a katonai ügyészi feladatok megvalósításának módját, rendezi az általános szabályozástól eltérő ügyintézési, igazgatási és pénzügyi kérdéseket.

[25/2003. LÜ utasítás 29. § (1) bekezdés]

MI A LEGFŐBB ÜGYÉSZI, LEGFŐBB ÜGYÉSZ HELYETTESI ÉS FŐOSZTÁLYVEZETŐI KÖRLEVÉL?

A legfőbb ügyész, a legfőbb ügyész helyettes, valamint a főosztályvezető körlevele jogszabályban, illetőleg legfőbb ügyészi utasításban, katonai főügyészi intézkedésben szabályozott kérdések végrehajtását segíti elő, eligazítást nyújt a jogalkalmazás részleteire, illetőleg más szerv előírásainak figyelemmel kísérésére hív fel.

[25/2003. LÜ utasítás 30. § (1) bekezdés]

MI AZ ÁLTALÁNOS, A SZAKÁGI ÉS A CÉLVIZSGÁLAT?

Az alárendelt ügyészségek működésének, szakmai tevékenységének átfogó értékelése, a szakágak együttműködésének, a vezetői, az irányító és az ellenőrző munka eredményeinek elemzése és segítése céljából a Legfőbb Ügyészség (Katonai Főügyészség) általános vizsgálatot folytathat.

Az egyes ügyészi szakterületeken folyó szakmai munka rendszeres figyelemmel kísérése, illetve meghatározott ügycsoportokban és ügyekben az ügyintézés ellenőrzése és segítése végett az alárendelt ügyészségeken a Legfőbb Ügyészség (Katonai Főügyészség) szakági, illetőleg célvizsgálatot tarthat.

[25/2003. LÜ utasítás 31. §]

MIT JELENT A JOGSZABÁLYTERVEZETEK VÉLEMÉNYEZÉSE?

A Legfőbb Ügyészség véleményt nyilvánít törvény és kormányrendelet, miniszteri rendelet tervezetéről. A véleményt a tervezet által érintett ügykör szerint illetékes főosztály alakítja ki.

[25/2003. LÜ utasítás 32. §]

MI A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG HIVATALOS LAPJA, MIT TARTALMAZ?

Az **Ügyészségi Közlöny** a Legfőbb Ügyészség - havonta megjelenő - hivatalos lapja, melyet a Személyügyi, Továbbképzési és Igazgatási Főosztály szerkeszt.

Az Ügyészségi Közlönyben **kell közzétenni** a legfőbb ügyész utasítását és körlevelét, illetve más irányító intézkedés, továbbá a Magyar Közlönyben kihirdetett bármely jogszabály, illetőleg nemzetközi szerződés is közzétehető. **Közzölni lehet** még: az ügyészi munkát érintő állami irányítás egyéb jogi eszközeit, AB határozatokat, személyi híreket, a pályázatokat és a fontos közleményeket.

[25/2003 LÜ utasítás 33.§]

KIK A FELLEBBVITELI FŐÜGYÉSZSÉG VEZETŐI?

- A fellebbviteli főügyész;
- a fellebbviteli főügyész helyettes;
- a fellebbviteli főügyészségi osztályvezető ügyész.

[25/2003 LÜ utasítás 34-36. §]

KIK A FŐÜGYÉSZSÉGEK VEZETŐI?

- A főügyész;
- a főügyész helyettesek (a) büntetőjogi~ és b) magánjogi és közigazgatási jogi ~)
- a főügyészségi osztályvezető ügyész;
- a főügyészségi csoportvezető ügyész.

[25/2003 LÜ utasítás 42-44. §]

SOROLJON FEL LEGALÁBB 5 FELADATOT, AMELY A FŐÜGYÉSZ HATÁSKÖRÉBE TARTOZIK!

Például:

- a főügyészség hatáskörébe tartozó ügyekben a legfőbb ügyészhez és az országgyűlési képviselőkhez intézett iratok, továbbá - a legfőbb ügyész által meghatározott körben - az országgyűlési biztosokhoz intézett iratok kiadmányozása,
- irányító intézkedések kiadása,

- a főügyészség illetékességi területén működő ügyészek szakági beosztásának - kivételes esetben, a legfőbb ügyész egyetértésével történő - megváltoztatása,
- munkáltatói jogkör gyakorlása a hatáskörébe tartozó esetekben,
- a főügyészség létszámkeretén belül a főügyészség ügyészi létszámának - ideértve a helyi ügyészségek összlétszámát is - megállapítására irányuló kezdeményezés, továbbá a helyi ügyészségek létszámának megállapítása, valamint az irányítása és vezetése alá tartozó ügyészi szervek létszámával történő gazdálkodás.

[25/2003 LÜ utasítás 42. § (3) bekezdés]

MELYEK A FŐÜGYÉSZ IRÁNYÍTÁSI ÉS FELÜGYELETI ESZKÖZEI?

A főügyész irányító intézkedései:

- a főügyész utasítása,
- a főügyész körlevele.

Felügyeleti ellenőrzések:

- az általános vizsgálat,
- a szakági vizsgálat,
- a célvizsgálat.

[25/2003 LÜ utasítás 47. § (2) bekezdés]

MILYEN TÁRGYKÖRBEN ADHATÓ KI FŐÜGYÉSZI UTASÍTÁS ÉS KÖRLEVÉL?

A főügyész utasítása: szabályozza a főügyészség szervezetét és működését, és azokat a kérdéseket, amelyek a főügyészség illetékességi területén sajátos szabályozást igényelnek.

→ A főügyész utasítása a főügyészségre és az alárendelt helyi ügyészségekre *kötelező*.

A főügyész körlevele: jogszabályban, legfőbb ügyészi utasításban, főügyészi utasításban szabályozott kérdések végrehajtását segíti elő.

[25/2003 LÜ utasítás 48. §]

MIK A NYOMOZÓ ÜGYÉSZSÉGEK, MIRE TERJED KI A HATÁSKÖRÜK ÉS ILLETÉKESSÉGÜK?

Az ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörébe tartozó, illetőleg az arra jogosult által oda utalt ügyek nyomozását - a Központi Nyomozó Főügyészség hatáskörébe tartozó ügyek kivételével - a nyomozó ügyészség látja el. A nyomozó ügyészségek helyi ügyészségnek tekinthetők, de az egész megyére kiterjedő illetékességgel látják el feladatukat.

A Be. taxatívén meghatározza azokat a bűncselekményeket, melyek esetén kizárólag az ügyészség végzi a nyomozást. Ilyen bűncselekmények pl. az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények egy része (pl. hamis vád, hamis tanúzás), vagy a bíró, az ügyész, az önálló és a megyei bírósági végrehajtó, a közjegyző, a rendőrség hivatásos állományú tagja ellen elkövetett bűncselekmények egy része.

A nyomozó ügyészség feladata az általa nyomozott ügyben az érdemi határozat meghozatala és - ha a főügyész esetenként, kivételesen másként nem rendelkezik - a vád képviselése is.

[Be. 29. §, 25/2003 LÜ utasítás 56/A.§]

MI SZÁMÍT HELYI ÜGYÉSZSÉGNEK?

Helyi ügyészségek:

- a városi ügyészségek,
- a fővárosi kerületi ügyészségek,
- a nyomozó ügyészségek,
- a törvényességi felügyeleti ügyészségek.

[25/2003. LÜ utasítás 52/A.§]

KIK A HELYI ÜGYÉSZSÉG VEZETŐI?

- a vezető ügyész;
- vezető-helyettes ügyész;
- csoportvezető ügyész.

[25/2003. LÜ utasítás 53-54. §]

MI TARTOZIK A VEZETŐ ÜGYÉSZ HATÁSKÖRÉBE?

A vezető ügyész a jogszabályok, az irányító intézkedések és a feletteseitől kapott utasítások alapján vezeti a helyi ügyészséget és - szükség szerint - ügyintéző munkát is végez.

Hatáskörébe tartozik:

- a helyi ügyészség szervezeti és működési szabályzatának, az ügyészségi alkalmazottak feladatkörének és kiadmányozási jogkörének - a főügyész jóváhagyásával történő - meghatározása,
- javaslattétel a főügyészségi vizsgálati tervhez vizsgálatok folytatására és mindazokban a személyügyi és továbbképzési kérdésekben, amelyek a vezetése alatt álló ügyészség ügyészségi alkalmazottait érintik,
- döntés az alárendelt ügyészek kizárásáról.

[25/2003. LÜ utasítás 53. §]

MILYEN FELADATAI VANNAK A VEZETŐHELYETTES ÉS A CSOPORTVEZETŐ ÜGYÉSZNEK?

Ha a helyi ügyészségen szolgálatot teljesítő ügyészek létszáma, illetőleg más ok szükségessé teszi, a legfőbb ügyész vezetőhelyettes, illetőleg csoportvezető ügyészt nevez ki. A vezetőhelyettes, illetőleg a csoportvezető ügyész ellátja azokat a feladatokat, amelyekkel a vezető ügyész megbízza, továbbá ügyintéző munkát végez. A vezetőhelyettes ügyész a vezető ügyész akadályoztatása esetén dönt, illetőleg intézkedik olyan kérdésekben, amelyek a vezető ügyész hatáskörébe tartoznak. Ha a helyi ügyészségen több vezetőhelyettes ügyész teljesít szolgálatot, a szervezeti és működési szabályzat határozza meg, hogy a vezető ügyészt melyik vezetőhelyettes ügyész és milyen jogkörrel helyettesíti.

[25/2003. LÜ utasítás 54. §]

1.6. AZ ÜGYÉSZSÉG MŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS EGYES KÉRDÉSEK

MI TEKINTHETŐ FELETTES ÜGYÉSZSÉGNEK?

Felettes ügyészség

- a Legfőbb Ügyészség az összes nem katonai ügyészi szerv,
- a főügyészség a megye (főváros) területén működő helyi ügyészségek,
- a Katonai Főügyészség a Katonai Fellebbviteli Ügyészség és a területi katonai ügyészségek tekintetében.

[25/2003. LÜ utasítás 60. §]

KI TEKINTHETŐ FELETTES ÜGYÉSZNEK?

Ha jogszabály vagy legfőbb ügyészi utasítás eltérően nem rendelkezik, felettes ügyész:

- **a Legfőbb Ügyészségen és a Katonai Főügyészségen:** a legfőbb ügyész, a legfőbb ügyész helyettes, továbbá feladatkörében - ha az adott ügyben kiadmányozásra jogosult - a más vezető beosztású ügyész,
- **a fellebbviteli főügyészségen és a Katonai Fellebbviteli Ügyészségen:** a legfőbb ügyész (katonai főügyész), a legfőbb ügyész helyettes, a fellebbviteli főügyész (fellebbviteli vezető ügyész), továbbá feladatkörében - ha az adott ügyben kiadmányozásra jogosult - a Legfőbb Ügyészség (Katonai Főügyészség) ügyésze, a fellebbviteli főügyész helyettes (fellebbviteli vezető helyettes ügyész), a fellebbviteli főügyészség (Katonai Fellebbviteli Ügyészség) osztályvezető ügyésze,
- **a főügyészségen:** a legfőbb ügyész, a legfőbb ügyész helyettes, a főügyész, továbbá feladatkörében - ha az adott ügyben kiadmányozásra jogosult - a Legfőbb Ügyészség ügyésze, a főügyész helyettes, a főügyészségi osztályvezető (csoporthelyettes) ügyész,
- **a területi katonai ügyészségen:** a legfőbb ügyész, a katonai főügyész, a területi katonai ügyészséget vezető ügyész, továbbá feladatkörében - ha az adott ügyben kiadmányozásra jogosult - a Katonai Főügyészség ügyésze, a területi katonai ügyészséget vezető ügyész helyettese és a területi katonai ügyészség csoportvezető ügyésze,
- **a helyi ügyészségen:** a 3. pontban említett ügyész, valamint a vezető ügyész, továbbá feladatkörében - ha az adott ügyben kiadmányozásra jogosult - a főügyészségi ügyész (ide nem értve a Központi Nyomozó Főügyészség ügyészét) és a vezető helyettes, illetőleg a csoportvezető ügyész.

[25/2003. LÜ utasítás 61. §]

MIT JELENT A FELETTES ÜGYÉSZ UTASÍTÁSI JOGA?

A felettes ügyész az alárendelt ügyészeket utasíthatja, azoktól bármely ügy elintézését saját hatáskörébe vonhatja, illetőleg az ügy elintézésére más - alárendelt - ügyészt jelölhet ki.

[25/2003. LÜ utasítás 62. §]

MIT JELENT A JELENTÉSTÉTELI KÖTELEZETTSÉG?

Ha az ügy tárgyának jelentősége (súlya, jellege), illetőleg az ügyben érintett személyek jogállása, beosztása miatt indokolt, a legfőbb ügyészt - ha legfőbb ügyészi utasítás másként nem rendelkezik, a szolgálati út betartásával - az ügyről haladéktalanul tájékoztatni kell.

[25/2003. LÜ utasítás 64. §]

MIT JELENT A SZEMÉLYES MEGHALLGATÁS JOGA?

A személyével kapcsolatos problémáit, illetve egyéb javaslatait az ügyészségi alkalmazott közvetlenül - a szolgálati út betartása nélkül - a közvetlen felettesét felügyelő felettes ügyészségi alkalmazott elé terjesztheti.

[25/2003. LÜ utasítás 65. §]

MILYEN TERVEKET ISMER ÜGYÉSZSÉGI SZINTEN?

- vizsgálati terv;
- személyügyi és továbbképzési terv.

[25/2003. LÜ utasítás 67-68. §]

MI A VIZSGÁLATI TERV?

A legfőbb ügyész, a katonai főügyész, a fellebbviteli főügyész és a fellebbviteli vezető ügyész, a főügyész és a területi katonai ügyészséget vezető ügyész az alárendelt, illetve az általa vezetett ügyészi szerv részére vizsgálati tervet állapít meg.

A vizsgálati terv megjelöli az elvégzendő feladatot, a teljesítés határidejét és a végrehajtásért felelőst. A főügyészségi - az alárendelt ügyészségekre is kiterjedő - vizsgálati terveknek tartalmazniuk kell a felettes ügyészség vizsgálati tervében kötelezően előírt, valamint a helyi sajátosságok folytán indokolt feladatokat. A vizsgálati szempontokat a vizsgálati jelentés felterjesztésének határidejét megelőzően, de legalább tíz héttel korábban kell a vizsgálatot végző ügyészség részére kiadni.

A vizsgálati tervben szereplő feladatok előírt időben való végrehajtása kötelező.

[25/2003. LÜ utasítás 67. §]

MI A SZEMÉLYÜGYI ÉS TOVÁBBKÉPZÉSI TERV, MIK A RÉSZEI?

Személyügyi és továbbképzési tervet évente kell készíteni a fellebbviteli főügyészségeken, a főügyészségeken és az OKRI-ban (helyi tervek), valamint a Legfőbb Ügyészségen a főosztályok javaslatai alapján (központi terv).

Részei: *a) létszámterv* (a személyi állomány megtervezése az ügyészi szervezet várható feladataival összhangban; létszámfejlesztés és átcsoportosítás, az összetétel szükségessé változásai stb.), *b) utánpótlási terv* (a szükséges, illetve várható változások függvényében az utánpótlás szempontjából számba vehető személyek körének meghatározása, vezetői álláshelyekre pályázat kiírásának jelzése), *c) képzési és továbbképzési terv* (az ügyészségi alkalmazottak egyes csoportjai részére szakmai ismeretek fejlesztése, a gyakorlati tapasztalatok közreadása céljából szervezendő rendezvények, ügyészségi alkalmazottak posztgraduális továbbképzése), *d) szociális terv* (a lakásszerzés munkáltatói támogatása iránti várható igények felmérése, az ügyészségi alkalmazottak szociális helyzetének javításával, a munkabéren kívüli juttatásokkal kapcsolatos tennivalók, javaslatok), továbbá *e) a központi terv esetében:* 1. beszámoló az előző év személyügyi és továbbképzési feladatainak végrehajtásáról és 2. az ellenőrzési terv.

[25/2003. LÜ utasítás 68. §]

MI A SZERVEZETI EGYSÉGEK ÜGYRENDJE ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSE?

A Legfőbb Ügyészség és a Katonai Főügyészség főosztályainak ügyrendjében, illetőleg a fellebbviteli főügyészségek, a főügyészségek (területi katonai ügyészségek) és a helyi ügyészségek szervezeti és működési szabályzatában kell meghatározni a belső szervezeti egységeket és feladatkörüket, továbbá a szervezeti egységek közötti együttműködést. A szervezeti egységek együttműködésének alapelve, hogy feladataik megoldása során az ügyköreik érintkezési területein egymást tájékoztatva, segítve, intézkedéseiket összehangolva járnak el. Azokat az ügyeket, amelyek valamelyik résztvevő személye vagy az ügy természete miatt fontosak, a felettes ügyésszel haladéktalanul ismertetni kell.

[25/2003. LÜ utasítás 69. §]

MIT JELENT A KIADMÁNYOZÁSI JOG, KI MIÉRT FELEL?

Az intézkedéstervezetek az arra jogosult kiadmányozásával válnak intézkedésekké. A kiadmányozási jog - ha a szervezeti és működési szabályzat, illetőleg a szervezeti egység ügyrendje, vagy az ügyészségi alkalmazott munkaköri leírása eltérően nem rendelkezik - magában foglalja *a)* az érdemi döntést, *b)* az intézkedés (döntés, véleménynyilvánítás, közbenső intézkedés) közlésének (kiadásának) elrendelését, *c)* az ügyirat irattárba helyezését.

Az érdemi döntéseket - az elintézési tervet elkészítésével - az ügy előadója készíti elő. Ha nem ő a kiadmányozó, az ügy előadója a tényállás helyességéért és az érdemi döntéshez szükséges teljességéért felel. A kiadmányozó és a közbenső felülvizsgáló a döntés érdemi részéért felelős. Az elintézési tervetnek a kiadmányozó (felülvizsgáló) által kijavított részéért és azért a tervetért, amelyet az ügy előadója a kiadmányozó (felülvizsgáló) utasítása szerint készít el, kizárólag a kiadmányozó (felülvizsgáló) felelős. Ha az ügyintéző, illetve a kiadmányozó a felettes ügyészség vagy a felettes ügyész utasítása szerint járt el, az intézkedésért az utasítást adó felelős.

[25/2003. LÜ utasítás 70. §]

MELYEK A FÉLFOGADÁS SZABÁLYAI?

A helyi ügyészséghez, a főügyészséghez és a területi katonai ügyészséghez panasszal, kérelemmel, bejelentéssel forduló személyek (a továbbiakban: panaszos) fogadását a büntetőjogi, illetve a magánjogi és közigazgatási jogi szakágban (a területi katonai ügyészségen az adott szakterületen) szolgálatot teljesítő ügyészek, ügyészségi titkárok és ügyészségi fogalmazók látják el. A panaszost kérelme előterjesztésekor jogairól tájékoztatni kell. Ha a panasz (kérelem) nem tartozik az ügyészség hatáskörébe, közölni kell, hogy annak elintézésére melyik szerv jogosult. Az ügyintéző ügyészhez a panaszos közvetlenül csak akkor fordulhat, ha az ügy előadója behívta. A félfogadást ellátó ügyészségi alkalmazott a panaszost - ha azt kivételesen szükségesnek tartja - az ügy előadója felé, illetőleg a vezető ügyészhez csak a velük történt előzetes megbeszélés alapján irányíthatja. Az ügyészségi alkalmazott a folyamatban lévő ügyekről a jogszabályok és a legfőbb ügyészi utasítások korlátai között adhat felvilágosítást. Egyebekben a tájékoztatás az ügy iktatószámára, az elintézés érdekében tett közbenső intézkedésekre (áttétel, iratbeszerzés stb.), illetve a már kiadmányozott ügyekben arra terjedhet ki, hogy az ügyben született-e érdemi döntés, és megtörtént-e annak elküldése. Az előadók nevét közölni - a már kiadmányozott ügyek kivételével - nem lehet. Már kiadmányozott ügyekben - a személyes adatok védelmére vonatkozó rendelkezések betartásával - a határozat vagy más döntés másolatát a panaszos részére, amennyiben ő a döntés címzettje, át lehet adni. A félfogadás rendjét az ügyészség vezetője állapítja meg. Az ügyészségek épületeinek bejáratánál a félfogadás rendjét tartalmazó tájékoztató táblát kell elhelyezni.

[25/2003. LÜ utasítás 71. §]

MILYEN ÜGYÉSZI TESTÜLETEKET ISMER?

Ügyészségi testületek:

- az ügyészségi alkalmazottak tanácsa és az Ügyészségi Alkalmazottak Országos Tanácsa ;
- az öszzügyészi értekezlet;
- az ügyészi tanács;
- a szakmai kollégium . (részletesen ld. az ügyészségi szolgálati viszonyról szóló részben)

[25/2003. LÜ utasítás 81. §]

KI TEKINTHETŐ ÜGYÉSZSÉGI ALKALMAZOTTNAK?

- **az ügyész:** kötelessége, hogy feladatait a jogszabályok, az utasítások és más irányító intézkedések, valamint az ügyviteli szabályok alapján esküjéhez híven teljesítse.;
- **az ügyészségi titkár:** az ügyészi jogok törvényben meghatározottak szerint illetik meg.;
- **az ügyészségi fogalmazó:** ügyészi jogokat - törvényben meghatározottak szerint - ellenőrzés mellett gyakorolhat, kiadmányozási jog azonban nem illeti meg;
- **az ügyészségi nyomozó:** az ügyész rendelkezése szerint az ügyészségi nyomozásban olyan eljárási cselekményeket végezhet, amelyek teljesítése nem az ügyész kizárólagos jogköre;
- **az ügyészségi ügyintéző:** az ügyészt segítő felsőfokú szakirányú iskolai végzettségű tisztviselő, aki az ügyész irányítása és felügyelete mellett ügyészi részjogosítványokat gyakorol;
- **a tisztviselő:** közép- vagy felsőfokú végzettségű, érdemi feladatot végző ügyintéző, aki nem tartozik az eddig felsoroltak közé;
- **az írnok:** ügyviteli feladatot ellátó ügyészségi alkalmazott;
- **a fizikai alkalmazott:** a korábban felsoroltak között nem említett ügyészségi dolgozó.

[25/2003. LÜ utasítás 57-59. §]

MILYEN VEZETŐI ÉRTEKEZLETEKET ISMER?

- A Legfőbb Ügyészség vezetői értekezlete;
- Főosztályvezetői értekezlet;
- Legfőbb ügyész helyettesi értekezlet;
- Országos vezetői értekezlet;
- Szakágvezetői értekezlet;
- Fellebbviteli főügyészségi vezetői értekezlet;
- Katonai Fellebbviteli Ügyészség vezetői értekezlete;
- Főügyészségi vezetői értekezlet;
- Területi katonai ügyészség vezetői értekezlete;

MI A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG VEZETŐI ÉRTEKEZLETÉNEK FUNKCIÓJA, KIK VESZNEK RÉSZT RAJTA?

Az ügyészi szervezet irányításában a legfőbb ügyészt vezetői értekezlet segíti. A vezetői értekezletet a legfőbb ügyész hívja össze.

A vezetői értekezlet tagjai:

- a legfőbb ügyész,
- a legfőbb ügyész helyettesek,
- a Személyügyi, Továbbképzési és Igazgatási Főosztály vezetője,
- a legfőbb ügyész személyi titkára.

[25/2003. LÜ utasítás 72. §]

MILYEN SZABÁLYOK VONATKOZNAK AZ ORSZÁGOS VEZETŐI ÉRTEKEZLETRE?

A legfőbb ügyész *negyedévenként* országos vezetői értekezletet tart, amelyen értékeli az ügyészi szervezet tevékenységét, a feladatok végrehajtását, meghatározza a következő időszak tennivalóit és követelményeit. Az országos vezetői értekezlet azokat az ügyeket tárgyalja meg, amelyeket a legfőbb ügyész az értekezlet elé terjeszt.

Részt vesznek rajta: a legfőbb ügyészség vezetői értekezletén résztvevők, a főosztályvezető ügyészek, a fellebbviteli főügyészek és a fellebbviteli vezető ügyész, a főügyészek, a területi katonai ügyészségeket vezető ügyészek, az ügyészségi alkalmazottak érdek-képviselői szerveinek vezetői, a Magyar Ügyészképző Központ igazgatója, valamint a legfőbb ügyész által külön meghívottak.

[25/2003. LÜ utasítás 75. §]

MI A FŐÜGYÉSZSÉGI VEZETŐI ÉRTEKEZLET, KIK VESZNEK RÉSZT RAJTA?

A főügyész tanácsadó testülete a főügyészségi vezetői értekezlet, melynek tagjai:

- a főügyész,
- a főügyész helyettesek,
- a főügyész által kijelölt vezetők,
- a személyügyi feladatokkal megbízott ügyész,
- a helyi vezető ügyészek.

Ha az adott kérdés tárgyalása szükségessé teszi, a főügyész az értekezletre az ügyészségi alkalmazottak érdek-képviselői szerveinek megyei (fővárosi) vezetőit, az érintett vezetőket, illetve a felelős ügyintézőket meghívja.

[25/2003. LÜ utasítás 79. §]

MIT JELENT AZ ÜGYÉSZ KIZÁRÁSA, MILYEN KIZÁRÁSI OKOK ISMERTEK AZ EGYES TÖRVÉNYEKBE?

A kizárási szabályok a tiszta, elfogulatlan, pártatlan eljárás célját szolgálják. Az egyes jogforrások tételesen felsorolják, hogy melyek azok az esetek, amikor valaki nem járhat el ügyészként.

a) kizárási okok a büntetőjogi szakterületen

A büntetőügyben ügyészként nem járhat el,

- aki az ügyben mint bíró járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró bíró hozzátartozója,
- aki az ügyben mint terhelt, védő, továbbá sértett, magánvádló, pótmagánvádló, magánfél, feljelentő vagy mint képviselőjük vesz, vagy vett részt, illetőleg ezek hozzátartozója,
- aki az ügyben mint tanú vagy szakértő, valamint szaktanácsadó vesz, vagy vett részt,
- akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható.
- A perújítási eljárásból ki van zárva az az ügyész, aki az alapügyben a nyomozást teljesítette, egyes nyomozási cselekményeket végzett, vádat emelt, illetőleg a vádat képviselte.

Nem járhat el az ügyben - a Legfőbb Ügyészség kivételével - az az ügyészség, amelynek a vezetőjével vagy vezető helyettesével szemben az első két pontban szabályozott kizárási ok merült fel.

b) kizárási okok a magánjogi szakterületen

A magánjogi tevékenységből ki van zárva:

- az az ügyész, aki a Pp.-ben meghatározott - kivéve a másodfokú eljárásból való kizárásra vonatkozó - rendelkezések értelmében a perben (nemperes eljárásban) mint bíró sem járhatna el,

- az az ügyész, aki a perben (nemperes eljárásban) bíróként eljár, vagy a bírónak a Pp.-ben megjelölt hozzátartozója,
- az a helyi ügyészség, főügyészség, illetőleg fellebbviteli főügyészség, amelynek vezetőjével szemben a Pp.-ben meghatározott kizárási okok első három pontjában felsorolt okok állnak fenn.

A hivatkozott szabály szerint pedig a Pp. alapján az ügy elintézéséből ki van zárva, és abban mint bíró nem vehet részt:

- a fél, a féllel együtt jogosított vagy kötelezett személy, továbbá az, aki a per tárgyát egészen vagy részben a maga részére követeli, vagy akinek jogaira vagy kötelezettségeire a per eredménye kihatással lehet;
- az első pont alá eső személy képviselője vagy olyan volt képviselője, aki az ügyben eljár;
- az első két pont alá eső személynek a hozzátartozója vagy volt házastársa;
- az, akit a perben tanúként vagy szakértőként kihallgattak, vagy akinek tanúként vagy szakértőként való kihallgatását a bíróság elrendelte;
- az, akitől az ügynek tárgyilagos megítélése egyéb okból nem várható (elfoglaltság).

c) kizárási okok a közigazgatási jogi szakterületen

A törvényességi felügyeleti ügy intézésében nem vehet részt az az ügyész, aki:

- az ügyben ügyfélként szerepel,
- az ügyfelek valamelyikének vagy a sérelmezett döntést hozó személynek egyeneságbeli rokona, örökbe fogadott, mostoha vagy nevelt gyermeke, örökbefogadó, mostoha vagy nevelőszülője, testvére, jegyese, házastársa, élettársa, egyeneságbeli rokonának a házastársa, házastársának egyeneságbeli rokona vagy testvére, illetőleg testvérének házastársa.
- az ügy intézésében megelőzően, mint az érintett szerv dolgozója közreműködött, vagy akitől az ügynek tárgyilagos intézése egyéb okból nem várható,
- szabálysértési ügyben aki az ügyben mint a szabálysértési hatóság tagja vagy mint bíró, illetve hozzátartozója járt el.

[Be. 31. §; 7/1996. LÜ utasítás 4. §; Pp. 13. §; 13/1994. LÜ utasítás 8.§]

MIT JELENT AZ ÖSSZEFÉRHETETLENSÉG AZ ÜGYÉSZEK ESETÉBEN; MELY TEVÉKENYSÉGEKET FOLYTATHAT AZ ÜGYÉSZ?

a) Politikai összeférhetlenség: Az ügyészek nem lehetnek tagjai pártnak és politikai tevékenységet nem folytathatnak. Az ügyész egyidejűleg nem lehet országgyűlési vagy önkormányzati képviselő, polgármester, illetőleg állami vezető.

b) Gazdasági összeférhetlenség: az ügyész gazdasági társaságban személyes közreműködési kötelezettséggel járó tagsági viszonyt nem létesíthet, nem lehet felügyelőbizottság tagja és gazdasági társaság, szövetkezet vezető tisztségviselője, illetőleg gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja, valamint hivatásával összeférhetetlen egyéb tisztséget nem vállalhat, s ilyen tevékenységet nem végezhet.

Az ügyész csak tudományos, oktatói (edzői, versenybírói, játékvezetői), ismeretterjesztő, művészeti, illetőleg szerzői jogi védelemben részesülő, továbbá a kizárólag tiszteletdíj ellenében végzett lektori és szerkesztői tevékenységet folytathat.

[Alk. 53. § (2) bekezdés; Üsztv 35-36.§]

2. AZ ÜGYÉSZSÉG EGYES SZAKÁGI TEVÉKENYSÉGEI

MELYEK AZ ÜGYÉSZSÉGI SZAKTERÜLETEKET (SZAKÁGAK)?

Három szakterület van:

- a **büntetőjogi** szakterület;
- a **közigazgatási jogi** (törvényességi felügyeleti) szakterület;
- a **magánjogi** (polgári jogi) szakterület.

2.1. A BÜNTETŐJOGI SZAKTERÜLET

MILYEN ÜGYÉSZI FELADATKÖRÖK VANNAK A BÜNTETŐJOGI SZAKTERÜLETEN BELÜL?

- a nyomozással és vádelőkészítéssel kapcsolatos ügyészi tevékenység;
- a büntetőbíróság előtti tevékenység;
- a büntetés-végrehajtás feletti törvényességi felügyelet.

[Alk. 51.§ (2) bekezdés, Ütv. 1.§ (2) bekezdés]

MI AZ ÜGYÉSZ SZEREPE A BÜNTETŐELJÁRÁSBAN?

Az ügyész a büntetőeljárás egyik kulcsfigurája, aki az eljárás minden szakaszában (nyomozás, vádemelés, bírósági szak) részt vesz. Az ügyész a közvádoló, kötelessége, hogy mind a terheltet terhelő és mentő, mind a büntetőjogi felelősséget súlyosító és enyhítő körülményeket az eljárás minden szakaszában figyelembe vegye. Az ügyész azokat a jogokat gyakorolja, amelyek azt az ügyészséget illetik, ahol az ügyész működik.

[Be. 28. § (1) bekezdés]

MILYEN ÜGYÉSZI FELADATOK ISMERTEK A NYOMOZÁS ÉS VÁDELŐKÉSZÍTÉS KAPCSÁN?

Az ügyész a vád előkészítése során a vádemelés feltételeinek megállapítása végett:

- **nyomozást végeztet;**
- a nyomozóhatóság önállóan végzett nyomozásának **törvényességét felügyeli;**
- maga **nyomoz;**
- teljesíti a Be.-ben meghatározott, a vádelőkészítés körébe tartozó feladatokat.

[11/2003 LÜ utasítás 1.§ (1) bekezdés]

MILYEN ÁLTALÁNOS KÖTELEZETTSÉGE VAN AZ ÜGYÉSZNEK A NYOMOZÁS KAPCSÁN?

Az ügyész köteles biztosítani

- minden tudomására jutott bűncselekmény következetes üldözését, továbbá
- hogy senkit törvényellenesen ne vonjanak büntetőjogi felelősségre, ne fosszanak meg személyi szabadságától; senkit törvénytelen jogfosztás, korlátozás vagy zaklatás ne érjen.

[Ütv. 7. § (1) bekezdés]

MIT JELENT AZ, HOGY AZ ÜGYÉSZ NYOMOZÁST VÉGEZTET?

Ebben az esetben az nyomozó hatóság nem önállóan, hanem az ügyész rendelkezése alapján végzi a nyomozást, melynek során az ügyész elrendelheti a nyomozást, meghatározza a nyomozás irányát, stratégiáját a tisztázandó kérdéseket. Ennek érdekében utasíthatja a nyomozó hatóságot a nyomozás mikénti teljesítésére. Két „fokozata” lehetséges:

a) „Egyszerűbb” ügyek esetén, ha az ügyész nyomozást rendel el (nyomozást végeztet), az iratokat a nyomozó hatóságra irányadó hatásköri és illetékességi szabályok figyelembevételével, a nyomozó hatósághoz általában azzal a rendelkezéssel küldi meg, hogy a nyomozás iratait az elkövető felderítése és a megalapozott gyanú közlése után mutassák be számára. Az ügyész ezt követően az iratok ismeretében rendelkezik az ügy érdemi elbírálásához esetleg szükséges további eljárási cselekményekről. Itt tehát csak ellenőriz, a nyomozás operatív lebonyolításába nem avatkozik be.

b) Ha az ügyész olyan ügyben rendel el nyomozást, amely az elkövetett cselekményre, az eljárás résztvevőire tekintettel, vagy más ok folytán **közfigyelmet keltett**, a bizonyítandó tényekről, a lényeges eljárási cselekményekről és arról is rendelkezik, hogy az iratokat milyen időpontokban mutassák be számára, továbbá, hogy milyen eljárási cselekményeket kíván személyesen elvégezni. Itt tehát „mélyebben” beleavatkozik a nyomozásba.

[11/2003 LÜ utasítás 35.§]

MIT JELENT A NYOMOZÁS TÖRVÉNYESÉGE FELETTI FELÜGYELET, MILYEN JOGKÖRÖKET GYAKOROL ENNEK KAPCSÁN AZ ÜGYÉSZ?

Ha a nyomozó hatóság önállóan végez nyomozást vagy egyes nyomozási cselekményeket, az ügyész **felügyel** arra, hogy azt e **törvény rendelkezéseit megtartva** végezzék, az eljárásban részt vevő személyek a jogukat érvényesíthessék.

Ennek érdekében az ügyész

- **nyomozást** vagy **feljelentés kiegészítést rendelhet el**, annak lefolytatásával a nyomozó hatóságot bízhatja meg, a nyomozó hatóságot - annak illetékességi területén - nyomozási cselekmények végzésére vagy további nyomozásra, a nyomozásnak az általa megjelölt határidőn belüli befejezésére **utasíthatja**,
- a nyomozási cselekményeknél **jelen lehet**, a nyomozás **irataiba betekinthesz**, azokat **magához kérheti**,
- a nyomozó hatóság **határozatát megváltoztathatja** vagy **hatályon kívül helyezheti**, a nyomozó hatóság határozata ellen a hozzá megküldött **panaszokat elbírálja**,
- a **feljelentést elutasíthatja**, a **nyomozást megszüntetheti**, a nyomozó hatóságot a nyomozás **megszüntetésére utasíthatja**,
- az eljárást **magához vonhatja**,
- ellenőrzi a büntetőeljárás során elrendelt, a személyes szabadság elvonásával vagy korlátozásával járó kényszerintézkedések törvényes végrehajtását.

[Be. 28.§ (4) és (6) bekezdések]

MIT JELENT A FOKOZOTT ÜGYÉSZ FELÜGYELET, MIKOR KERÜL RÁ SOR?

Az ügyész a nyomozó hatóság önállóan végzett nyomozása felett fokozott felügyeletet gyakorol, ha:

- az ügy ténybeli, jogi megítélése vagy a bűncselekmény bizonyítása **bonyolult**,
- a nyomozás során **lényeges törvénysértést, mulasztást** vagy a nyomozás eredményességét **veszélyeztető körülményt** észlelt,
- a gyanúsított **személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedés** elrendelése óta **6 hónap eltelt**,
- a meghatározott személy ellen folyó **nyomozás megindításától számított 1 év eltelt**,

- a nyomozás **olyan bűncselekmény** miatt folyik, amelyet a törvény **tíz évet meghaladó szabadságvesztéssel** fenyeget,
- a bíróság az ügyben **tanút különösen védetté** nyilvánított,
- az ügyben **fedett nyomozó** igénybevételét engedélyezte, továbbá, ha
- azt bármely más okból **szükségesnek** látja.
- A **közlekedési ügyész** fokozott ügyészi felügyeletet gyakorol akkor is, ha a nyomozó hatóság a **több ember halálát okozó, vagy tömegszerencsétlenséget előidéző közlekedési bűncselekmény** gyanúja miatt önállóan folytat nyomozást. Ez esetben a szemlén, és a bizonyítási kísérleten az ügyész részvétele kötelező.
- A **fiatalkorúak ügyésze** a nyomozó hatóság önállóan végzett nyomozása felett minden olyan esetben fokozott felügyeletet gyakorol, amikor a fiatalkorú gyanúsított **előzetes letartóztatásának, ideiglenes kényszergyógykezelésének** vagy **távoltartásának** elrendelésére kerül sor.

[11/2003. LÜ utasítás 37. §, 90.§; 14/2003. LÜ utasítás 7. §]

MILYEN JOGOKAT GYAKOROL AZ ÜGYÉSZ A FOKOZOTT FELÜGYELET SORÁN?

Fokozott felügyelet gyakorlása esetén az ügyész a bármilyen okból hozzá megküldött **iratokat teljes terjedelmükben megvizsgálja**, és **haladéktalanul megtesz minden intézkedést**, amely a felügyelet céljának elérése érdekében szükséges. Az ügyész a nyomozó szerv vezetőjével **írásban közli**, ha az ügyben fokozott ügyészi felügyeletet gyakorol. A fokozott felügyelet során az ügyész **minden eljárásáról feljegyzést készít, intézkedéseit írásba foglalja**, azokat - a házi iratok részeként - a felettes ügyészhez történő felterjesztéseihez csatolja.

Az ügyész jogkörei:

- *határidő* megjelölésével *utasítást* ad az elmulasztott nyomozási cselekmények elvégzésére;
- *meghatározza a nyomozás kereteit*, amennyiben az eddig végzett nyomozás ezt szükségessé teszi, és *megjelöli azokat a bűncselekményeket*, amelyek tekintetében a *nyomozást mellőzni* kell;
- *megjelöli azokat a bizonyítási eszközöket* és bizonyítási eljárásokat, amelyeket a további nyomozás során be kell szerezni, illetve le kell folytatni;
- *megjelöli azt a nyomozási cselekményt*, amelynek elvégzése, vagy azt a *határidőt*, amelynek eltelte után az iratokat számára meg kell küldeni (a határidőt úgy kell megállapítani, hogy a fokozott felügyelet gyakorlása során az ügyész az ügyet *havonta megvizsgálhassa*);
- *utasítást ad a nyomozás befejezésére*, amennyiben a tényeket az ügy érdemi eldöntésére alkalmas módon már felderítették.

[11/2003. LÜ utasítás 38-39. §]

MILYEN ESETEKBE BESZÉLHETÜNK ÜGYÉSZSÉGI NYOMOZÁSRÓL?

Az ügyészség a vádemelés feltételeinek megállapítása végett nyomozást végez:

- a kizárólagos hatáskörébe tartozó bűncselekmények miatt,
- az olyan ügyben, amelyben az országos hatáskörű nyomozó hatóság vezetőjével szemben a Be.-ben szabályozott kizárási ok áll fenn,
- az olyan ügyben, amelyben a nyomozást magához vonta.

Ad a)-b): Ebben a két esetben a Központi Nyomozó Főügyészség (KNYF) és a helyi ügyészségnek tekinthető nyomozó ügyészségek járnak el (Pl. Miskolci Nyomozó Ügyészség). A 11/2003. LÜ utasítás meghatározza azokat az eseteket, amikor a KNYF jár el. Ezekon kívül a Be. 29. §-ában taxatívén meghatározott bűncselekmények esetén a nyomozó ügyészségek járnak el. Ezen szabályozás oka, hogy ezekben az ügyekben, az állami szervek törvényes működése, az Országgyűlés által megválasztott tisztségviselők, az országgyűlési képviselők, valamint az igazságszolgáltatás hitelébe vetett bizalom megóvása és erősítése, a sértettek vagy az elkövetők személye miatt, garanciális okból

alapvető követelmény a nyomozást végző szerv függetlensége. A nyomozó ügyészségek a megyére (fővárosra) kiterjedő illetékességgel rendelkeznek.

Ad c): Ebben esetben az az ügyész is nyomozhat, aki az ügy elbírálására illetékes bíróság mellett működik. Ez utóbbi eset, – tehát amikor az ügyész a nyomozást magához vonja – ritkának mondható.

[11/2003. LÜ utasítás 48-55. §]

MILYEN - BTK-BAN MEGHATÁROZOTT - SZANKCIÓT ALKALMAZHAT AZ ÜGYÉSZ?

Az ügyész is alkalmazhat megrovást és elrendelhet pártfogó felügyeletet. Ez utóbbi a törvény erejénél fogva kötelező (pl. a vádemelés elhalasztása mellett), tehát nem az ügyész mérlegelési jogkörébe tartozik. (Tehát csak intézkedésekre terjed ki a jogköre.)

HOGYAN VIZSGÁLJA AZ ÜGYÉSZ AZT, HOGY AZ ÜGY VÁDEMELÉSRE ALKALMAS-E?

Az iratok hozzáérkezését követően az ügyész azt ellenőrzi, hogy az ügy a vádemelésre alkalmas-e. Ennek keretében azt vizsgálja, hogy:

- a bűncselekmény tényállásának felderítése és bizonyítása megtörtént-e,
- felderítették-e a büntetés kiszabása vagy a büntetőjogi intézkedés alkalmazása szempontjából jelentőséggel bíró körülményeket,
- a bizonyítási eszközök beszerzésekor megtartották-e az azokra vonatkozó törvényes rendelkezéseket,
- nem korlátozták-e törvénytől a gyanúsított és a védő jogait.

Amennyiben a vádemelés előtt további nyomozási cselekmény elvégzése szükséges, az ügyész azzal rendszerint azt a hatóságot bízza meg, amely a nyomozást lefolytatta. Az ügyész további nyomozási cselekmény elvégzéséről ismételten rendelkezhet, ez esetben erre határidőt jelöl meg.

[11/2003. LÜ utasítás 63. §]

MI A VÁD LÉNYEGE, HOGYAN RENDELKEZHET, ÉS MILYEN HATÁRIDŐVEL AZ ÜGYÉSZ A VÁDDAL?

A vád a bírósági eljárás feltétele. A közvádra üldözendő bűncselekmények esetén az ügyészség vádemelési monopóliummal rendelkezik: a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen az ügyész vádat emelt, és csak olyan cselekmény miatt, amelyet a vád tartalmaz. A büntetőeljárás törvény megköveteli a vád törvényességét: törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. További követelmény, hogy a bíróság köteles a vádat kimeríteni, a vádon túl nem terjeszkedhet, de nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére, a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványához.

Az ügyész, ha az iratismertetést maga végezte, ennek megtörténte után, ha pedig azt a nyomozó hatóság végezte, az iratok hozzá érkezését követő **30 napon belül** az ügy iratait megvizsgálja, és ennek eredményéhez képest

- további nyomozási cselekményt végezhet, vagy az elvégzéséről rendelkezhet,
- a nyomozást felfüggesztheti,
- a nyomozást megszüntetheti,
- az ügyet közvetítői eljárásra utalhatja,
- a vádemelés elhalasztásáról határozhat,
- vádat emel,

- határoz a vádemelés részbeni mellőzéséről.

[Be. 2. § (3) bekezdés, 216. § (1) bekezdés]

MI A VÁDEMELÉS MÓDJA A LEGFŐBB ÜGYÉSZI UTASÍTÁS SZERINT?

Az ügyész a vádemeléskor az általános szabályok szerinti bírósági eljárást csak akkor indítványozza, ha tárgyalás mellőzésének, bíróság elé állításnak, illetőleg az ügy nyilvános ülésen történő elbírálásának nincs helye.

[11/2003. LÜ utasítás 66. §]

MILYEN KIVÉTELEKET ISMER AZ ÜGYÉSZI VÁDMONOPÓLIUM ALÓL?

A magánvádló: a Be. a magánindítványra üldözendő bűncselekmények közül hat (csekély súlyú) bűncselekmény esetén (könnyű testi sértés, magántitok megsértése, levéltitok megsértése, rágalmazás, becsületsértés és kegyeletsértés) lehetővé teszi, hogy a vádat mint magánvádló a sértett képviselje. A magánvádas eljárás tehát magánindítványra indul, és ún. külön eljárásnak tekinthető. Ebben az esetben tehát nem az ügyész képviseli a vádat a bíróság előtt, de a vád képviselét az eljárás bármely szakaszában átveheti.

Pótmagánvádló: ha a nyomozó hatóság vagy az ügyész döntése „nem nyeri el a sértett tetszését”, mert a feljelentést elutasították, a nyomozást megszüntették, a vádemelést részben mellőzték, vagy a vádat elejtették, akkor ennek a sérelemnek az orvoslásaként a Be. lehetőséget ad arra, hogy a sértett az ügyész helyébe lépjen és annak jogait korlátozottan gyakorolva képviselje a vádat.

[FARKAS Ákos - RÓTH Erika: A büntetőeljárás. Complex Kiadó, Budapest, 2007. 94-95. oldal; Be. 52-53.§]

MI A VÁDIRAT, MILYEN TARTALMI ELEMEI VANNAK?

Az ügyész a vádirat bírósághoz történő benyújtásával emel vádat. A vádiratnak a **következő kellékeket kell tartalmaznia:**

- a vádlott személyi adatait,
- a vád tárgyává tett cselekmény leírását,
- a vád tárgyává tett cselekménynek a Btk. szerinti minősítését,
- az eljárás megindításához szükséges külön törvényi feltétel (magánindítvány, feljelentés, kívánat, mentelmi jog vagy mentesség felfüggesztése, hozzájárulás a büntetőeljárás megindításához) meglétét,
- a bíróság hatáskörére és illetékességére vonatkozó jogszabályok megjelölését, továbbá a vádiratot benyújtó ügyész hatáskörére, illetőleg illetékességére vonatkozó szabályokra való utalást,
- a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványt, ha az ügyész nem vesz részt a tárgyaláson,
- a bejelentett polgári jogi igényt, továbbá az egyéb indítványokat,
- a tárgyalásra idézendők és az arról értesítendő indítványozását,
- a bizonyítási eszközök megjelölését, valamint azt, hogy mely tény bizonyítására szolgálnak,
- a tárgyaláson való bizonyítás felvételének sorrendjére vonatkozó indítványt.

A fenti elemekre tekintettel pedig a vádiratot a **következőképpen kell tagolni:**

- A vádirat első része megjelöli a terhelttel szemben alkalmazott személyi szabadságot elvonó vagy korlátozó kényszerintézkedéseket és az azokra vonatkozó időpontokat, a vádlottnak a Be.-ben felsorolt személyi adatait, továbbá azokat a személyes adatokat és körülményeket, amelyek az ügy megítélése szempontjából jelentősek, így azokat a korábbi büntetéseket, amelyek a bűncselekmény minősítésére, a büntetésekre, vagy intézkedésekre kihatással lehetnek.

- A vádirat második részében a vád tárgyává tett cselekményt kell - több cselekmény miatti vádemelés esetén egymástól elkülönítetten - röviden leírni, a bizonyítási eszközök megjelölésével. A tényállásból kétségtelenül tűnjék ki, hogy mely tények képezik a vád tárgyát. A vádirat tényállást leíró része tüntesse fel a bűncselekmény elkövetésének idejét és helyét, indítékát, az elkövetés eszközét, módját és annak következményeit. A tényállás tagolását meghatározhatja a vád tárgyává tett bűncselekmények súlya, összefüggése, illetve logikai vagy időbeli sorrendje.
- A vádirat harmadik része az ügyészségnek a vádolást tartalmazó közléséből és a vád tárgyává tett cselekmények minősítéséből áll. Amennyiben ez szükséges, meg kell jelölni, hogy a minősítés a tényállás mely részére vonatkozik.
- A vádirat negyedik része tartalmazza a Be.-ben megjelölt tájékoztatásokat és indítványokat, és azok jogszabályi alapját. A szülő által a gyermeke sérelmére elkövetett szándékos bűncselekmény esetén, ha a szülői felügyelet megszüntetésének - a Csjt.-ben meghatározott - feltétele fennáll, a vádiratban indítványozni kell, hogy a bíróság a vádlott szülői felügyeleti jogát a Be. rendelkezése alapján szüntesse meg.

[Be. 217. §; 11/2003. LÜ utasítás 70. § (1) bekezdés]

MILYEN SPECIÁLIS RENDELKEZÉSEK VONATKOZNAK A KÖZLEKEDÉSI ÜGYÉSZEKRE?

- Közlekedési bűncselekmények esetén járnak el illetve a közlekedés körében elkövetett a gondatlanságból elkövetett emberölés, a gondatlanságból elkövetett súlyos testi sértés, a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés, a segítségnyújtás elmulasztása, a közérdekű üzem működésének megzavarása esetén, ha e cselekményeket a közlekedés rendjét, biztonságát sértő, illetve veszélyeztető magatartással követték el.
- Amennyiben az eljárás nem kizárólag közlekedési bűncselekmény miatt folyik, az ügy intézése akkor tartozik a közlekedési ügyész feladatkörébe, ha az ügyben a közlekedési, vagy a közlekedéssel összefüggő bűncselekmény(ek) a meghatározó jelentőségű(ek).
- A közlekedési ügyész fokozott ügyészi felügyeletet gyakorol akkor is, ha a nyomozó hatóság a több ember halálát okozó, vagy tömegszerencsétlenséget előidéző közlekedési bűncselekmény gyanúja miatt önállóan folytat nyomozást.
- E fenti esetekben a szemlén, és a bizonyítási kísérleten az ügyész részvétele kötelező.
- A közlekedési büntető ügyekben, a vádiratban, vagy más érdemi határozatban meg kell jelölni azt a közlekedési vagy foglalkozási szabályt (KRESZ, forgalmi, vagy más utasítás stb.), amelynek megszegése a bűncselekményhez vezetett. Külföldön történt elkövetés esetében az elkövetés helyén érvényes külföldi szabályt kell a vádiratban vagy a más érdemi határozatban feltüntetni.

[11/2003 LÜ utasítás 89-91. §]

HONNANTÓL BESZÉLHETÜNK A BÜNTETŐBÍRÓSÁG ELŐTTI ÜGYÉSZ TEVÉKENYSÉGRŐL?

Amennyiben az ügyész, a közvádló a nyomozás során beszerzett bizonyítékok értékelése alapján arra a meggyőződésre jut, hogy az ügy terheltje által elkövetett bűncselekmény miatt a bíróságnak kell joghátrányt alkalmaznia, vádat emel. Ezzel a büntetőeljárás a perszakba lép, amelyben a bíróságnak el kell bírálnia a vádat; döntenie kell a vádlott bűnösségéről valamennyi vád tárgyává tett bűncselekményt illetően, azonban nem vizsgálhatja a vádlott büntetőjogi felelősségét olyan bűncselekményben, amelyet a vád nem tartalmaz.

MILYEN FELADATAI VANNAK AZ ÜGYÉSZNEK A BÜNTETŐBÍRÓSÁG ELŐTTI TEVÉKENYSÉGE SORÁN?

Az ügyész a jogszabályokban biztosított eszközökkel és módon közreműködik abban, hogy a **bíróság eljárása és határozata megfeleljen a büntető anyagi és eljárási jog szabályainak.**

E feladat megvalósítása érdekében az ügyész

- a büntető ügyekben a bíróság előtt képviseli a vádat; a vádat elejtheti vagy módosíthatja, részt vehet a bírósági tárgyaláson, és a bíróság döntése előtt az ügyben felmerülő minden kérdésben indítványt tehet;
- bármely büntetőügy iratait magához kérheti annak megvizsgálása végett, hogy az adott ügyben az eljárás és a határozat, illetve annak végrehajtása megfelel-e a törvényeknek;
- gyakorolja a törvényben számára biztosított jogorvoslati jogokat.

A helyi bíróságon ügyészségi titkár is képviselheti a vádat, kivéve, ha a bíróság az ügyészt a tárgyaláson való részvételre kötelezte.

[Ütv. 10. §; 12/2003 LÜ utasítás 1. §]

MELY ÜGYÉSZSÉGEK LÁTJÁK EL A BÜNTETŐBÍRÓSÁG ELŐTTI FELADATOKAT?

Az ügyészi feladatokat

- a Legfelsőbb Bíróság előtti eljárásban a Legfőbb Ügyészség,
- az ítéltáblák előtti eljárásban a fellebbviteli főügyészségek,
- a megyei (fővárosi) bíróságok előtti eljárásban a főügyészségek,
- a helyi bíróságok előtti eljárásban a helyi ügyészségek ügyészei látják el.

Az ügyész a legfőbb ügyész utasítása alapján az ország egész területén, a főügyész rendelkezése szerint pedig a főügyészség illetékességi területén működő bármelyik bíróság előtt eljárhat.

[12/2003. LÜ utasítás 2. §]

MELY ESETEKBEN KÖTELEZŐ AZ ÜGYÉSZ RÉSZVÉTELE A TÁRGYALÁSON?

A büntetőbíróság előtti ügyészi tevékenység nem azonos az ügyész tárgyaláson való részvételével, annál bővebb kört ölel fel, mert a vádirat benyújtása (azaz a vádemelés) utáni minden ügyészi cselekmény ide tartozik (pl. fellebbezés), ugyanis a törvényben meghatározott külön eljárások esetén az sem biztos, hogy sor kerül tárgyalásra (pl. tárgyalás mellőzésével hozott bírósági végzés). A Be. meghatározza azokat az eseteket, amikor az ügyész részvétele kötelező a tárgyaláson. Ezek:

- első fokon, ha a bűncselekményre a törvény **öt évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést** rendel,
- ha a vádlottat **fogva tartják**,
- ha a vádlott - a beszámítási képességére tekintet nélkül - **kóros elmeállapotú**,
- ha a bíróság az ügyészt a tárgyaláson való **részvételre kötelezte**,
- ha az ügyész **bejelenti**, hogy a tárgyaláson részt vesz.

[Be. 241. §]

HA A TÁRGYALÁS EREDMÉNYEKÉNT VÁDKITERJESZTÉS INDOKOLT A TERHELTTEL SZEMBEN, DE AZ EREDETI VÁD NEM BIZONYÍTHATÓ, MIT TEHET AZ ÜGYÉSZ ÉS MILYEN SORRENDEN?

Ebben az esetben elsőként ki kell terjesztenie a vádat az új bűncselekményre és csak ezután ejtheti az eredeti vádat.

MIKOR EJTI EL A VÁDAT AZ ÜGYÉSZ, ÉS MIKOR INDÍTVÁNYOZZA A TERHELT FELMENTÉSÉT?

Elejti a vádat: ha a bizonyítás eredménye alapján az állapítható meg, hogy a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény, vagy a bűncselekményt nem a vádlott követte el.

Felmentést indítványoz: ha a bizonyítás eredményeként arra a meggyőződésre jut, hogy nem bizonyított a bűncselekmény elkövetése, illetve az, hogy azt a vádlott követte el, vagy ha a vádlott javára a büntethetőséget kizáró kényszer, fenyegetés, tévedés, jogos védelem vagy végszükség állapítható meg.

MIKOR JELENT BE AZ ÜGYÉSZ FELLEBBEZÉST?

Az ügyész a *vádlott terhére és javára is* bejelenthet fellebbezést. A legfőbb ügyész utasítása azt írja elő, hogy ha az ügyész a kihirdetett, vagy kézbesítéssel közölt határozatot törvénysértőnek, vagy megalapozatlannak tartja, jelentsen be fellebbezést. Ezt, vagy a határozat tudomásul vételéről szóló nyilatkozatát írásban is, a határidőt megtartva terjessze elő. Amennyiben annak ellenére nem kíván jogorvoslatot bejelenteni, hogy a bíróság határozata az indítványától a tényállást, a vádlott bűnösségét, vagy az alkalmazott joghátrányt illetően jelentősen eltér, ennek okát rövid feljegyzésben rögzítse. Az elsőfokú ügyészség vezetője az ügyész fellebbezését az iratoknak a másodfokú bírósághoz való felterjesztése előtt visszavonhatja. Az ezt tartalmazó írásbeli nyilatkozatát közölnie kell az első fokú bírósággal.

[11/2003. LÜ utasítás 10. §, 14. §]

MIT KELL TARTALMAZNIA AZ ÜGYÉSZI FELLEBBEZÉSNEK?

A fellebbezésben - indokolásától függetlenül - mindig pontosan meg kell jelölni annak *irányát*, különösen, ha az a vádlott terhére szól. Félre nem érhető módon kell kifejtteni, hogy az ügyész a határozat *mely rendelkezését, milyen okból* támadja. Felmentés, részbeni felmentés, illetve az eljárás megszüntetésének támadása esetén azt is közölni kell, hogy e rendelkezéseket melyik vádlott *mely bűncselekményének* esetében sérelmezi. A megalapozatlanság miatt bejelentett fellebbezés indokolásában ki kell fejteni, hogy *mely tények tekintetében* a megalapozatlanság melyik esete állapítható meg, s ez milyen módon küszöbölhető ki.

[11/2003. LÜ utasítás 13. §]

MI A MÁSODFOKÚ ÉS HARMADFOKÚ ÜGYÉSZ TEENDŐJE A FELLEBBEZÉS UTÁN?

- A másodfokú bíróság mellett működő ügyész **megvizsgálja** az elsőfokú bírósági határozat megalapozottságát, az anyagi és eljárási jogszabályok megtartását. **Feljegyzést** készít minden olyan megállapításáról, amelyeket az első fokú ügydöntő határozat, valamint a másodfokú bíróságnak megküldött indítványa nem tartalmaz, de a kiadmányozásra jogosult, illetve a másodfokú tárgyaláson, vagy nyilvános ülésen részt vevő ügyész megfelelő tájékoztatására alkalmas; azt is jelzi, ha ilyen megállapítást nem tett.
- A másodfokú bíróság mellett működő ügyész **dönt** az első fokú ügyész által bejelentett **fellebbezés fenntartásáról, módosításáról**, illetve **visszavonásáról**. Az első fokú ügyészség vezetőjét **írásban értesíti** a fellebbezés visszavonásáról, módosításáról, a vádképviseleti tevékenység hiányosságairól, illetve kiemelkedően színvonalas ellátásáról.
- Ha a felterjesztett iratok hiányos volta miatt **érdemi álláspontot kialakítani nem lehet**, az iratokat a hiány pótlása iránti intézkedés végett a másodfokú bíróság tanácsának elnökéhez kell továbbítani, közölve, hogy érdemi indítvány előterjesztésére csak az eredmény ismeretében kerülhet sor.

- Amikor a másodfokú bíróság mellett működő ügyész a bűnügy iratait érdemi elbírálás végett a másodfokú bírósághoz megküldi, átiratban közli indítványait, és az első fokú bíróság határozatáról kialakított álláspontját.
- A harmadfokú bíróság előtti eljárásban a másodfokú bíróság előtti eljárásra vonatkozó rendelkezéseket kell értelemszerűen alkalmazni.

[11/2003. LÜ utasítás 16. §]

MI AZ ÜGYÉSZ SZEREPE A PERÚJÍTÁS SORÁN?

Az ügyésznek több szempontból is fontos funkciója van a perújítás során.

a) Speciális a helyzet a perújítás kezdeményezésénél: az ügyész az egyetlen a Be. által taxatívén felsorolt kezdeményezők közül, aki mind a terhelt terhére, mind a javára kezdeményezheti a perújítást.

b) Feladata van a perújítási eljárás menetében is: a jogosultnak – a magánvádlót és pótmagánvádlót kivéve – a perújítási indítványt a perújítás megengedhetőségének kérdésében döntésre jogosult bíróság területén működő ügyésznél kell írásban benyújtani vagy jegyzőkönyvbe mondani. Az ügyész azonban nem dönt a perújítás megengedhetőségéről, de a nem jogosulttól származó indítvány bíróságnak történő továbbítását mellőzheti. Az ügyész 30 napon belül köteles a perújítási indítványt a bíróságnak megküldeni, de szükség esetén még nyomozást rendelhet el.

[Be. 411. §]

MI AZ ÜGYÉSZ SZEREPE A FELÜLVIZSGÁLAT SORÁN?

A perújításhoz hasonlóan mind a terhelt terhére, mind a javára kezdeményezheti a felülvizsgálatot. Illetve, ha közvadás ügyben az ügyész képviselte a vádat, akkor Legfelsőbb Bíróság nyilvános ülésén a legfőbb ügyész vagy képviselője részvétele kötelező.

[Be. 417. § (1) bek., 425. § (1) bek.]

MI AZ ÜGYÉSZ SZEREPE A TÖRVÉNYESSÉG ÉRDEKÉBEN BEJELENTETT JOGORVOSLAT SORÁN?

Az ügyészségnek fontos szerepe van ezen rendkívüli perorvoslatnál is, ugyanis **egyedül a legfőbb ügyész** az, aki a bíróság törvénytörő és jogerős határozata ellen a Legfelsőbb Bíróságnál a törvényesség érdekében jogorvoslatot jelenthet be, feltéve, hogy a jogerős határozat más jogorvoslattal nem támadható meg.

[Be. 431. §]

MI AZ ÜGYÉSZ SZEREPE A JOGEGYSÉGI ELJÁRÁSBAN?

A Be. meghatározza ennél a rendkívüli perorvoslatnál is a kezdeményezőket. Ezek közül az egyik a legfőbb ügyész, aki kezdeményezheti a jogegységi eljárást.

[Be. 440. § (1) bekezdés a) pont]

MI AZ ÜGYÉSZ SZEREPE A MAGÁNVÁDAS ELJÁRÁSBAN?

A magánvádas eljárásban a vádat a sértett, mint magánvádló képviseli. Az ügyész azonban az ügy iratait a magánvádas eljárásban is megtekintheti, és a tárgyaláson jelen lehet. Ezen kívül az ügyész a vád képviselőjét a magánvádlótól az eljárás bármely szakaszában átveheti, ilyenkor a magánvádlót a sértett jogai illetik meg. Ha az ügyész a vád képviselőjétől utóbb eláll, a vádat ismét a magánvádló képviseli. Az ügyész részére az ítéletet csak akkor kell kézbesíteni, ha a vád képviselőjét átvette. Ha az ügyész a vád képviselőjét a magánvádlótól vette át, a vádat nem ejtheti el, de a vád képviselőjétől elállhat. Ha a magánvádló jelen van, a tárgyalást folytatni kell, ellenkező esetben a bíróság a tárgyalás elnapolásával egyidejűleg új tárgyalást tűz ki, a magánvádlót pedig értesíti, hogy a vádat ismét ő képviseli.

Speciálisak a nyomozásra vonatkozó szabályok is a magánvádas eljárásban. Nyomozást a bíróság vagy az ügyész is elrendelhet. Az ügyész akkor teheti ezt, ha a vád képviselőjét a személyes meghallgatásra idézés kibocsátása előtt átveszi.

A Be. rögzíti azokat az eseteket is, amikor az ügyben olyan körülmények merülnek fel, hogy abba az ügyésznek be kell kapcsolódnia. A törvény előírja a bíróságnak, hogy az iratokat küldje meg az ügyésznek, ha

- a feljelentés és az iratok alapján olyan bűncselekmény látszik megállapíthatónak, amely miatt a vádat az ügyész képviseli,
- szükségesnek tartja, hogy az ügyész a vád képviselőjének átvételét megfontolja,
- az ügyész a vád képviselőjét a személyes meghallgatásra idézés kibocsátása előtt átvette.

Az első pont esetén az ügyész a nyomozást elrendeli. Ha azonban az ügyész az elrendelt nyomozás eredményeként közvéder üldözendő bűncselekményt nem állapít meg, és a vád képviselőjét nem veszi át, az iratokat visszaküldi a bírósághoz. A bíróság - ha ennek feltételei fennállnak - a sértettet értesíti, hogy pótmagánvádlóként felléphet.

[Be. 496. §, 499. § (3) bekezdés, 501. §, 510. § (2) bekezdés]

MILYEN ÁLTALÁNOS FELADATA VAN AZ ÜGYÉSZNEK A BÜNTETÉSEK VÉGREHAJTÁSA KAPCSÁN?

Az ügyész **(a)** a büntető ügyekben hozott jogerős határozatok végrehajtásának törvényessége felett gyakorol felügyeletet, emellett **(b)** közreműködik a büntetés-végrehajtással *(a továbbiakban: bv.)* kapcsolatos bírósági eljárásban is.

[Alk. 51. § (2) bekezdés; Ütv. 1. § (2) bekezdés, 1/1990. LÜ utasítás preambuluma]

MILYEN SPECIÁLIS HATÁSKÖRI ÉS ILLETÉKESSÉGI SZABÁLYOK VONATKOZNAK A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁS FELÜGYELETÉRE?

A bv. törvényessége feletti felügyeletet:

a) a Legfőbb Ügyészség Büntetés-végrehajtási Törvényességi Felügyeleti és Jogvédelmi Önálló Osztálya látja el: az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM), az IRM Bevándorlási és Állampolgársági Hivatala, Igazságügyi Hivatala, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK), a Pénzügyminisztérium Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága büntetés-végrehajtási jogi tevékenysége, továbbá az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet, valamint az IRM bűnügyi nyilvántartása és az ORFK körözési nyilvántartása felett,

b) az illetékes megyei (fővárosi) főügyészség ügyészei látják el: a megyék (főváros) területén működő és a törvényességi felügyelet alá tartozó feladatot ellátó szervek (rendőrség, büntetés-végrehajtási intézet, IRM BÁH Regionális Igazgatóság stb.) büntetés-végrehajtási tevékenysége felett.

Az ügyész a legfőbb ügyész utasítása alapján az egész ország területén, vagy illetékességi területén kívül is elláthatja a büntetés-végrehajtási felügyelet feladatait.

[1/1990. LÜ utasítás 1. §]

MILYEN FELADATAI VANNAK AZ ÜGYÉSZNEK A BV. FELÜGYELET SORÁN?

Az ügyész az ezen fejezetben írt felügyeleti tevékenysége során bármely időpontban:

- **ellenőrizheti** az őrizetbe vétel, az előzetes letartóztatás, a kényszergyógykezelés és az ideiglenes kényszergyógykezelés, a szabadságvesztés, a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvényben meghatározott őrizet, a szabálysértési és a pénzbírságot helyettesítő elzárás, valamint a nyomozó hatóságok előállító helyiségeiben fogatosított személyes szabadságkorlátozás *törvényességét*; **megtekintheti** a fogva tartás körülményeit és rendjét szabályozó utasításokat, a fogva tartási iratokat;
- **ellenőrizheti** a javítóintézetekben az előzetes letartóztatás fogatosításának, valamint a javítóintézeti nevelés végrehajtásának *törvényességét*;
- **ellenőrizheti** az illetékes szerveknél a büntetések és az intézkedések végrehajtására vonatkozó *jogszabályok megtartását*, így különösen
  - a közérdekű munka,
  - a pénzbüntetés,
  - a mellékbüntetések,
  - a kényszergyógyítás végrehajtását, továbbá
  - a feltételes szabadságra bocsátás, a pártfogó felügyelet, az utógondozás,
  - a bűnügyi és körözési nyilvántartás, valamint
  - a házi őrizettörvényességét, **megtekintheti** a fogvatartás körülményeit és rendjét szabályozó utasításokat, a fogvatartási iratokat;
- **meghallgathatja** a fogvatartottakat, illetve felülvizsgálhatja a büntetőügyben hozott határozatok végrehajtásával kapcsolatos panaszokat;
- **ellenőrizheti** a fogva tartottakkal való *bánásmód törvényességét*, a végrehajtás alatt állók *jogvédelmére vonatkozó rendelkezések érvényesülését*, valamint a büntetés végrehajtását biztosító intézkedések *teljesítésének törvényességét*;
- **ellenőrizheti** az idegenrendészeti közösségi szálláshelyeken a kijelölt kötelező tartózkodás végrehajtásának, valamint az ott tartózkodó személyekkel való *bánásmód törvényességét*, a *jogvédelmiükre vonatkozó rendelkezések érvényesülését*;
- **megtekintheti** a kijelölt tartózkodási hely körülményeit és rendjét szabályozó utasításokat, valamint a kötelező tartózkodás végrehajtásával összefüggő iratokat.

[Ütv. 11. §]

MI AZ ÜGYÉSZ TEENDŐJE, HA JOGELLENES FOGVATARTÁST ÉSZLEL?

Az ügyész **köteles nyomban szabadlábra helyezni** azokat, akiket törvényes határozat nélkül vagy a határozatban megjelölt időponton túl tartanak fogva.

[Ütv. 12. § (2) bekezdés]

MILYEN JOGOSÍTVÁNYAI VANNAK AZ ÜGYÉSZNEK A BV. FELÜGYELETE SORÁN?

Felügyeleti jogkörében az ügyész

- a végrehajtás bármely kérdésében **vizsgálatot** tarthat, illetve az ellenőrzött szervet **vizsgálat tartására kérheti fel**,
- a végrehajtásra illetékes szervek vezetőitől az ügyész **iratok és adatok rendelkezésre bocsátását, illetőleg megküldését, továbbá felvilágosítás** adását kérheti,
- a végrehajtási szerveknél **általános érvényű rendelkezés** (intézkedés, utasítás stb.) **kiadását, módosítását** vagy **hatályon kívül helyezését** kezdeményezheti.

[Ütv. 12/A. § (2) bekezdés]

MILYEN KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JOGAI VANNAK A BV. SZERVEK VEZETŐINEK AZ ÜGYÉSZ TEVÉKENYSÉGE KAPCSÁN?

Az illetékes szervek vezetői kötelesek az ügyésznek a törvények megtartására és a fogvatartás körülményeire vonatkozó rendelkezéseit teljesíteni, illetve az ügyészi felkéréseknek kötelesek eleget tenni. E szervek vezetői az ügyész utasításai ellen felettes szerveik útján előterjesztést tehetnek a felettes ügyészhez, amelynek nincs halasztó hatálya.

[Ütv. 12. § (1) bekezdés]

HOGYAN MŰKÖDIK KÖZRE AZ ÜGYÉSZ A BV.-VEL KAPCSOLATOS BÍRÓSÁGI ELJÁRÁSBAN?

- **Indítványt tesz** a feltételes szabadság megszüntetésére, a közérdekű munka végrehajtása során más munkahely kijelölésére, a közérdekű munkának szabadságvesztésre való átváltoztatására, a kiutasítás végrehajthatósága kizártságának, illetve a kiutasítás végrehajthatóságának megállapítására;
- **részt vesz** a büntetés-végrehajtási bíró által tartott tárgyaláson, az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt, valamint az előzetesen letartóztatott büntetés-végrehajtási bíró által tartott meghallgatásán, továbbá a meghallgatáson akkor is részt vesz, ha azt szükségesnek tartja;
- a büntetés-végrehajtási intézet, továbbá a büntetés-végrehajtásban közreműködők (közérdekű munka végrehajtására kijelölt munkahely, pártfogó felügyelő, rendőrség, önkormányzat stb.) ez irányú kérésére, illetve saját kezdeményezésére indokolt esetben **fellebbezéssel él** a büntetés-végrehajtási bíró által hozott végzés ellen.

[1/1990. LÜ 2. § (2) bekezdés]

MILYEN FELÜGYELETI MÓDSZEREI ÉS ESZKÖZEI VANNAK AZ ÜGYÉSZNEK A BV. FELÜGYELETE SORÁN?

A törvényességi felügyelet módszerei:

- Az ügyész felügyeleti tevékenysége során **meghallgatja a fogvatartottakat**. Az előadott vagy benyújtott **panaszokat kivizsgálja**, érdemben elintézi, és tájékoztatja a panaszost.
- **Törvényességi vizsgálatokat** tart, amelyről feljegyzést készít.

A törvényességi felügyelet eszközei:

- **Intézkedések:** ha az ügyész a törvényességi vizsgálatról készített feljegyzést a bírósághoz küldi, átiratában a szükséges intézkedésre kéri a bíróságot.
- **Rendelkezések:** Rendelkezést ad az ügyész, ha a jogszabályok megsértését észleli; azt állapítja meg, hogy nem tartják meg az előzetesen letartóztatott fogvatartásának körülményeire vonatkozó szabályokat.

- **Jelzés:** Jelzést ad az ügyész, ha a fogvatartási körülményeket kifogásolja; a büntető ügyben hozott határozat végrehajtása során törvénysértésnek nem minősülő hiányosságot észlel; rendelkezést nem igénylő, csekély jelentőségű törvénysértést állapít meg.
- **Felelősségre vonás kezdeményezése:** Amennyiben az ügyész felügyeleti tevékenysége során a fogvatartást foganatosító hivatalos személy olyan cselekményét vagy mulasztását észleli, amely bűncselekmény elkövetésének alapos gyanújára utal, a megyei (fővárosi) főügyészt feljegyzéssel tájékoztatja. A feljegyzés a bűncselekmény alapos gyanújára utaló részletes tényállást és a rendelkezésre álló bizonyítékok megjelölését is tartalmazza.

[1/1990. LÜ utasítás 26. § (1) bekezdés, 29-31. §]

MI A CÉLJA A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI ÜGYÉSZI SZAKFELADATOKNAK, MILYEN SZERVEZETI RENDBEN LÁTJÁK EL EZEKET A FELADATOKAT?

E szakfeladatokat ellátó ügyészek elősegítik a fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények üldözését, a speciális eljárási rendelkezések megtartását, és eljárnak a szükséges gyermekvédelmi intézkedések megtétele érdekében. A gyermek- és ifjúságvédelmi szakfeladatokat a Legfőbb Ügyészségen a legfőbb ügyész büntetőjogi szakágat irányító helyettesének közvetlenül alárendelt Gyermek- és Ifjúságvédelmi Önálló Osztály, a fellebbviteli főügyészségeken, a főügyészségeken, a főügyészségek székhelye szerinti helyi ügyészségeken (a fővárosban a kijelölt kerületi ügyészségen), valamint a nyomozó ügyészségeken ilyen elnevezésű szervezeti egységek vagy e feladattal megbízott ügyészek látják el. Ezen szervezeti egységek, valamint a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokkal megbízott ügyészek a főügyészségeken, az azok székhelye szerinti ügyészségeken, illetve a nyomozó ügyészségeken a büntetőjogi szakterületet irányító főügyész helyettesnek, a városi vezető ügyésznek, illetve a nyomozó ügyészséget vezető ügyésznek közvetlenül alárendeltek. A főügyészség székhelye szerinti helyi ügyészség, a kijelölt kerületi ügyészség (a továbbiakban: a főügyészség székhelye szerinti helyi ügyészség), valamint a nyomozó ügyészség illetékessége a megye, illetve a főváros területére terjed ki.

[14/2003. LÜ utasítás preambuluma]

MILYEN FELADATOKAT LÁT EL A FIATALKORÚAK ÜGYÉSZE?

A gyermek- és ifjúságvédelmi szakfeladatokat ellátó ügyész (a továbbiakban: fiatalkorúak ügyésze) a hatáskörébe tartozó ügyekben:

- ellátja a vádelőkészítéssel, a nyomozás törvényessége feletti felügyelettel, a vádemeléssel kapcsolatos feladatot;
- közreműködik a büntetőbírói eljárásban (a rendkívüli perorvoslati, valamint a különleges eljárásokban, illetve a külön eljárás törvényben meghatározott eseteiben);
- ellát büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi feladatokat;
- ellát ügyészi törvényességi felügyeleti feladatokat;
- együttműködik a gyermek- és ifjúságvédelemben (bűnmegelőzésben) érdekelt állami és társadalmi szervekkel.

[14/2003. LÜ utasítás 1. § (1) bekezdés]

MILYEN ÜGYEK TARTOZNAK A FIATALKORÚAK ÜGYÉSZÉNEK HATÁSKÖRÉBE?

A fiatalkorúak ügyészeinek hatáskörébe tartoznak:

- a fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények miatt indított büntetőügyek;
- a fiatalkorúak és a felnőtt korúak összefüggő büntetőügyei (vegyes büntetőügyek);

- a kiskorú veszélyeztetésének büntette miatt indított büntetőügyek, kivéve, ha a megyei bíróság hatáskörébe tartozó bűncselekménnyel áll halmazatban a kiskorú veszélyeztetése és az ügynek nincs fiatakorú terheltje;
- a gyermekkorúak ügyei, kivéve, ha azok kizárólag felnőtt korú ügyével állnak összefüggésben.

[14/2003. LÜ utasítás 3. § (1) bekezdés]

MILYEN ILLETÉKESÉGI SZABÁLYOK VONATKOZNAK A FIATALKORÚAK ÜGYÉSZÉRE?

- A fiatakorúak helyi bírósági hatáskörbe tartozó ügyében a főügyészség székhelye szerinti helyi ügyészség, illetve a nyomozó ügyészség fiatakorúak ügyésze;
- a fiatakorúak megyei (fővárosi) bírósági hatáskörbe tartozó ügyében a megyei (fővárosi) főügyészség, illetve a nyomozó ügyészség fiatakorúak ügyésze;
- a főügyészség székhelye szerinti helyi ügyészség, illetve a nyomozó ügyészség fiatakorúak ügyészenek felettes ügyészeként a megyei (fővárosi) főügyészség fiatakorúak ügyésze;
- a megyei (fővárosi) főügyészség fiatakorúak ügyészenek felettes ügyészségeként a Legfőbb Ügyészség Gyermek- és Ifjúságvédelmi Önálló Osztálya jár el.

[14/2003. LÜ utasítás 3. § (2) bekezdés]

KI LEHET FIATALKORÚAK ÜGYÉSZE?

Az az ügyész, akinek ilyen megbízatásához a Legfőbb Ügyészség Gyermek- és Ifjúságvédelmi Önálló Osztályának vezetője hozzájárul.

MILYEN PLUSZ IRATOKAT KELL BÉSZEREZNI A FIATALKORÚAK ÁLTAL ELKÖVETETT BŰNCSELEKMÉNYEK NYOMOZÁSA SORÁN?

- A környezettanulmányt;
- a nevelői (intézeti, bv. intézeti) jellemzést,
- az erkölcsi bizonyítványt;
- az esetleges korábbi gyámhatósági gyermekvédelmi intézkedésekre, illetőleg pártfogó felügyeletre vonatkozó információkat, továbbá az **előző elítéléssel összefüggő iratokat, illetve bírósági határozatot**;
- a kiskorú veszélyeztetésének büntette miatt indított büntető ügyben, továbbá a szülői felügyeleti jog megszüntetésének indokoltsága esetén, a **szülői felügyelet fennállására vonatkozó adatokat**;
- amennyiben a fiatakorú
  - személyi igazolvánnyal, illetve úti okmánnyal nem rendelkezik, vagy
  - személyi igazolványába, illetve úti okmányába bejegyzett adatok helyessége iránt kétség merül fel, avagy
  - előzetes fogva tartásban van, az **életkort bizonyító közokiratot**, vagy annak fotómásolatát.

[14/2003. LÜ utasítás 4. § (1) bekezdés]

MILYEN EGYÉB KÖRÜLMÉNYEK FENNÁLLÁSÁT VIZSGÁLJA AZ ÜGYÉSZ A NYOMOZÁS SORÁN?

A fiatakorúak ügyésze azt is vizsgálja, hogy a nyomozó hatóság:

- a védőt a megalapozott gyanú közlésével egyidejűleg kirendelte-e, ha a fiatakorú terheltnek nincs meghatalmazott védője;

- a törvényes képviselőt (eseti gondnokot) és a védőt értesítette-e azokról az eljárási cselekményekről, amelyeknél jelen lehetnek, valamint az eljárásban hozott határozatokat velük, illetve a törvényben előírt esetekben a gondozóval közölte-e;
- a gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló fiatalkorú gyámrendeléséről szóló határozatot, továbbá a szülő házasságának felbontása esetén a fiatalkorú elhelyezéséről rendelkező ítéletet beszerezte-e;
- vizsgálja továbbá, hogy a környezettanulmány tartalmazza-e a fiatalkorúról a közoktatásról szóló törvény felhatalmazása alapján az intézmény által nyilvántartott és kezelt adatokat vagy a munkahely által adott tájékoztatást.

[14/2003. LÜ utasítás 4. § (2)-(3) bekezdés]

MEGROVÁS ALKALMAZÁSA ESETÉN MILYEN FELADATA VAN A FIATALKORÚAK ÜGYÉSZÉNEK ILLETVE HELYETTESÍTHETI-E MÁS EZ ESETBEN?

Az elkövetőt idézni kell és szóban kell kihirdetni a megrovást. A kihirdetés időpontjáról a fiatalkorú védőjét és törvényes képviselőjét (gondozóját) megfelelő időben értesíteni kell. A fiatalkorúak ügyésze a határozat kihirdetése végett megkeresheti azt az ügyészséget, amelynek illetékességi területén a fiatalkorú gyanúsított lakik vagy tartózkodik. Amennyiben a fiatalkorú az idézés ellenére nem jelenik meg, a fiatalkorúak ügyésze a megrovást a határozat kézbesítésével foganatosítja, s erről a védőt és a törvényes képviselőt értesíti.

[14/2003. LÜ utasítás 8. §]

MILYEN SPECIÁLIS ELJÁRÁSI SZABÁLYOK ÉRVÉNYESÜLNEK, HA AZ ÜGYÉSZ A FIATALKORÚVAL SZEMBEN A VÁDEMELÉS ELHALASZTÁSÁRÓL DÖNT?

Be kell a döntés előtt szerezni a pártfogó felügyelői véleményt, annak elkészülése után a fiatalkorú terheltet meg kell hallgatni, míg a pártfogót meg lehet hallgatni. A vádemelés elhalasztásáról szóló határozatot a fiatalkorúnak ki kell hirdetni (nem elég kézbesíteni), a határozatban minden szükséges figyelemztetést fel kell tüntetni.

[14/2003. LÜ utasítás 9. §]

MILYEN ESETBEN GONDOSKODIK A FIATALKORÚAK ÜGYÉSZE GYERMEKVÉDELMI INTÉZKEDÉSEK MEGTÉTELÉRŐL?

A kiskorú veszélyeztetettségére utaló körülmények esetében a fiatalkorúak ügyésze a vádelőkészítés során késedelem nélkül megteszi a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 17. §-ának (2) bekezdésében előírt intézkedést. A fiatalkorúak ügyésze, ha a vádelőkészítő eljárás befejezése után tartja indokoltnak az intézkedést, ahhoz mellékeli a vádiratot, a feljelentést elutasító vagy a nyomozást megszüntető határozatot, és a gyermek veszélyeztetettségének alapjául szolgáló adatokat. A fiatalkorúak ügyésze a vádelőkészítés során ellenőrzi, hogy a nyomozó hatóság teljesíti-e a jogszabályban előírt gyermekvédelmi intézkedést kezdeményező jelzési, értesítési kötelezettségét, mulasztás esetén annak megszüntetése érdekében a szükséges intézkedést megteszi.

[14/2003. LÜ utasítás 11. §]

2.2. A KÖZIGAZGATÁSI JOGI SZAKTERÜLET

MIT ÉRTÜNK AZ ÜGYÉSZI TÖRVÉNYESSÉGI FELÜGYELET SZERVI HATÁLYA ALATT?

Szervi hatály alatt azt értjük, hogy az ügyészi törvényességi felügyelet mely szervekre terjed ki. Ezek:

- a Kormánynál alacsonyabb szintű közigazgatási szervek,
- a bíróságon kívüli, jogvitát intéző vagy hatósági jogkört gyakorló szervek és személyek,
- a gazdálkodó és egyéb szervek, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek.

Törvény az ügyészi törvényességi felügyelet hatályát más - itt nem említett - szervekre is kiterjesztheti.

[Ütv. 13. § (1) bekezdés]

MIT ÉRTÜNK AZ ÜGYÉSZI TÖRVÉNYESSÉGI FELÜGYELET TÁRGYI HATÁLYA ALATT?

Tárgyi hatály alatt azt értjük, hogy a törvényességi felügyelet a szervi hatály alá tartozó szervek milyen döntéseire, cselekvéseire, eljárásaira terjed ki. Ezek:

A Kormánynál alacsonyabb szintű közigazgatási szervek esetén:

- a kibocsátott jogszabályok;
- az állami irányítás egyéb jogi eszközei;
- a szervek egyéb általános érvényű rendelkezései;
- szervek jogalkalmazás körébe tartozó egyedi döntései.

A bíróságon kívüli, jogvitát intéző vagy hatósági jogkört gyakorló szervek és személyek esetén:

- ez irányú eljárásaik;
- egyedi döntéseik.

Gazdálkodó és egyéb szervezeteknek, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek esetén:

- a munkaviszonnyal és a szövetkezeti tagsági viszonnal összefüggő egyedi döntéseikre;
- a jogszabályok felhatalmazása alapján kiadott általános érvényű intézkedései.

[Ütv. 13. § (1) bekezdés]

MELYEK AZ ÜGYÉSZI TÖRVÉNYESSÉGI FELÜGYELET LEGFONTOSABB MÓDSZEREI?

Az ügyész a törvényesség biztosítása érdekében az ügyészi törvényességi felügyelet során:

- **elbírálja** azokat a törvényességi kérelmeket, közérdekű bejelentéseket és törvénysértésre utaló jelzéseket, amelyeket a közigazgatási és más, bíróságon kívüli jogalkalmazó szervek határozatai, illetőleg törvénysértő mulasztásai ellen az ügyészséghez benyújtanak;
- a hatáskörébe tartozó területi és helyi szerveknél általános érvényű rendelkezés (szabályzat, alapszabály stb.) kiadását, módosítását vagy egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezését **kezdemenyezheti**;
- **ellenőrizheti** a körözési nyilvántartásra vonatkozó jogszabályok megtartását;
- **megtekintheti** az ügyészi törvényességi felügyelet körébe tartozó szervek általános érvényű rendelkezéseit és egyedi döntéseit;
- a törvényesség érdekében szükség esetén **vizsgálatot tarthat**, illetőleg az ellenőrzési vagy felügyeleti joggal felruházott szervet **vizsgálat tartására kérheti fel**;
- a vizsgálattal összefüggésben a szervek területére, helyiségeibe **beléphet**;
- a szervek vezetőitől **iratok és adatok rendelkezésre bocsátását**, illetőleg **megküldését**, továbbá **felvilágosítás adását kérheti**;

- egyes jogszabályok tervezetét **előzetesen észrevételezi**;
- a szervek által kiadott jogszabályok és az állami irányítás egyéb jogi eszközének minősülő rendelkezések törvényességét **rendszeresen figyelemmel kíséri**;

Az illetékes szerv vezetője a bekezdés utolsó két pontjában megjelölt ügyészi felkérésnek köteles eleget tenni. A minisztériumok és más országos hatáskörű közigazgatási szervek tekintetében a meghatározott jogokat a Magyar Köztársaság Legfőbb Ügyészsége gyakorolja.

[Ütv. 13. § (2)-(4) bekezdés; 13/1994. LÜ utasítás 9. §]

MILYEN ESZKÖZEI VANNAK AZ ÜGYÉSZNEK A TÖRVÉNYESSÉGI FELÜGYELET SORÁN?

- Óvás;
- felszólalás;
- figyelmeztetés;
- jelzés (szignalizáció);
- büntető, fegyelmi, szabálysértési, és kártérítési eljárás kezdeményezése;
- jogszabály kibocsátásának módosításának vagy hatályon kívül helyezésének kezdeményezése;
- állami irányítás egyéb jogi eszköze kiadásának kezdeményezése;
- külön jogszabályban meghatározott egyéb intézkedések.

[Ütv. 13/A. §-16. §; 13/1994. LÜ utasítás 25. §]

MELYEK A JOGSZABÁLY, VAGY AZ ÁLLAMI IRÁNYÍTÁS EGYÉB JOGI ESZKÖZÉVEL SZEMBEN BENYÚJTOTT ÓVÁS SZABÁLYAIT?

Ha az ügyész azt állapítja meg, hogy ügyészi törvényességi felügyeleti jogkörébe tartozó szerv által kibocsátott jogszabály vagy az állami irányítás egyéb jogi eszköze az **Alkotmánnyal**, illetőleg **magasabb szintű jogszabállyal ellentétes**, ennek megszüntetése érdekében az azt kibocsátó szervhez óvást nyújthat be.

A szerv az óvást **30 napon** belül **köteles megvizsgálni**. Ha az óvást **alaposnak** tartja, a jogszabályt, illetőleg az állami irányítás egyéb jogi eszközét **hatályon kívül helyezi, visszavonja** vagy **módosítja**, és erről az ügyészt egyidejűleg **értesíti**.

Ha a szerv az óvással **nem ért egyet**, a megvizsgálástól számított **8 napon** belül köteles az óvást elbírálás végett az **Alkotmánybíróság elé terjeszteni** és erről az ügyészt **értesíteni**.

[Ütv. 13/A. §]

MELYEK AZ ÉRINTETT SZERVEK JOGERŐS, ILLETŐLEG VÉGREHAJTHATÓ RENDELKEZÉSEIVEL SZEMBEN BENYÚJTOTT ÓVÁSRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK?

Ha az ügyész a szervek jogerős, illetőleg végrehajtható rendelkezéseiben **törvénysértést** állapít meg, annak kiküszöbölése végett a törvénysértést elkövető *szervhez vagy annak felettes* (felügyeleti, állami törvényességi felügyeletét ellátó, a továbbiakban: felettes) szervéhez óvást nyújthat be. Az óvásban a megtámadott rendelkezés végrehajtásának felfüggesztését is indítványozhatja.

Az óvást a szerv **8 napon** belül, a testületi szerv pedig az óvás benyújtását követő **legközelebbi ülésén** köteles megvizsgálni. Ha az ügyész **közvetlenül a felettes szervhez** nyújtotta be az óvást, azt **30 napon belül** kell elbírálni; ilyen esetben a felettes szervhez történő felterjesztés szabályait nem lehet alkalmazni. Amennyiben a szerv az óvást **alaposnak** tartja, a törvénysértő rendelkezést köteles

a fenti határidőn belül **hatályon kívül helyezni**, vagy **módosítani** és erről az ügyészt egyidejűleg **értesíteni**.

Ha a szerv az óvást a határidőn belül **nem vizsgálja** meg, vagy az ügyész a rendelkezés végrehajtásának **felfüggesztését indítványozta**, az illetékes szerv köteles a végrehajtást saját döntéséig, vagy a felettes szerv döntéséig **azonnal felfüggeszteni** és erről az ügyészt **értesíteni**.

Ha a szerv az óvással **nem ért egyet**, **köteles** a kifogásolt rendelkezésre vonatkozó iratokat az óvással és észrevételeivel együtt felülvizsgálat céljából az elbírálástól számított **8 napon** belül **felettes szervéhez felterjeszteni** és erről az óvást benyújtó ügyészt egyidejűleg, a felterjesztés indokainak közlésével **értesíteni**. A felettes szerv az óvás kérdésében **30 napon** belül érdemben köteles határozni és határozatát az óvást benyújtó ügyéssel is közölni. Ha a szervnek az ügyészi óvással érintett tevékenységi körben felettes szerve nincs és a jogszabály a határozat bírósági felülvizsgálatát nem teszi lehetővé, a szerv az óvás tárgyában egyetértés hiánya esetén is érdemben dönt.

A **minisztériumok** és az **országos hatáskörű közigazgatási szervek** egyedi, illetőleg általános érvényű rendelkezései ellen benyújtott óvásokat felettes szervként a **Kormány** bírálja el.

Ha az ügyész a határozat bíróság előtti megtámadására megállapított **határidő letelte után** nyújt be óvást, a szerv egyetértés hiányában is érdemben dönt az óvás tárgyában. Elutasítás esetén az ügyész az erről szóló határozat kézbesítésétől számított 30 napon belül az illetékes bírósághoz fordulhat.

[Ütv. 14. § (1) bekezdés, 15. §]

MILYEN HATÁRIDŐK, ÉS EZEK ALAPJÁN MILYEN KÖVETKEZMÉNYEK VONATKOZNAK AZ EGYEDI ÜGYBEN HOZOTT JOGERŐS RENDELKEZÉS ELLEN BENYÚJTOTT ÓVÁSRA?

Ha az ügyész az óvást egyedi ügyben hozott jogerős rendelkezés ellen annak közlését követő **3 éven túl** nyújtja be, az óvás folytán tett intézkedés **jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogokat nem sérthet**.

Ha az ügyész az óvást egyedi ügyben hozott jogerős rendelkezés ellen annak közlését követő, vagy ha az hosszabb, a teljesítési határidő utolsó napjától számított **5 éven túl** nyújtja be, az óvás folytán tett intézkedés **jogot nem korlátozhat vagy vonhat el**, illetőleg **kötelezettséget és joghátrányt nem állapíthat meg, kivéve a nem jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogokat**, ha a jogerős rendelkezés tartalmát **bűncselekmény befolyásolta**, feltéve, hogy a bűncselekmény elkövetését **jogerős ítélet megállapította**, vagy ilyen ítélet meghozatalát **nem a bizonyítottság hiánya zárta ki**.

Ha az ügyész az óvást **nem közigazgatási ügyben hozott egyedi, jogerős rendelkezés** ellen annak közlését követő **5 éven túl** nyújtja be, az óvás folytán tett intézkedés **jogot korlátozhat vagy vonhat el** - annak jóhiszemű szerzésére és gyakorlására tekintet nélkül -, illetőleg **kötelezettséget és joghátrányt állapíthat meg**, ha

- az ügy nem tartozik az eljáró szerv hatáskörébe vagy illetékességi körébe,
- a határozat tartalmát bűncselekmény befolyásolta, feltéve, hogy a bűncselekmény elkövetését jogerős ítélet megállapította, vagy ilyen ítélet meghozatalát nem a bizonyítottság hiánya zárja ki,
- a határozatot hozó testületi szerv nem volt határozatképes, vagy nem volt meg a döntéshez szükséges szavazati arány.

[Ütv. 14. § (3)-(6) bekezdés]

MI AZ ÜGYÉSZI FELSZÓLALÁS?

Az ügyész a **törvénysértő gyakorlat** vagy **mulasztásban megnyilvánuló törvénysértés** megszüntetése végett a szerv vezetőjénél felszólalással él.

A szerv vezetője az ügyészi felszólalást **30 napon** belül - testületi szerv az ügyészi intézkedés benyújtását **követő legközelebbi ülésén** - **köteles elbírálni**, a megfelelő **intézkedést megtenni** és erről az ügyészt **értesíteni**.

Ha a szerv a felszólalással, illetőleg figyelmeztetéssel **nem ért egyet**, köteles az iratokat észrevételeivel együtt az elbírálástól számított **8 napon belül** felülvizsgálat végett **felettes szervéhez felterjeszteni** és erről a felterjesztés indokainak megjelölésével az ügyészt **értesíteni**. A felettes szerv a felszólalás, illetőleg figyelmeztetés kérdésében **30 napon belül érdemben határoz** és **határozatát az ügyésszel is közli**.

Ha az ügyész olyan szervhez nyújt be felszólalást, illetőleg figyelmeztetést, amelynek az ügyészi intézkedéssel érintett tevékenységi körben **felettes szerve nincs**, a szerv a felszólalás tárgyában **egyetértés hiánya esetén is érdemben dönt**. E rendelkezés akkor is irányadó, ha az ügyészi intézkedéssel érintett tevékenységi körbe tartozó egyedi ügyek bírósági felülvizsgálatát a jogszabály lehetővé teszi.

[Ütv. 16. § (1)-(3) bekezdés]

MI AZ ÜGYÉSZI FIGYELMEZTETÉS?

Az ügyész **jövőbeni törvénysértés veszélye esetén** a törvénysértés megelőzése érdekében figyelmeztetést nyújt be.

Az ügyészi figyelmeztetésre vonatkozó szabályok egyebekben megegyeznek a felszólalásra vonatkozó szabályokkal.

[Ütv. 16. § (1)-(3) bekezdés]

MI AZ ÜGYÉSZI JELZÉS (SZIGNALIZÁCIÓ)?

A **törvénysértésnek nem minősülő hiányosságra** és az olyan, **csékély jelentőségű törvénysértésre**, amely más ügyészi intézkedés megtételét nem teszi indokolttá, az ügyész jelzésben hívja fel az illetékes szerv vezetőjének figyelmét. Ha az ügyész ezt kéri, a jelzés elbírálásáról és az annak alapján tett esetleges intézkedésről az ügyészt **30 napon belül értesíteni** kell.

[Ütv. 27. § (3) bekezdés]

MILYEN FELELŐSSÉGRE VONÁSRA IRÁNYULÓ ELJÁRÁST KEZDEMÉNYEZHET AZ ÜGYÉSZ, ÉS A KEZDEMÉNYEZÉSRE MILYEN DÖNTÉST HOZHAT A CÍMZETT?

Az ügyész a jogszabályokban megállapított feltételek fennállása esetén **büntető, fegyelmi, szabálysértési, kártérítési** eljárást kezdeményezhet. Az arra illetékes szerv az ügyész által kezdeményezett eljárást **köteles megindítani** és az **érdemi határozat egy példányát az ügyésznek megküldeni**. Ezek nem vonatkoznak a bírák büntetőjogi és fegyelmi felelősségre vonására.

[Ütv. 26. §]

MELYEK A SZABÁLYSÉRTÉSI ÉS RENDÉSZETI ÜGYEKKEL KAPCSOLATOS ÜGYÉSZI FELADATOK?

Az ügyész felügyel a rendőrség által alkalmazott, a 24 órás időtartamot meg nem haladó közbiztonsági őrizetbe vétel, továbbá a szabálysértési hatóságok és bírságoló szervek eljárásainak, az eljárások során hozott határozatainak és intézkedéseinek, valamint azok végrehajtásának törvényességére.

A felügyelet során az ügyészt a törvényességi felügyelet kapcsán meghatározott jogok illetik meg, óvást azonban a szabálysértési hatóság felettes szervéhez nem nyújthat be. Az óvást - ha azzal a szabálysértési hatóság nem ért egyet - külön törvény szerint a helyi bíróság bírálja el. Az ügyész továbbá kérdésfeltevési, nyilatkozat- és indítványtételi joggal részt vehet a szabálysértési ügyben tartott meghallgatáson.

Az ügyész külön törvényben meghatározott szabályok szerint elbírálja a szabálysértési hatóság intézkedése és határozata ellen benyújtott panaszt, és ellenőrzi a szabálysértési hatóság eljárást megszüntető határozatának törvényességét.

Az ügyésznek az elzárásra, a pénzbírságot helyettesítő elzárásra, illetőleg a szabadon bocsátásra, valamint a fogvatartás körülményeire vonatkozó, egyedi ügyekben adott utasításait az eljáró szervek teljesíteni kötelesek. Az ügyészség utasítása ellen az érintett szerv a felettes ügyészhez előterjesztéssel élhet. Az előterjesztésnek nincs halasztó hatálya.

A szabálysértési (bírságolási) ügyben benyújtott óvásnak a kifogásolt határozat, illetőleg intézkedés végrehajtására halasztó hatálya van. Az elkövető terhére óvásnak csak a határozat jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül van helye.

[Ütv. 17. §]

MILYEN FELADATAI VANNAK AZ ÜGYÉSZNEK A KÖZIGAZGATÁSI HATÓSÁGI ELJÁRÁSOK SORÁN?

Ha törvény másként nem rendelkezik, ügyészi jóváhagyás szükséges a közigazgatási hatósági jogkörben elrendelt **elővezetés foganatosításához** [Ket. 48. § (3) bekezdés].

Az állami adóhatóság alkalmazásában álló adóellenőr a 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 103. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben - az ellenőrzést végző területi adóhatóság vezetőjének előzetes ügyészi jóváhagyással hozott végzése alapján - a vállalkozási tevékenységgel összefüggésbe hozható **helyszínt, helyiséget és gépjárművet átvizsgálhatja, valamint a helyszínen talált gépjármű rakományát ellenőrizheti** (a továbbiakban: átvizsgálás). Ha alapos okkal feltételezhető, hogy az átvizsgálás késedelmes lefolytatása az ellenőrzés céljának megghiúsulását eredményezné, az adóhatóság az átvizsgálást elrendelő végzés, valamint az arról készült jegyzőkönyv másolati példányának megküldésével utólag értesíti az ügyészséget a foganatosított intézkedésről. Közjegyzői, ügyvédi, adószakértői, adótanácsadói, illetve könyvviteli szolgáltatást végző iroda kizárólag előzetes ügyészi jóváhagyással vizsgálható át.

A Ket. 57. §-ának (1) bekezdése értelmében a közigazgatási hatóság a **helyszíni szemlét** - az ügyész előzetes jóváhagyásával - a lezárt terület, épület, helyiség felnyitásával, az ott tartózkodó személyek akarata ellenére is megtarthatja, ha a helyszíni szemlére életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzetben, azonnali intézkedés érdekében van szükség, illetve, ha ezt a törvény más fontos okból megengedi. A szemle az ügyész jóváhagyása nélkül is megtartható, ha az ügyész előzetes jóváhagyásának beszerzése a késedelem veszélyével járna. Ilyen esetben a helyszíni szemléről készült jegyzőkönyvet az ügyésznek három napon belül meg kell küldeni. Az ügyész a Ket. 57. §-ának (2) bekezdése szerinti előzetes jóváhagyást a tényállás ismerete alapján, a fenti feltételek fennállása esetén adja meg. A jóváhagyás során figyelembe kell venni, hogy a szemle közigazgatási hatósági eljárásban alkalmazandó, tényállás tisztázását szolgáló eljárás cselekmény. Amennyiben a helyszíni szemléről

készült jegyzőkönyv utólag érkezik az ügyészhez, az ügyész a szükséghez képest beszerzi, vagy megtekinti az ügyre vonatkozó iratokat, és a tényállás teljes körű ismerete alapján dönt arról, hogy az ügyben indokolt-e további ügyészi intézkedés megtétele.

[13/1994. LÜ utasítás 54-58.§]

MIRE TERJED KI A KÖRNYEZETVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS ÜGYÉSZI TEVÉKENYSÉG?

A **főügyészségeken** a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos ügyészi feladatokat a **kijelölt ügyész** végzi. Gondoskodni kell a környezetvédelmi tevékenység folyamatosságáról az ügyész távolléte vagy akadályoztatása esetére is.

A környezet-, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségtől (a továbbiakban: felügyelőség) érkező határozatot a gyűjtőbe iktatást követően az ügyész haladéktalanul vizsgálja meg abból a szempontból, hogy lehet-e helye valamely ügyészi intézkedésnek, eljárás kezdeményezésének. A felügyelőség kötelezést tartalmazó, bírságoló határozata nyomán az ügyész az iratok bekérése, felvilágosítás kérés útján vagy egyéb módon állapítsa meg, hogy a kötelezett eleget tett-e a közigazgatási határozatban előírt kötelezettségének, ha nem, a felügyelőség intézkedett-e a végrehajtás iránt. Mulasztás esetén az ügyésznek meg kell tennie a szükséges törvényességi felügyeleti intézkedést.

Az ügyész törvényességi felügyeleti eszközökkel tárja fel azt is, hogy a környezethasználó közigazgatási határozattal érintett jogellenes magatartása okozott-e kárt, a tevékenység folyamatossága megállapítható-e, alapot ad-e kártérítésre irányuló, illetve a környezetet, természetet veszélyeztető tevékenységtől eltiltás iránti kereset benyújtására.

A főügyész intézkedik arról, hogy a környezetkárosítás, természetkárosítás, és a hulladékgazdálkodás rendjének megsértése bűncselekmények miatt indult eljárásokban az eljárást befejező, jogerős döntésről az ügyészt - a vonatkozó iratok egyidejű átadásával - azonnal tájékoztassák.

Ha a szakági tevékenység ellátása helyi szabályozásából eredően a további intézkedések (például: vizsgálat, felhívás, kereset) megtételére a helyi ügyészségnek van hatásköre és illetékessége, az iratokat az előzőek szerint beszerzett adatokkal, megállapításokkal az ügyész haladéktalanul továbbítja, és az intézkedésekről kérjen jelentést.

Az ügyész eljárása során szükség és lehetőség szerint együttműködik a környezet/természetvédelmi társadalmi szervezetekkel a környezet/természetvédelem érdekében történő fellépés, intézkedéseik összehangolása céljából.

[13/1994. LÜ utasítás 59-63. §]

2.3. A MAGÁNJOGI SZAKTERÜLET

MIRE TERJED KI AZ ÜGYÉSZ MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉGE?

Az ügyész magánjogi tevékenysége a polgári, a munkaügyi, a közigazgatási peres és a cégbírósági, valamint egyéb nemperes eljárásban - a jogszabályok által meghatározott körben - történő közreműködésre terjed ki. Hatályos jogunk szerint az ügyész korábban korlátlan keresetindítási joga az 1/1994-es ABh alapján megszűnt, és korlátozottá vált.

[7/1996. LÜ utasítás 1. §; 1/1994. AB határozat]

MILYEN JOGOSÍTVÁNYOK ILLETIK MEG AZ ÜGYÉSZT A MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉG SORÁN?

- Keresetindítási jog;
- fellépési jog;
- perbe lépési jog;
- jogorvoslati jog.

[7/1996. LÜ utasítás 7-31. §]

MIT JELENT AZ ÜGYÉSZ KERESETINDÍTÁSI JOGA?

a) Általános keresetindítási jog: az ügyész a felek rendelkezési jogának tiszteletben tartása mellett keresetet indíthat, ha a *jogosult jogainak védelmére bármely okból nem képes*. Nem indíthat viszont keresetet olyan jog iránt, amelyet csak jogszabályban meghatározott személy vagy szervezet érvényesíthet.

b) Különös (nevesített) keresetindítási jog: az ügyészt külön törvény feljogosíthatja a keresetindításra (kb. 40 ilyen rendelkezés van). Ez lehet *kizárólagos* (pl. ha a közigazgatási szerv határozata ellen benyújtott ügyészi óvással a szerv nem ért egyet), illetve *mások melletti* (pl. a gyermek elhelyezése iránti perben).

[Pp. 9. § (1) bekezdés, 337. § (4) bekezdés; Csjt. 72/A. §]

MIT JELENT AZ ÜGYÉSZ FELLÉPÉSI JOGA?

Ha az ügyészt keresetindítási jog illeti meg, de a perbeli részvételét megalapozó körülmények a **per folyamán állnak be**, az ügyész a perben felléphet. Ha az ügyészi fellépés törvényi feltételei fennállnak, a bíróság erről az ügyészt értesíti.

[Pp. 9. § (2) bekezdés]

MIT JELENT AZ ÜGYÉSZ PERBE LÉPÉSI JOGA?

Ha az ügyben az ügyészt **különös (nevesített) keresetindítási jog** illetné meg, de más arra jogosult az adott **pert már megindította**, az ügyész a felperes pertársaként a perbe léphet. A más által indított perbe való belépésre akkor kerülhet sor, ha az ügy jellege, az érvényesített igény jelentősége indokolja, illetőleg fellépésre sor kerülhetett volna, azonban a bíróság az ügyészt nem értesítette.

[Pp. 64. § (3) bekezdés; 7/1996. LÜ utasítás 18. §]

MILYEN JOGOK ILLETIK MEG A PERBEN RÉSZT VEVŐ ÜGYÉSZT?

Az ügyészt az általa indított perben, illetve fellépése esetén megilletik mindazok a jogok, amelyek a felet megilletik, egyezséget azonban nem köthet, jogról nem mondhat le, illetve jogokat nem ismerhet el.

[Pp. 9. § (3) bekezdés]

KERÜLHET-E AZ ÜGYÉSZ ALPERESI POZÍCIÓBA A PER SORÁN?

Igen, kerülhet: azokban a perekben, melyet a Pp. szabályai alapján **csak az ellen lehet megindítani, aki a korábbi per felperese volt** (ún. „tükörperek”), a korábbi per felperese – így az ügyész is – alperes lesz az új perben. Ennek két esete ismert: szülői felügyelet visszaállítása iránti perek, és a gondnokság alá helyezés megszüntetése iránti perek. Ezeken kívül előfordulhat az is, hogy az ügyész az ellene indított **vizontkereset folytán** válik alperessé.

[KENGYEL Miklós: *Magyar polgári eljárásjog*. Osiris Kiadó, Budapest, 2006. 148. oldal; Pp. 302. § (4) bekezdés, 312. § (1) bekezdés, 147. §]

MIT JELENT AZ ÜGYÉSZ JOGORVOSLATI JOGA A MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉG SORÁN?

Ha az ügyész a korábban ismertetett esetekben részt vett a perben, akkor megilletik a fél rendelkezésére álló rendes és rendkívüli jogorvoslatok (fellebbezés, perújítás, felülvizsgálat).

Ha a törvényi rendelkezés következtében a bíróság peres, vagy peren kívüli eljárásban hozott határozatát az ügyésszel írásban is közölni kell, az ellen az ügyész a fél rendelkezésére álló határidőn belül jogorvoslattal élhet. (pl. egyesület nyilvántartásba vételét elrendelő végzés ellen.)

[7/1996 LÜ utasítás 22. §, 26-27.§]

MILYEN SZABÁLYOK VONATKOZNAK AZ ÜGYÉSZ POLGÁRI NEMPERES ELJÁRÁSBAN VALÓ RÉSZVÉTELÉRE?

Az ügyész polgári nemperes eljárásban való részvételének formái:

- ha az ügyészt külön jogszabály feljogosítja, nemperes eljárást kezdeményezhet,
- ha valamely jog a jogszabály értelmében nemcsak személyesen érvényesíthető, keresetindítás és fellépés esetében az ügyész nemperes eljárást indíthat, illetve a más által indított nemperes eljárásban felléphet.

Az ügyész a nemperes eljárásban hozott határozatok közül azokkal szemben, amelyeket részére kézbesíteni vagy vele jogszabály alapján közölni kell, fellebbezéssel élhet, illetve akkor is, ha az eljárásban nem vett részt, illetve, ha a határozatot az ügyésszel közölni nem kell, de az ügyészt ez a jog külön jogszabály alapján megilleti.

A nemperes eljárásra vonatkozó rendelkezéseket a végrehajtási eljárásban azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy az ügyész a végrehajtó törvénysértő intézkedése ellen, illetőleg intézkedésének elmulasztása esetén végrehajtási kifogást terjeszthet elő a végrehajtást foganatosító bírósághoz. Az ügyész a végrehajtási kifogást a végrehajtó intézkedésétől számított 6 hónapon belül bármikor előterjesztheti.

[7/1996 LÜ utasítás 33-34. §]

MILYEN EGYÉB TEVÉKENYSÉGET VÉGEZHET AZ ÜGYÉSZ A MAGÁNJOGI SZAKTERÜLETEN?

- Az ügyészi keresetindítás (fizetési meghagyás kibocsátásának indítványozása) előtt felhívhatja az alperest a teljesítésre;
- tájékoztathatja az anyagi jogosultat a perindítás lehetőségéről;
- elbírálja a magánjogi tárgyú és egyéb kérelmeket, felügyeleti kérelmeket és teljesíti a megkereséseket;
- meghívás alapján részt vesz a megyei bíróság, az ítéletábra és a Legfelsőbb Bíróság kollégiumainak ülésein;
- előterjesztést tehet a legfőbb ügyészhez a Legfelsőbb Bíróságnál jogegységi eljárás indítványozása iránt;

- előterjesztést tehet a legfőbb ügyészhez az Ütv. 5. § (2) bekezdés j) pontja szerinti eljárás Alkotmánybíróság előtti kezdeményezése iránt;
- törvényességi szempontból előzetesen észrevételeket tesz a magánjogi tárgyú jogszabálytervezetekre, illetve ilyen tárgyú jogszabályokat kezdeményez;
- kezdeményezheti a törvénysértést elkövető személyek felelősségre vonását, jelzéssel élhet.

[7/1996 LÜ utasítás 6. §]

3. AZ ÜGYÉSZSÉGI SZOLGÁLATI VISZONY ÉS ADATKEZELÉS

3.1. AZ ÜGYÉSZSÉGI ALKALMAZOTTAK

KI TEKINTHETŐ ÜGYÉSZSÉGI ALKALMAZOTTNAK?

Ügyészségi alkalmazott:

- az ügyész;
- az ügyészségi titkár;
- az ügyészségi fogalmazó;
- az ügyészségi nyomozó;
- a tisztviselő;
- az írnok;
- a fizikai alkalmazott (= aki nem tartozik a fent felsoroltak közé).

[Üsztv. 1. § (2) bek.]

KI A MUNKÁLTATÓI JOGKÖR GYAKORLÓJA AZ ÜGYÉSZSÉGI ALKALMAZOTTAK FELETT?

Két lehetőség van:

- a) Maga a **legfőbb ügyész** gyakorolja a munkáltatói jogkört.
- b) **Átruházhatja** egészben vagy részben más, **vezetői munkakört betöltő** ügyészségi alkalmazottra. (Kivétel: ügyész, ügyészségi titkár, fogalmazó és nyomozó esetében nincs helye átruházásának az olyan jogkör tekintetében, amelynek gyakorlójaként törvény a legfőbb ügyészt nevezi meg.)

[Üsztv. 2. §]

3.2. AZ ÜGYÉSZSÉGI TESTÜLETEK

MILYEN ÜGYÉSZSÉGI TESTÜLETEKET ISMER?

- Az ügyészségi alkalmazottak tanácsa (alkalmazotti tanács) és Ügyészségi Alkalmazottak Országos Tanácsa (országos tanács);
- az összügyészi értekezlet;
- az ügyészi tanács;
- a szakmai kollégium.

[Üsztv. II. fejezet.]

MELYEK AZ ÜGYÉSZSÉGI ALKALMAZOTTAK TANÁCSÁNAK ÉS AZ ÜGYÉSZSÉGI ALKALMAZOTTAK ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK LEGFONTOSABB JELLEMZŐI?

a) Az alkalmazotti tanács

Működés/tagság:

- **Működési helye:** Legfőbb Ügyészségen; a fellebbviteli főügyészségeken; a főügyészségeken, az alárendelt helyi ügyészségekre is kiterjedő hatáskörrel; a katonai ügyészségeken; az Országos Kriminológiai Intézetben (OKRI).
- **Működési ideje:** a szolgálatot teljesítő ügyészségi alkalmazottak választják **5 évre**.
- **Tagjainak száma:** **5 fő**; közülük **legalább két főt nem az ügyészek közül** kell megválasztani.

Jogosultságok:

- **Munkaidő-kedvezmény: 8 óra/hó.** Erre az időre illetmény jár a tagoknak.
- **Egyetértési jog:** a jóléti célú pénzeszközök felhasználásával, és az ilyen jellegű intézmények és ingatlanok hasznosításával kapcsolatos tervek elfogadása tekintetében.
- **Véleményezési jog:**
  - az ügyészségi alkalmazottak lényeges érdekeit, nagyobb csoportját érintő munkáltatói intézkedések tervezetét, így különösen az ügyészi szervek hatáskörébe tartozó szervezeti változtatásokra vonatkozó elképzeléseket;
  - az új munkaszervezési módszerek bevezetését;
  - az ügyészi szervezet által meghirdetett – anyagi vagy erkölcsi elismeréssel járó pályázatot;
  - a munkarend kialakítását;
  - a törvény által meghatározott egyéb kérdéseket fogja át.
- **Betekintési jog és tájékoztatáshoz való jog:** a munkáltató nyilvántartásaiba betekinthez, tájékozódhat az ügyészségi alkalmazottak szociális érdekeivel, a foglalkoztatás helyzetével, az egyenlő bánásmód betartásával kapcsolatban. → A munkáltató a betekintést és a tájékoztatást nem tagadhatja meg. **DE:** A tudomásukra jutott személyes adatokat nem hozhatják nyilvánosságra a név, a szolgálati hely és a beosztás kivételével. Egyéb adatokat, tényeket csak a munkáltató jogos érdekeinek veszélyeztetése, illetőleg az ügyészségi alkalmazottak személyiségi jogainak megsértése nélkül hozhatják nyilvánosságra.
- **Állásfoglalás joga:** az alkalmazotti tanács (Országos Tanács) az ügyészség tervezett intézkedésével kapcsolatos álláspontját 15 napon belül közli a munkáltatóval. Ennek elmulasztását úgy kell tekinteni, mintha az intézkedéssel egyetértene.
- **Jogvita kezdeményezés joga:** az alkalmazotti tanács jogosultságait sértő intézkedés érvénytelenségének megállapítása iránt az alkalmazotti tanács (Országos Tanács) a tudomásszerzéstől számított 15 napon belül, de legkésőbb az intézkedés megtételét követő 60 napon belül a Munka Törvénykönyvének a munkaügyi vitákra vonatkozó szabályai szerint jogvitát kezdeményezhet. A keresetnek az intézkedés végrehajtására halasztó hatálya van. **(Háttérjogszabály: Munka Törvénykönyve (üzemi tanács, munkaügyi vita))**

b) Az Országos Tanács:

- Az alkalmazotti tanácsok **tagjaik közül 1-1 főt delegálnak 5 évre** az Országos Tanácsba.
- Ha az egyetértési és véleményezési jog tárgykörben a **döntés (intézkedés) az alkalmazotti tanácsok legalább 2/3-ának jogkörét érinti**, az alkalmazotti tanácsok jogkörében az **Országos Tanács jár el**. Az Országos Tanács állásfoglalását kell kikérni abban az esetben is, ha az alkalmazotti tanácsok a tervezett döntés (intézkedés) tekintetében nem egybehangzóan nyilatkoztak.
- az Országos Tanács tagjait (tisztségviselőjét) az alkalmazotti tanács tagját megilletőn túl legfeljebb **további 8 óra** munkaidő-kedvezmény illeti meg havonta.
- A nem szabályozott kérdésekben az **alkalmazotti tanácsra irányadó rendelkezéseket** kell megfelelően alkalmazni.

[Üsztv. 3-7.§]

MELYEK AZ ÖSSZÜGYÉSZI ÉRTEKEZLETRE VONATKOZÓ LEGFONTOSABB RENDELKEZÉSEK?

- **Összehívása:**
  - a) **Kötelező:** (1) a törvényben, (2) a legfőbb ügyész által meghatározott ügyekben, (3) ha azt a részvételre jogosult ügyészek egyharmada, vagy (4) az érdekelt munkavállalói érdek-képviselői szerv a napirend megjelölésével kéri (ez utóbbi két esetben az indítvány kézhezvételét követő 15 napon belüli időpontra).
  - b) **Fakultatív:** az összehívásra jogosult más vezető által meghatározott ügyben.
- **Tagjai:** a Legfőbb Ügyészségen, a fellebbviteli főügyészségen, a főügyészségen, a Katonai Főügyészségen, a Katonai Fellebbviteli Ügyészségen, és a katonai ügyészségen *szolgálatot teljesítő*

ügyészek. A főügyészség és az alárendelt helyi ügyészségek ügyészei közös összügyészi értekezletet tartanak. (Mindig az adott szervezetet vezető ügyész hívja össze.)

- **Jogköre:** *tanácsadó, véleményező és javaslattételi jog* (ha a törvény eltérően nem rendelkezik.)
- **Határozatképesség és határozathozatal:** ha a részvételre jogosult ügyészek több mint 2/3-a jelen van, *figyelmelen kívül hagyva* azt az ügyészt, aki a) keresőképtelen b) rendes, szülési vagy fizetés nélküli szabadságon van. *Szótöbbséggel* határoz.

[Üsztv. 8.§]

MELYEK AZ ÜGYÉSZI TANÁCSRA VONATKOZÓ LEGFONTOSABB RENDELKEZÉSEK?

- **Működési helye:** ügyészi tanács működik: a Legfőbb Ügyészségen; a fellebbviteli főügyészségen; a főügyészségen, az alárendelt helyi ügyészségekre is kiterjedő hatáskörrel; a Katonai Főügyészségen, a Katonai Fellebbviteli Ügyészségre és a katonai ügyészségekre is kiterjedő hatáskörrel.
- **Tagjai:**
  - **Választása:** 4-5 tagját, közülük az elnököt, elnökhelyettest 5 évre az ügyészek közül titkos szavazással választja az adott ügyészség *összügyészi értekezlete*. Az ügyészi tanácsnak a szavazatok számának sorrendjében az lehet a tagja, aki - a leadott érvényes szavazatok egynegyedét meghaladóan - a legtöbb érvényes szavazatot kapta. Ha a választás nem jár eredménnyel, a szavazást mindaddig meg kell ismételni, amíg a választáshoz szükséges szavazattöbbséget eléri. Ha a tagok száma 3 fő alá csökken, vagy mind az elnök, mind az elnökhelyettes ügyészi tanácstagsága megszűnik, *új választást* kell tartani.
  - **Nem választható taggá:** a) aki fegyelmi büntetés hatálya alatt áll, b) a legfőbb ügyész és a magasabb vezető állású ügyész.
  - **Póttag:** aki az érvényesen leadott szavazatok legalább 20 %-át megszerezte. Ha az ügyészi tanács tagjának a megbízatása megszűnik, a kieső tag helyére az ügyészi tanácsba a megválasztott póttagok közül - az elért szavazatok sorrendjében - megfelelő számban tanácstagot kell behívni.
  - **Megszűnik az ügyészi tanácstagság:** az ügyész a) megbízatása idejének lejártával; b) ügyészségi szolgálati viszonyának megszűnésével, vagy a munkavégzési kötelezettség alóli felmentésével; c) legfőbb ügyésszé történő megválasztásával vagy magasabb vezető állású munkakörbe való kinevezésével; d) tagságról való lemondásával; e) tagságból való felmentésével (erről az összügyészi értekezlet dönt titkos szavazással, és érvényes szavazatok több mint fele szükséges hozzá); f) büntető, illetőleg fegyelmi felelősséget megállapító határozat jogerőre emelkedésével (szünetel a tanácstagság a jogerős befejezéséig, illetőleg az ügyészségi szolgálati viszony szünetelése alatt is.)
- **Jogköre:** *véleményt nyilvánít* (az összes tagot együtt illeti meg) - a legfőbb ügyészt és a legfőbb ügyész helyettest kivéve - az ügyész *kinevezését* (magasabb munkakörbe helyezését) és *felmentését*, továbbá *egyéb* olyan kérdést illetően, amelyben a munkáltatói jogkör gyakorlója a véleményét kéri, vagy a véleményének kikérését a törvény, illetőleg a legfőbb ügyész elrendeli. *Határideje:* a megkeresésnek az ügyészi tanács elnökéhez érkezésétől számított 8 nap. Elmulasztása esetében a döntés a véleményezés hiányában is meghozható.
- **Illetékessége:** a véleménynyilvánításra az az ügyészi tanács illetékes, ahová az ügyészt kinevezik, illetőleg, ahol a felmentésre javasolt ügyész szolgálati helye van.
- **Határozatképesség és határozathozatal:** határozatképes, ha a tagok több mint 1/2-e jelen van, határozatait *szótöbbséggel* hozza. Az ülést vezető elnök (elnökhelyettes) csak abban az esetben szavaz, ha az ügyészi tanács többi tagja között szavazategyenlőség alakult ki.
- **Működése:** maga által meghatározott *ügyrendben*.
- **Háttér szabály:** az *alkalmazotti tanácsra* vonatkozó szabályok, DE: egyetértési jogot nem gyakorol, és csak a jogosítványai gyakorlásához szükséges mértékben kérhet tájékoztatást.

[Üsztv. 9-12. §]

MELYEK A SZAKMAI KOLLÉGIUMOKRA VONATKOZÓ LEGFONTOSABB RENDELKEZÉSEK?

- **Működési helye:** a Legfőbb Ügyészségen, a fellebbviteli főügyészségeken és a főügyészségeken.
- **Tagjai:** az azonos ügyszakban foglalkoztatott ügyészek. A főügyészségen működő szakmai kollégiumoknak tagjai az alárendelt helyi ügyészségeken szolgálatot teljesítő ügyészek is. (A katonai ügyészséget vezető ügyész tanácskozási joggal részt vehet az illetékességi területén működő főügyészségek szakmai kollégiumainak ülésein.)
- **Jogköre:** elméleti és jogalkalmazási kérdésekben véleményt nyilvánít és javaslatot tesz.
- **Működési szabályai:** a működési helyét vezető ügyész határozza meg a részletes hatáskörét, és ő is vezeti és hívja össze. Egyéb szabályai tekintetében háttérszabály: az ügyészi tanácsokra vonatkozó szabályok.

[Üsztv. 13. §]

3.3. A SZOLGÁLATI VISZONY LÉTREJÖTTE, MEGSZŪNÉSE ÉS JÁRULÉKOS KÉRDÉSEI

MELYEK AZ ÜGYÉSZI KINEVEZÉS FELTÉTELEI?

- Büntetlen előélet;
- választójog;*
- magyar állampolgárság;
- egyetemi jogi végzettség;
- jogi szakvizsga;
- A katonai ügyészi kinevezés további feltétele: a Magyar Honvédség hivatásos állományú tisztje legyen;
- legalább 1 évi ügyészségi titkári, bírósági titkári, alkotmánybírói, ügyészi, bírói, katonai bírói, közjegyzői, ügyvédi, jogtanácsosi tevékenység, vagy a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény hatálya alá tartozó központi közigazgatási szervnél közigazgatási, illetve jogi szakvizsgához kötött munkaköri tevékenység;
- nyilatkozat arról, hogy hozzájárul-e a bűnügyi nyilvántartást vezető szerv megkereséséhez és a nyilvántartás teljes köréről történő adatszolgáltatáshoz;
- pályaalkalmassági vizsgálat (egészségi, fizikai és pszichikai vizsgálat);
- pályázat benyújtása (csak az első alkalommal);
- kinevezés közlésétől számított nyolc munkanapon belül eskütétel

(*: *Nem rendelkezik választójoggal:* (1) akit a bíróság cselekvőképességet kizáró vagy korlátozó gondnokság alá helyezett, (2) aki jogerős szabadságvesztés-büntetését tölti, (3) aki közügyektől eltiltás hatálya alatt áll, (4) aki kényszergyógykezelés alatt áll.)

[Üsztv. 14. § (1), (5) bek., Alk. 70. § (5) bek.]

MILYEN IDŐRE NEVEZHETŐ KI VALAKI ÜGYÉSSZÉ?

- **Első alkalommal: 3 évre → azt követően: határozatlan időre.**
(Ennek feltétele: ügyészt a munkáltatói jogkör gyakorlója *minősíti*, azaz értékeli az ügyész addigi munkáját. Ha alkalmas: kinevezés határozatlan időre; ha alkalmatlan: megszűnik a szolgálati viszony.)
- **Kivéve:** ha az ügyész tényleges működésének időtartama a 18 hónapot nem érte el, a kinevezés újabb 3 évre szól.

- **Nyugdíjas, illetőleg nyugdíjkorhatárt betöltött** személy kinevezése ettől eltérő határozott időre, illetőleg határozatlan időre is szólhat.
- Az ügyész **első kinevezése határozatlan** időre szól, ha:
  - kinevezését megelőzően korábban legalább három évig ügyészként, vagy a kinevezését közvetlenül megelőzően alkotmánybíróként, bíróként, katonai bíróként, közjegyzőként, ügyvédként, jogtanácsosként, vagy a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény hatálya alá tartozó központi közigazgatási szervnél közigazgatási, illetve jogi szakvizsgához kötött munkakörben dolgozott és legalább ötéves szakmai gyakorlatot szerzett,
  - kiemelkedő elméleti jogi jártasságot szerzett a tudomány vagy az oktatás területén,
  - az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló 1990. évi LV. törvény 2. §-ának (4) bekezdésében foglalt feltételek fennállnak (azaz, ha a képviselő korábban ügyész, közig. szerv tisztségviselője, fegyveres szervezet tagja, vagy az Országgyűlés, a köztársasági elnök, az Alkotmánybíróság, az Állami Számvevőszék, valamint az állampolgári jogok országgyűlési biztosa hivatali szervezetének az alkalmazottja volt).

[Üsztv. 14. § (4) bek.]

KI NEM NEVEZHETŐ KI ÜGYÉSSZÉ, ILLETVE VÁLASZTHATÓ MEG LEGFŐBB ÜGYÉSSZÉ?

- Aki - bár büntetlen előéletűnek tekintendő - korábban **bűncselekmény miatt szabadságvesztésre** vagy **közérdekű munkára** ítélték, illetőleg, akinek a büntetőeljárás során **kényszergyógykezelését** rendelték el, és a **bűnügyi nyilvántartásban szerepel**;
- Aki ügyészként, bíróként, ügyészségi, bírósági titkárként, fogalmazóként, ügyészségi nyomozóként, köztisztviselőként, közalkalmazottként, ügyvédként, ügyvédjelöltként, közjegyzőként, közjegyző-helyettesként, fegyveres szerv hivatásos vagy szerződéses állományú tagjaként a **legsúlyosabb fegyelmi büntetéssel** sújtottak, mindaddig, amíg a fegyelmi büntetés hatálya alatt áll.

[Üsztv. 14. § (7) bek.]

HOGYAN JÖN LÉTRE AZ ÜGYÉSSZÉGI SZOLGÁLATI VISZONY?

Kinevezéssel (megválasztással) és annak **elfogadásával** jön létre.

[Üsztv. 14. § (8) bek.]

MI A PÁLYAALKALMASSÁGI VIZSGÁLAT?

A **kinevezés előtt** a pályázónak **részt kell vennie** az ügyészi pályára való alkalmasságának vizsgálatán.

Nem kell részt venni a vizsgálaton: (1) ha az Üsztv., vagy a külön törvényben meghatározott, a bírói pályára való pályalkalmasság vizsgálatán a pályázó korábban már részt vett és annak elvégzésétől a pályázat benyújtásáig 3 év még nem telt el, feltéve, hogy más körülmény a vizsgálatot nem indokolja. (2) Annak, aki határozott időre történő kinevezését kéri nyugdíjas, illetőleg a nyugdíjkorhatárt betöltötte.

Részei: egészségi, fizikai és pszichikai vizsgálatból áll, melyet a bíró pályalkalmassági vizsgálatára irányadó - külön jogszabályban meghatározott - rendelkezések szerint kell elvégezni.

Menete: A vizsgálatot az ügyészség kezdeményezi. A vizsgálat alapján készített véleményt a vizsgálatot kezdeményezőnek és a pályázónak meg kell küldeni. A költségét a pályázónak kell

viselni, de ha a pályázó a megpályázott ügyészi tisztséget elnyerte, részére a vizsgálat költségét a munkáltató megtéríti.

[Üsztv. 14/B. §]

MI A MINŐSÍTÉS, MELYEK A SZABÁLYAI?

Lényege: a minősítés során a munkáltató értékeli - az ügyész működésének teljes időtartamára kiterjedően - az ügyész munkáját, különös tekintettel az anyagi jogi, az eljárásjogi és az ügyviteli szabályok betartására. A minősítés célja az ügyész szakmai tevékenységének megítélése, az ezt befolyásoló ismeretek, képességek, személyiségjegyek értékelése, továbbá a szakmai fejlődés elősegítése.

Kötelező esetei: (1) A határozott időre szóló első ügyészi kinevezés időtartamának lejártakor, illetőleg a határozatlan időre szóló első kinevezés esetén a kinevezést követő 3 év letelte előtt, azt követően pedig 6 évenként még két alkalommal minősíteni kell. (2) Ha az ügyész azt kéri, feltéve, hogy az előző minősítése óta két év már eltelt. (3) Ha az ügyész alkalmatlanságára, illetőleg az előző minősítés értékelése megváltoztatásának szükségességére utaló körülmény merült fel.

Menete: A minősítés a munkáltatói jogkör gyakorlójának feladata, aki legkésőbb az első ügyészi kinevezés időtartamának lejártát megelőzően beszerzi a határozott időre kinevezett ügyész nyilatkozatát arról, hogy kéri-e a határozatlan időre történő kinevezését. Ha kéri, és a tényleges ügyészi működésének időtartama a 18 hónapot meghaladta (ha nem haladta meg: újabb 3 éves kinevezés), az ügyészt a munkáltatói jogkör gyakorlója minősíti. Eredményét legkésőbb az első ügyészi kinevezés időtartamának lejártát megelőzően írásban közölni kell az ügyésszel és a legfőbb ügyésszel. A legfőbb ügyész ezután a minősítés eredményét mérlegelve az ügyészt az első ügyészi kinevezés időtartamának lejártát követő nappal, pályázat nélkül határozatlan időre kinevezi, ha az ügyész alkalmasságát megállapította. Az ügyész a minősítés hibás vagy valótlan ténymegállapításának, illetőleg a személyiségi jogát sértő megállapításának a megsemmisítését a bíróságtól kérheti.

Eredménye lehet: (1) kiválóan alkalmas; (2) alkalmas; (3) alkalmatlan (azaz, aki bármely okból az ügyészi tevékenység ellátására tartósan nem képes; ez a szolgálati viszony megszűnését eredményezi).

[Üsztv. 14/D., 41-42. §]

KI A KINEVEZÉSI JOGKÖR GYAKORLÓJA AZ EGYES ÜGYÉSZSÉGI ALKALMAZOTTAK ESETÉN?

Az ügyészt a magasabb vezető állású ügyészi és vezető állású ügyészi munkakörbe - a legfőbb ügyész helyettes és a katonai ügyészségi csoportvezető ügyész kivételével - a legfőbb ügyész nevezi ki.

[Üsztv. 16. § (1) bekezdés]

KI SZÁMÍT VEZETŐ ÁLLÁSÚ, ILLETVE MAGASABB VEZETŐ ÁLLÁSÚ ÜGYÉSZNEK?

Magasabb vezető állású ügyész:

- a legfőbb ügyész helyettes;
- a főosztályvezető ügyész;
- a főosztályvezető helyettes ügyész;
- a legfőbb ügyészségi osztályvezető ügyész, a katonai főügyészségi osztályvezető ügyész;

- a fellebbviteli főügyész;
- a fellebbviteli vezető ügyész;
- a fellebbviteli főügyész helyettese;
- a fellebbviteli vezető helyettes ügyész;
- a főügyész;
- a főügyész helyettese;
- a katonai ügyészséget vezető ügyész.

Vezető állású ügyész:

- a katonai ügyészséget vezető ügyész helyettese;
- a legfőbb ügyészségi osztályvezető helyettes ügyész;
- a fellebbviteli osztályvezető ügyész;
- a főügyészségi osztályvezető ügyész;
- a legfőbb ügyészségi csoportvezető ügyész;
- a főügyészségi csoportvezető ügyész;
- a katonai ügyészségi csoportvezető ügyész;
- a helyi ügyészséget vezető ügyész (a továbbiakban: helyi vezető ügyész);
- a helyi vezető helyettes ügyész;
- a helyi ügyészségi csoportvezető ügyész.

[Üsztv 16. § (1)-(3) bek.]

MELYEK A VEZETŐ ÁLLÁSÚ, ILLETVE MAGASABB VEZETŐ ÁLLÁSÚ ÜGYÉSZI TISZTSÉGEK BETÖLTÉSÉNEK, ÉS A KINEVEZÉSNEK A SZABÁLYAI?

A pályázat: A legfőbb ügyész - a katonai vezető állás esetében a katonai főügyész - pályázat kiírása útján tölti be a kinevezési jogkörébe tartozó magasabb vezető állású és vezető állású ügyészi munkaköröket, továbbá a legfőbb ügyészségi, a katonai főügyészségi, a fellebbviteli főügyészségi és a katonai fellebbviteli ügyészségi ügyészi munkaköröket. A kiírónak a pályázat elbírálása előtt meg kell ismernie az ügyészi tanács, valamint a felettes vezetők véleményét a pályázóról. A pályázat eredményéről a pályázókat legkésőbb a pályázati határidő lejártát követő 60 napon belül írásban kell tájékoztatni. Ha nincs alkalmas pályázó, új pályázatot kell kiírni. Az új pályázat eredménytelensége esetén a vezetői munkakör megbízás útján tölthető be, mely legfeljebb 1 évre szólhat.

A kinevezés: A legfőbb ügyész, illetőleg a katonai főügyész kinevezési jogkörébe tartozó vezetői kinevezés határozatlan időre szól, és az indokolás nélkül bármikor visszavonható. A vezetői kinevezés visszavonása előtt ki kell kérni az ügyészi tanács véleményét. A kinevezés visszavonásakor a vezetőt, ha ehhez hozzájárul - választása szerint vagy a vezetői beosztásának megfelelő vagy pedig annál alacsonyabb szintű ügyészségen - más ügyészi munkakörbe kell áthelyezni. A magasabb vezető állású illetve vezető állású tisztségről le is lehet mondani. Lemondás esetében a legfőbb ügyész a vezetőt - ha ehhez hozzájárul - más ügyészi munkakörbe helyezi.

[Üsztv. 16. § (4)-(6). 17-22. §]

MIKOR SZŰNIK MEG A LEGFŐBB ÜGYÉSZ MEGBÍZATÁSA?

A legfőbb ügyész megbízatása megszűnik:

- **a megbízási időtartam (6 év) leteltével:** de a leteltét követő nappal a volt legfőbb ügyészt - ha ehhez hozzájárul - más ügyészi munkakörbe kell áthelyezni (lehetőleg a Legfőbb Ügyészségen, vagy máshol, de vezetői munkakörbe);
- **felmentésével:** a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés határozatával felmentheti a megbízatása alól, ha a legfőbb ügyész neki fel nem róható okból nem képes eleget tenni a megbízatásából adódó feladatainak, továbbá akkor is, ha megbízatásának letelte után az áthelyezéséhez nem járul hozzá;

- **lemondásával:** a köztársasági elnök útján az Országgyűlés elnökéhez intézett nyilatkozatával bármikor, indokolás nélkül lemondhat megbízatásáról, de ebben az esetben is más ügyészi munkakörbe kell őt áthelyezni;
- **összeférhetetlenségének megállapításával;**
- országgyűlési, helyi önkormányzati képviselővé, illetőleg polgármesterré történő **megválasztásával**, továbbá a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról és felelősségéről szóló törvény hatálya alá tartozó állami vezetővé (a továbbiakban: állami vezető) történő megválasztásával vagy kinevezésével,
- **hivatalvesztése** kimondásával: a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés határozatával kimondja hivatalvesztését, ha a legfőbb ügyész neki felróható okból nem tesz eleget megbízatásából eredő feladatainak, illetőleg jogerős ítéletben megállapított büntetett követett el, vagy más módon tiszttségére méltatlanná vált;
- a **bíróságnak** vele szemben bűncselekmény miatt szabadságvesztést, közérdekű munkát, illetőleg közügyektől eltiltást kiszabó **jogerős határozatával**, továbbá, ha büntetőeljárás során jogerős határozattal kényszergyógykezelését rendelték el;
- **70 életévének** a betöltésével;
- **halálával;**
- **választójogának elvesztésével.**

Az utolsó 7 pontban meghatározott esetekben a legfőbb ügyész ügyészségi szolgálati viszonya is megszűnik.

[Üsztv. 20. §]

MIKOR SZÜNIK MEG A LEGFŐBB ÜGYÉSZ HELYETTES MEGBÍZATÁSA?

A legfőbb ügyész helyettes megbízatása megszűnik:

- felmentésével (a köztársasági elnök a Legfőbb Ügyész javaslatára, indokolás nélkül);
- lemondásával;
- összeférhetetlenségének megállapításával;
- országgyűlési, helyi önkormányzati képviselővé, illetőleg polgármesterré történő megválasztásával, továbbá állami vezetővé történő megválasztásával vagy kinevezésével;
- hivatalvesztése kimondásával;
- a bíróságnak vele szemben bűncselekmény miatt szabadságvesztést, közérdekű munkát, illetőleg közügyektől eltiltást kiszabó jogerős határozatával, továbbá, ha büntetőeljárás során jogerős határozattal kényszergyógykezelését rendelték el;
- hetvenedik életévének a betöltésével;
- halálával;
- a megállapítás napjával, ha a vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettségét szándékosan elmulasztja, vagy a vagyonynyilatkozatban szándékosan lényeges adatot, tényt valótlanul közöl, avagy a vagyonynyilatkozatát és a személyes adat kezelésére felhatalmazó nyilatkozatát visszavonja;
- választójogának elvesztésével.

Egyebekben a részletszabályok a Legfőbb Ügyészre vonatkozó szabályok szerint alakulnak.

[Üsztv. 21. §]

MI A KIRENDELÉS?

Az ügyész - hozzájárulása nélkül - háromévenként, legfeljebb egy évre ügyészségi érdekből, ügyészi munkakörbe, ideiglenesen - szolgálati helyével azonos megyében lévő - más szolgálati helyre kirendelhető. A kirendelésnél az ügyész méltányos érdekét figyelembe kell venni. A kirendelést - a

megkezdése előtt legalább harminc nappal - az ügyéssel írásban közölni kell, megjelölve a kirendelés helyét, kezdetét és annak időtartamát.

[Üsztv 23. §]

MILYEN SPECIÁLIS HELYEKRE OSZTHATÓ BE AZ ÜGYÉSZ?

A legfőbb ügyész az ügyészt - hozzájárulásával és az adott szerv vezetőjének egyetértése esetén – beoszthatja:

- az igazságügyért felelős miniszter által vezetett minisztériumba;
- az OIT Hivatalába;
- határozott időre tartós külszolgálatra rendelheti ki nemzetközi szervezetnél vagy az Európai Unió keretében igazságügyi együttműködési feladatok ellátására.

[Üsztv. 24/A-24/E. §]

MIKOR SZŰNIK MEG A LEGFŐBB ÜGYÉSZNEK ÉS HELYETTESEINEK SZOLGÁLATI VISZONYA?

Ld. a megbízatás megszűnésének okait.

[Üsztv. 25. §]

MIKOR SZŰNIK MEG AZ ÜGYÉSZ SZOLGÁLATI VISZONYA?

A legfőbb ügyész által kinevezett ügyész ügyészségi szolgálati viszonya megszűnik:

- **a felek közös megegyezésével:** az ügyész ügyészségi szolgálati viszonya az ügyész és a legfőbb ügyész közös megegyezésével bármikor megszüntethető;
- **felmentésével:** ha (1) megszűnt az ügyészségnek az a tevékenysége, amelynek körében az ügyészt foglalkoztatták; (2) átszervezés, létszámcsökkentés következtében az ügyész munkaköre feleslegessé vált; (3) az ügyész feladatai ellátására tartósan alkalmatlan, illetőleg az egészségügyi vizsgálatnak nem vetette alá magát; (4) az ügyész rokkantsági (baleseti rokkantsági) nyugdíjban részesül, vagy a 70. életévét még nem töltötte be, de az általános öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött ügyész felmentését e jogcímre hivatkozással maga kéri, (5) ha a volt vezető az áthelyezéséhez nem járul hozzá, vagy az ügyészi munkakörből eredő feladatainak az ellátására nem lenne képes A felmentést indokolni kell. A felmentésre érvényesek a munkajog szabályai és a méltányossági körülmények.
- **lemondásával:** az ügyész a legfőbb ügyészhez intézett nyilatkozatával az ügyészségi szolgálati viszonyáról lemondhat;
- **rendkívüli lemondásával:** ha a munkáltató: a) az ügyészségi szolgálati viszonyból eredő lényeges kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi, vagy b) olyan magatartást tanúsít, amely az ügyészségi szolgálati viszony fenntartását lehetetlenné teszi;
- **összeférhetetlenségének megállapításával;**
- országyűlési, helyi önkormányzati képviselővé, illetőleg polgármesterré történő megválasztásával, továbbá állami vezetővé történő **megválasztásával vagy kinevezésével,**
- a **bíróságnak** vele szemben bűncselekmény miatt szabadságvesztést, közérdekű munkát, illetőleg közügyektől eltiltást kiszabó **jogerős határozatával,** továbbá, ha büntetőeljárás során jogerős határozattal kényszergyógykezelését rendelték el;
- **hivatalvesztés** fegyelmi büntetést kiszabó jogerős fegyelmi határozattal;
- a **határozott idő lejártával;**

- ha a legfőbb ügyész a minősítés eredményét mérlegelve az *ügyész alkalmatlanságát* állapította meg, vagy az ügyész a *határozatlan időre történő kinevezését nem kérte*, a határozott idő lejártának napjával;
- *70. életévének* a betöltésével;
- *halálával*;
- a megállapítás napjával, ha a *vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségét szándékosan elmulasztja*, vagy a vagyonnyilatkozatban szándékosan lényeges adatot, tényt *valótlanul közöl*, avagy a vagyonnyilatkozatát és a személyes adat kezelésére felhatalmazó nyilatkozatát *viSSZAVONJA*;
- *tartós külszolgálatra kirendelt ügyészé*, ha nem nyújt be a visszavételére irányuló kérelmet, a felajánlott munkakört nem fogadja el, vagy a felajánlás kézhezvételétől számított harminc napon belül nem nyilatkozik;
- *választójogának elvesztésével*.

[Üsztv. 26-32/A. §]

MIKOR JÁR ÉS MIKOR NEM JÁR VÉGKIELÉGÍTÉS, MEKKORA ÖSSZEG JÁR?

Az ügyészt végkielégítés illeti meg a következő esetekben:

- felmentés;
- rendkívüli lemondás;
- ha a bíróság megállapítja, hogy a munkáltató az ügyészségi szolgálati viszonyt jogellenesen szüntette meg, és az ügyész ügyészségi szolgálati viszonyának fenntartását nem kívánja.

A végkielégítés összege, ha az ügyészségi szolgálati viszonyban töltött ideje legalább

- három év: egy havi,
- öt év: két havi,
- nyolc év: három havi,
- tíz év: négy havi,
- tizenhárom év: öt havi,
- tizenhat év: hat havi,
- húsz év: nyolc havi

átlagilletménynek megfelelő összeg.

Végkielégítésre nem jogosult az ügyész: (1) ha - az egészségügyi okot kivéve - alkalmatlanság címén vagy arra tekintettel mentették fel, hogy az egészségügyi vizsgálatnak nem vetette alá magát; (2) ha az ügyész nyugdíjasnak minősül; továbbá (3) ha - rendkívüli lemondása kivételével - a határozott időre létesített ügyészségi szolgálati viszonya szűnik meg.

[Üsztv. 33. §]

MI TÖRTÉNIK, HA A BÍRÓSÁG MEGÁLLAPÍTTJA, HOGY AZ ÜGYÉSZSÉGI SZOLGÁLATI VISZONYT JOGELLENESEN SZÜNTETTÉK MEG?

Ha a bíróság megállapítja, hogy a munkáltató az ügyészségi szolgálati viszonyt jogellenesen szüntette meg, az ügyészt eredeti munkakörében tovább kell foglalkoztatni, valamint meg kell téríteni elmaradt javadalmazását és felmerült kárát. Nem kell megtéríteni a javadalmazásnak és a kárnak azt a részét, amely máshonnan megtérült. Amennyiben az ügyész ügyészségi szolgálati viszonyának fenntartását nem kívánja, ezt úgy kell tekinteni, mintha ügyészségi szolgálati viszonya a bírósági ítélet jogerőre emelkedésének napjával közös megegyezéssel szűnt volna meg. Az ügyész elmaradt javadalmazását és kárát ebben az esetben is meg kell téríteni, és részére a felmentés esetén egyébként járó végkielégítést kell fizetni.

[Üsztv. 34. §]

MI AZ ÖSSZEFÉRHETETLENSÉG, MILYEN TÍPUSAI VANNAK?

Az összeférhetetlenség: olyan tiltó szabályok meghatározását jelenti, melynek célja az ügyész szervezet és az ügyészek pártatlanságának, függetlenségének a megőrzése. Ez gyakorlatilag olyan „munkaköröktől” való eltiltást jelent, amelyek – ügyészi pozícióval egyszerre történő – betöltése veszélyeztetné a befolyásmentes eljárást. Az Üsztv. politikai és gazdasági, továbbá személyi összeférhetetlenség között tesz különbséget.

Politikai összeférhetetlenség: az ügyész nem lehet tagja pártnak, és politikai tevékenységet nem folytathat, továbbá ügyész egyidejűleg nem lehet országgyűlési vagy önkormányzati képviselő, polgármester, illetőleg állami vezető.

Gazdasági összeférhetetlenség: az ügyész gazdasági társaságban személyes közreműködési kötelezettséggel járó tagsági viszonyt nem létesíthet, nem lehet felügyelőbizottság tagja és gazdasági társaság, szövetkezet vezető tisztségviselője, illetőleg gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja, valamint hivatásával összeférhetetlen egyéb tisztséget nem vállalhat, s ilyen tevékenységet nem végezhet.

Személyi összeférhetetlenség: Nem létesíthető olyan ügyészségi szolgálati viszony, amelyben az ügyészségi alkalmazott hozzátartozójával irányítási (felügyeleti), ellenőrzési vagy elszámolási kapcsolatba kerülne. Ez alól azonban felmentés adható.

Az ügyészi szolgálat mellett szabadon végezhető tevékenységek: az ügyész tudományos, oktatói (edzői, versenybírói, játékvezetői), ismeretterjesztő, művészeti, illetőleg szerzői jogi védelemben részesülő, továbbá a kizárólag tiszteletdíj ellenében végzett lektori és szerkesztői tevékenységet folytathat.

Az egyéb jogviszonyokra vonatkozó szabályok: az ügyész a munkaköri feladataihoz kapcsolódó nyilvános szerepléséért tiszteletdíjat nem vehet fel. Az ügyész az ügyészségi szolgálati viszony munkaidejét egészben vagy részben érintő munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyt csak a munkáltatói jogkör gyakorlójának előzetes hozzájárulásával létesíthet. Az ügyészségi szolgálati viszony munkaidejét nem érintő munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítését az ügyész köteles a munkáltatói jogkör gyakorlójának előzetesen bejelenteni. A munkáltatói jogkör gyakorlója a jogviszony létesítését megtiltja, ha az az ügyész ügyészségi szolgálati viszony alapján betöltött munkakörével a törvény rendelkezései szerint összeférhetetlen.

Bejelentési és megszüntetési kötelezettség: az ügyészségi alkalmazott köteles haladéktalanul bejelenteni, ha vele szemben összeférhetetlenségi ok merül fel. Az ügyész a politikai összeférhetetlenségi okot legkésőbb a kinevezésekor (megválasztásakor), a gazdasági összeférhetetlenségi okot pedig a kinevezéstől (megválasztásától) számított tizenöt napon belül köteles megszüntetni. Ennek megtörténteig az ügyész a tisztségéből eredő jogkörét nem gyakorolhatja. Ha az ügyész választáson kívánja jelöltetni magát, köteles e szándékát a munkáltatói jogkör gyakorlójának bejelenteni. Ha a kinevező az összeférhetetlenséget megállapítja, az a szolgálati viszony megszűnését eredményezi.

[Üsztv. 35-40. §]

MI AZ UTASÍTÁSOK VÉGREHAJTÁSÁNAK SZABÁLYA, MIKOR, HOGYAN TAGADHATÓ MEG AZ UTASÍTÁS?

Főszabály: az ügyész köteles a legfőbb ügyész, illetőleg a felettes ügyész utasításának eleget tenni, melyet az ügyész kívánságára írásba kell foglalni.

Kivételek: (1) Az írásba foglalás megtörténteig az ügyész az utasítás végrehajtására - a (6) pontban foglalt esetet kivéve - *nem köteles*. (2) Az ügyész *köteles megtagadni* az utasítás végrehajtását, ha

annak teljesítésével bűncselekményt, illetőleg szabálysértést valósítana meg. (3) Az ügyész az utasítás végrehajtását *megtagadhatja*, ha annak teljesítése az életét, az egészségét vagy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné. (4) Ha az utasítást az ügyész jogszabállyal vagy jogi meggyőződésével nem tartja összeegyeztethetőnek, az ügy elintézése alól *mentesítését kérheti* írásban, jogi álláspontját kifejtve. Az ilyen kérelem teljesítése nem tagadható meg; az ügy elintézését ez esetben más ügyészre kell bízni, vagy azt a felettes ügyész saját hatáskörébe vonhatja. (5) Ha az utasítás végrehajtása *jogellenesen kárt* idézhet elő, és az ügyész ezzel számolhat, köteles erre az utasítást adó figyelmét felhívni. (6) Az ügyész a *halaszthatatlan intézkedést* - a (3)-(4) pontokban foglalt esetet kivéve - akkor is köteles megtenni, ha az utasítás teljesítése alól mentesítését kérte.

[Üsztv. 43. §]

MI AZ ÜGYELET ÉS A KÉSZENLÉT?

Az *ügyelet*: a munkáltató által meghatározott helyen és ideig, míg a *készenlét*: az ügyészségi alkalmazott által megjelölt helyen, a munkavégzés helyére tekintettel elérhetően történő rendelkezésre állás. Az ügyelet és a készenlét időtartama alatt az ügyészségi alkalmazott köteles gondoskodni a munkára képes állapotának megőrzéséről, és a munkáltató utasítása alapján munkát végezni. Az ügyelet és a készenlét a büntetőeljárás cselekmények teljesítése érdekében munkaszüneti napon is elrendelhető. Ezekért az ügyészt díjazás illeti meg. A díj összege az ügyésznek az ügyeletben töltött órákra jutó illetménye, készenlét esetén ennek az ötven százaléka. Ha az ügyész az ügyeletet, illetőleg a készenlétet pihenőnapon vagy munkaszüneti napon teljesíti, kétszeres összegű díjazásra jogosult.

[Üsztv. 45. §]

3.4. AZ ÜGYÉSZEK JAVADALMAZÁSÁNAK KÉRDÉSEI

MILYEN JAVADALMAZÁS ILLETI MEG AZ ÜGYÉSZT?

Az ügyészt hivatása méltóságának és felelőssége súlyának megfelelő - az igazságszolgáltatásban, a törvényesség biztosításában betöltött szerepéhez méltó - javadalmazás illeti meg, melynek alapján illetményre, tizenharmadik havi illetményre, egyéb javadalmazásra, kedvezményre és költségtérítésre jogosult.

[Üsztv. 46/A-46/B. §]

MIBŐL ÁLL AZ ÜGYÉSZ ILLETMÉNYE, HOGYAN KELL MEGÁLLAPÍTANI?

Az ügyész illetménye *alapilletményből*, továbbá az e törvényben meghatározott *pótlékból* tevődik össze. A beosztási pótlék, a vezetői pótlék és a címpótlék alapilletmény jellegű. Az ügyész alapilletményét az Üsztv. szerint számított szolgálati idő alapján kell megállapítani. A besorolásánál számított alapilletmény havibér, amelynek fokozatait az Üsztv. 1. számú melléklete tartalmazza. A legalacsonyabb ügyészi alapilletményt (1. fizetési fokozat) az 1998. évet követően az Országgyűlés az állami költségvetésről szóló törvényben állapítja meg úgy, hogy annak összege az előző évi összegnél nem lehet alacsonyabb és mindenkor meg kell felelnie a legalacsonyabb bírói alapilletménynek.

[Üsztv. 46/C-46/D. §]

HOGYAN ALAKUL AZ ÜGYÉSZ FIZETÉSI ELŐREHALADÁSA?

Az 1. fizetési fokozatba kell besorolni azt az ügyészt, aki a kinevezésekor szolgálati idővel még nem rendelkezik, vagy a kinevezésekor beszámított szolgálati idő a három évet nem haladja meg. Az ügyész minden **3 év szolgálati idő megszerzése után eggyel magasabb** fizetési fokozatba lép. A magasabb fizetési fokozathoz - az 1. fizetési fokozatot alapul véve - az Üsztv. 1. számú mellékletben meghatározott magasabb szorzószámok tartoznak. A legfőbb ügyészt és a legfőbb ügyész helyettest - szolgálati idejüktől függetlenül - a legmagasabb fizetési fokozatba kell besorolni.

[Üsztv. 46/E. §]

HOGYAN KELL SZÁMÍTANI A SZOLGÁLATI IDŐT?

A szolgálati időt az ügyészi kinevezés napjától kell számítani, azzal, hogy a kezdő évet (töredékévet) egész évként kell figyelembe venni. Szolgálati időként kell figyelembe venni az ügyészként ügyészségi szolgálati viszonyban és a bírói szolgálati viszonyban töltött időt. Az ügyészi kinevezés előtt a jogi szakvizsgálathoz kötött egyéb jogviszonyban vagy munkakörben, illetőleg tevékenységgel eltöltött idő a szolgálati időbe részben vagy egészben beszámítható.

[Üsztv. 46/G. §]

SOROLJON FEL ILLETMÉNYPÓTLÉKOKAT!

- beosztási pótlék (szolgálati helye alapján);
- címpótlék (cím adományozása esetén);
- vezetői pótlék (a vezető beosztású ügyészek esetén);
- idegennyelv-ismereti pótlék (ha munkakörében a nyelvet használja és van nyelvvizsgálója).

[Üsztv. 46/H-47. §]

MIKOR JOGOSULT AZ ÜGYÉSZ A TIZENHARMADIK HAVI ILLETMÉNYRE?

Az ügyész tizenharmadik havi illetményre jogosult, **ha a tárgyévben 12 hónap ügyészségi szolgálati viszonyal rendelkezik**. A tizenharmadik havi illetmény az ügyészt **időarányosan** illeti meg, ha a tárgyévben **legalább háromhavi** ügyészségi szolgálati viszonyal rendelkezik.

[Üsztv. 48. §]

MILYEN KEDVEZMÉNYEK JÁRhatnak A KIVÁLÓ MUNKAVÉGZÉSÉRT?

- **Eggyel magasabb fizetési fokozatba lehet besorolni:** két alkalommal, de ezek között legalább 6 évnek kell eltelnie.
- **Címek adományozhatók** az adott szintű ügyészségen ügyészként eltöltött legalább hat év után (pl. „címzetes főügyészségi ügyész”), de csak addig jogosult rá, míg a címnek megfelelő felsőbb ügyészségre át nem helyezik.
- **Jutalomban** részesülhet a kiemelkedő, illetőleg tartósan jó munkájáért;
- **Jubileumi jutalom** jár a 25, 30, 35, illetőleg 40 évi ügyészségi szolgálati viszonyal rendelkező ügyésznek.

[Üsztv. 46/F., 49-50. §]

SOROLJON FEL NÉHÁNY EGYÉB JUTTATÁST, MELYRE JOGOSULT AZ ÜGYÉSZ?

- ruházati költségtérítés;
- étkezési hozzájárulásra;
- lakásépítési (-korszerűsítési, -bővítési), lakásvásárlási támogatás, lakhatási- és albérletidő- hozzájárulás;
- letelepedési segély;
- a más településre költözés költségeihez való hozzájárulás;
- szociális, beiskolázási, temetési segély, családalapítási támogatás;
- üdülési támogatás;
- a munkába járáshoz szükséges helyi közlekedési bérlet vásárlásához való hozzájárulás;
- tanulmányi ösztöndíj, képzési, továbbképzési és nyelvtanulási támogatás;
- élet-, nyugdíj- és kiegészítő biztosítási támogatás;
- illetményelőleg.

[Üsztv. 50/A-50/F. §]

MELYEK AZ ÜGYÉSZEK PIHENŐIDÉJÉRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK?

Az 1. fizetési fokozatba tartozó ügyész alapszabadsága évi **30 munkanap**. A 2. fizetési fokozattal kezdődően az alapszabadság a **fizetési fokozattal azonos számú munkanappal emelkedik**. Az ügyészt az 50. életéve betöltésének évétől - a fizetési fokozatától függetlenül - évi **40 munkanap** alapszabadság illeti meg. A magasabb vezető állású és a vezető állású ügyész évi 5 munkanap pótszabadságra jogosult. Az alapszabadság és a vezetői pótszabadság együttes mértéke évente a 40 munkanapot nem haladhatja meg. Az ügyészt az e szabadságon felül megilleti a Munka Törvénykönyve szerinti **pótszabadság** is.

Az ügyésznek a szabadság időtartamára a Munka Törvénykönyve szabályai szerinti **díjazás** jár. Az ügyészt megilleti - a Munka Törvénykönyve szabályai szerint - a **munkaközi szünet**, a napi munka befejezése és a másnapi munkakezdés közötti **pihenőidő**, a **pihenőnap és munkaszüneti nap**, a **betegszabadság**, továbbá az **egyéb munkaidő-kezdvezmény** is. A munkáltatói jogkör gyakorlója abban az esetben is engedélyezhet az ügyész számára fizetés nélküli szabadságot, amikor azt a Munka Törvénykönyve kötelezően nem írja elő.

Ezekon kívül az ügyészségi alkalmazottak számára munkaszüneti napnak minősül az **Ügyészség Napjaként** minden év június 10-e, amely megemlékezés az első magyar ügyészi törvény, az 1871. évi XXXIII. törvénycikk kihirdetéséről.

[Üsztv. 51-51/A. §]

3.5. A FEGYELMI FELELŐSSÉG

MI TEKINTHETŐ FEGYELMI VÉTSÉGNEK?

Fegyelmi vétséget követ el az az ügyész, aki

- **hivatali kötelességét vétkesen megszegi**, vagy
- életmódjával, illetőleg magatartásával **hivatása tekintélyét sérti**.

A **katonai ügyész a hivatásos tiszthez méltatlan magatartással** elkövetett fegyelemsértésért - ha az nem minősül az fegyelmi vétségnek - a hivatásos állományú katonára vonatkozó jogszabályok előírásai szerint felel.

[Üsztv. 53. § (1)-(2) bek.]

MILYEN KEDVEZMÉNY JÁR A CSEKÉLY SÚLYÚ FEGYELMI VÉTSÉG ESETÉN?

Ha a fegyelmi vétség *csekély súlyú*, a fegyelmi jogkör gyakorlója a fegyelmi eljárás lefolytatásától és a fegyelmi büntetés kiszabásától *eltekinthet*. A fegyelmi jogkör gyakorlója az ügyészt ilyen esetben *írásbeli figyelmeztetésben részesítheti*. A figyelmeztetés ellen *jogorvoslatnak* - a fegyelmi határozatra vonatkozó szabályok szerint - akkor van helye, ha az ügyész a terhére rótt vétség elkövetését *vitatja*. Az ügyész a *szóban elhangzott figyelmeztetés írásba foglalását* igényelheti, amellyel szemben van helye jogorvoslatnak.

[Üsztv. 53. § (3)-(4) bek.]

MIKOR NEM FOLYTATHATÓ MÁR LE A FEGYELMI ELJÁRÁS [ELÉVÜLÉS]?

Nem folytatható fegyelmi eljárás, ha a fegyelmi vétség *felfedezése óta 3 hónap* vagy annak *elkövetése óta 3 év* eltelt. A fegyelmi vétség akkor tekinthető felfedezettnek, amikor arról, illetőleg az elkövetésével alaposan gyanúsítható személyéről a fegyelmi jogkör gyakorlója vagy annak szolgálati felettese tudomást szerzett.

Ha az ügyész fegyelmi vétséget megvalósító magatartása miatt büntetőeljárás, illetőleg szabálysértési eljárás indult, és az az ügyész felelősségét megállapító határozattal fejeződött be, a jogerős határozatnak a munkáltatóval való közlésétől számított 3 hónapon túl, illetőleg ha az eljárás az említett hároméves határidőn túl fejeződik be, akkor az eljárás jogerős befejezésétől számított *egy éven túl nincs helye* fegyelmi felelősségre vonásnak.

[Üsztv. 54. §]

MILYEN FEGYELMI BÜNTETÉSEK SZABHATÓK KI?

Az ügyésszel szemben kiszabható fegyelmi büntetések:

- feddés;
- megrovás;
- a legfőbb ügyész által adományozott elismerés - ideértve a címet is - visszavonása;
- egy fizetési fokozattal való visszavetés;
- alacsonyabb munkakörbe helyezés, illetőleg vezetői tisztségből való felmentés;
- hivatalvesztés.

Az elismerés visszavonása az utolsó három pontban meghatározott fegyelmi büntetésekkel együttesen is kiszabható.

Az alacsonyabb munkakörbe helyezés csak az ügyész képezésének megfelelő munkakörbe történhet, s az mind határozott, mind pedig határozatlan időre kiszabható. Az alacsonyabb munkakörbe helyezés más - az ügyész szolgálati helyével vagy lakóhelyével azonos helységben lévő - szolgálati helyre is történhet.

[Üsztv. 55. §]

KI TEKINTHETŐ A FEGYELMI JOGKÖR GYAKORLÓJÁNAK?

A fegyelmi jogkört gyakorolja:

- a legfőbb ügyész a magasabb vezető állású ügyészek felett;
- a főosztályvezető ügyész a vezetése alatt álló főosztály ügyészei felett;

- a főosztályi szervezetbe nem tartozó legfőbb ügyészségi osztályvezető ügyész a vezetése alatt álló osztály ügyészei felett;
- a fellebbviteli főügyész a vezetése alatt álló fellebbviteli főügyészség ügyészei felett, a fellebbviteli vezető ügyész pedig a Katonai Fellebbviteli Ügyészség ügyészei felett;
- a főügyész a vezetése alatt álló főügyészség ügyészei és a főügyészség alá rendelt helyi ügyészségek ügyészei felett;
- a katonai főügyész a katonai ügyészségeket vezető ügyészek helyettesei felett;
- a katonai ügyészséget vezető ügyész pedig a vezetése alatt álló katonai ügyészségen szolgálatot teljesítő katonai ügyészek felett.

DE: a feddésen és a megrováson kívüli fegyelmi büntetés kiszabására is csak a legfőbb ügyész jogosult, illetve az alacsonyabb munkakörbe helyezést, illetőleg vezetői tisztségből való felmentést a katonai ügyészségi csoportvezető ügyésszel szemben a katonai főügyész is kiszabhatja. Továbbá a legfőbb ügyész minden egyéb esetben is hatáskörébe vonhatja a fegyelmi jogkör gyakorlását.

[Üsztv. 56. §]

MELYEK A FEGYELMI ELJÁRÁS LEFOLYTATÁSÁNAK SZABÁLYAI?

Elrendelés: A fegyelmi eljárást a fegyelmi jogkört gyakorló személy rendeli el indokolt írásbeli határozattal. A határozatot a fegyelmi eljárás alá vont ügyésznek kézbesíteni kell. A határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Határideje: a fegyelmi eljárást 30 nap alatt kell lefolytatni. A határidő egy ízben 30 nappal meghosszabbítható. Ha pedig az ügyben büntetőeljárás, illetőleg szabálysértési eljárás is indult, annak befejezéséig az eljárás felfüggeszthető.

Az eljárás alá vont felfüggesztése: a fegyelmi eljárás alá vont ügyészt a legfőbb ügyész az állásából felfüggeszti, ha az ügyészt előzetes letartóztatásba helyezték vagy vele szemben ideiglenes kényszergyógykezelést rendeltek el. A felfüggesztés akkor is elrendelhető, ha az ügyész jelenléte a tényállás tisztázását gátolná, vagy a fegyelmi vétség súlya és jellege a szolgálati helyétől való távoltartását indokolja. A felfüggesztésről hozott határozat ellen az eljárás alá vont ügyész és képviselője a határozat közlésétől számított nyolc napon belül a fegyelmi határozatra vonatkozó szabályok szerint jogorvoslattal élhet, amelynek nincs halasztó hatálya. A felfüggesztést azonban meg kell szüntetni, ha annak indoka már nem áll fenn.

Munkabér visszatartás: A felfüggesztés idejére az ügyészt munkabér illeti meg, azonban ennek legfeljebb ötven százalékát négy hétre vissza lehet tartani. A teljes összeget kell viszont visszatartani a hivatalvesztés büntetést kiszabó fegyelmi határozat kézbesítésétől annak jogerőre emelkedéséig. A munkabér visszatartása ellen nincs helye jogorvoslatnak. Nem jár ellenben egyáltalán munkabér a felfüggesztésnek arra az időtartamára, amely alatt a munkabérre az ügyész akkor sem lenne jogosult, ha felfüggesztésre nem került volna sor. A visszatartott munkabért a fegyelmi határozat jogerőre emelkedése után ki kell fizetni, kivéve ha a fegyelmi eljárás hivatalvesztés büntetés kiszabásával zárult. Ugyanígy kell eljárni akkor is, ha az ügyész ügyészségi szolgálati viszonya időközben megszűnt. Ha pedig az ügyész munkabére a fegyelmi büntetés következtében csökkent, a visszatartott összeget az új munkabér alapulvételével kell kifizetni.

A tényállás megállapítása és a bizonyítás: a fegyelmi jogkör gyakorlója köteles a tényállás megállapításához szükséges valamennyi körülményt tisztázni. Ennek érdekében meghallgatja az eljárás alá vont ügyészt, tanúkat hallgathat meg, szakértő közreműködését veheti igénybe, s egyéb bizonyítást végezhet.

A fegyelmi biztos: a fegyelmi jogkör gyakorlója a fegyelmi vétség kivizsgálásával fegyelmi biztost bízhat meg. Ilyen esetben is köteles azonban az eljárás alá vont ügyészt meghallgatni. Fegyelmi

biztos nem lehet az eljárás alá vont ügyész irányítása (felügyelete) alá tartozó ügyészégi alkalmazott.

Képviselet: az eljárás alá vont ügyész képviseletével a fegyelmi jogkör gyakorlójánál alacsonyabb munkakört betöltő ügyészt vagy ügyvédet bízhat meg. Az ügyész kérelmére a fegyelmi eljárás során az ügyészégen működő munkavállalói érdekképviseleti szerv részvételét, illetőleg képviseleti jogának gyakorlását biztosítani kell.

Az eljárás alá vont meghallgatása: az eljárás alá vont ügyész meghallgatását úgy kell kitűzni, hogy azon képviselője, illetőleg az érdekképviseleti szerv nevében eljáró személy is jelen lehessen. A meghallgatáson az ügyésszel és képviselőjével, illetőleg az érdekképviseleti szerv nevében eljáró személlyel közölni kell a fegyelmi vétség elkövetésére vonatkozó adatokat, elébe kell tárni a bizonyítékokat, biztosítani kell, hogy az ügy iratait megtekinthesse, és védekezését, valamint bizonyítási indítványát előadhassa. Ha az eljárás alá vont ügyész meghallgatására tartós akadályoztatása miatt az eljárás időtartama alatt nem kerülhet sor, a fegyelmi vétség elkövetésével kapcsolatos megállapításokat és azok bizonyítékait írásban kell vele közölni, és nyolc nap határidő kitérésével fel kell hívni, hogy védekezését terjessze elő. Ha az ügyész alapos okból védekezését ily módon sem tudja közölni, az eljárást az akadály megszűnéséig fel kell függeszteni. Fontos azonban kiemelni, hogy a fegyelmi határozat meghozatalát nem akadályozza, hogy az eljárás alá vont ügyész alapos ok nélkül a meghallgatáson nem jelenik meg, vagy írásbeli védekezését a megjelölt határidőn belül nem terjeszti elő. A fegyelmi eljárás során lefolytatott bizonyításról és az ügyész meghallgatásáról jegyzőkönyvet kell felvenni.

[Üsztv. 57-61. §]

MILYEN KIZÁRÁSI SZABÁLYOK VONATKOZNAK A FEGYELMI ELJÁRÁSRA?

Kizárás: fegyelmi jogkör gyakorlójaként, fegyelmi biztосként és jegyzőkönyvvezetőként *nem járhat el* az:

- aki az eljárás alá vont ügyész hozzátartozója, vagy
- akitől az eljárásban való elfogulatlan részvétel nem várható el.

Az elfogultsági kifogás bejelentése: elfogultsági kifogást az eljárás alá vont ügyész, annak képviselője, illetőleg az érdekképviseleti szerv nevében eljáró személy jelenthet be.

Az elfogultsági kifogás elbírálása: a legfőbb ügyésszel - mint fegyelmi jogkör gyakorlójával - szemben bejelentett elfogultsági kifogást *maga a legfőbb ügyész*, a fegyelmi jogkör más gyakorlójával szemben bejelentett elfogultsági kifogást pedig a *szolgálati felettes* bírálja el. Ha a legfőbb ügyész, illetőleg a szolgálati felettes az elfogultsági kifogásnak *helyt ad*, a fegyelmi eljárást *a)* a legfőbb ügyész helyett a legfőbb ügyész helyettes, *b)* a fegyelmi jogkör más gyakorlója helyett pedig a szolgálati felettes folytatja le, illetőleg hoz a fegyelmi ügyben határozatot. A fegyelmi biztossal és a jegyzőkönyvvezetővel szemben bejelentett elfogultsági kifogást a fegyelmi jogkör gyakorlója bírálja el. Ha az elfogultsági kifogásnak helyt ad, más fegyelmi biztost, illetőleg jegyzőkönyvvezetőt bíz meg. Az elfogultsági kifogás elutasítása ellen külön jogorvoslatnak nincs helye.

[Üsztv. 62. §]

MI A FEGYELMI HATÁROZAT TARTALMA, JOGKÖVETKEZMÉNYE?

A fegyelmi jogkör gyakorlója határozatával a fegyelmi eljárás alá vont ügyészt *a fegyelmi vétségben vétkesnek mondja ki, és büntetést szab ki*, kivéve ha a fegyelmi büntetés kiszabásától eltekint.

A hivatalvesztés fegyelmi büntetés esetén továbbá az ügyész állásából való felfüggesztését fenn kell tartani, vagy el kell rendelni. Más fegyelmi büntetés kiszabása esetén a felfüggesztést meg kell szüntetni.

DE: ha a fegyelmi eljárás tárgyává tett kötelességszegés miatt a büntetőbíróság jogerős határozatával már megállapította az ügyész felelősségét, a fegyelmi jogkör gyakorlója nem állapíthatja meg, hogy az eljárás alá vont ügyész nem követte el a terhére rótt fegyelmi vétséget.

[Üsztv. 63. § (1), (3) bek.]

MIKOR KELL MEGSZÜNTETNI A FEGYELMI ELJÁRÁST?

Meg kell szüntetni a fegyelmi eljárást:

- ha az eljárás alá vont ügyész ügyészségi szolgálati viszonya a határozat közlése előtt megszűnt,
- ha megállapítást nyert, hogy az eljárás alá vont ügyész a terhére rótt fegyelmi vétséget nem követte el,
- ha annak elkövetése nem bizonyítható,
- ha elévült.

[Üsztv. 63. § (2) bek.]

MILYEN JOGORVOSLATI LEHETŐSÉG VAN A FEGYELMI HATÁROZAT ELLEN?

A legfőbb ügyész által hozott fegyelmi határozat kivételével a fegyelmi határozat ellen az eljárás alá vont ügyész és képviselője a határozat kézbesítésétől számított 15 nap alatt a legfőbb ügyészhez *kifogással élhet*.

A legfőbb ügyész a kifogást:

- elutasítja, vagy
- annak helyt ad, s a határozatot
  - egészben vagy részben az ügyész javára megváltoztatja,
  - megalapozatlanság esetén pedig a határozatot hatályon kívül helyezi, és a fegyelmi jogkör gyakorlóját új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítja.

A legfőbb ügyész határozata ellen az eljárás alá vont ügyész és képviselője a határozat kézbesítésétől számított tizenöt nap alatt a bírósághoz fordulhat.

[Üsztv. 64. §]

MI A FEGYELMI HATÁROZAT VÉGREHAJTHATÓSÁGÁNAK SZABÁLYA?

A fegyelmi határozatot az ellene benyújtott jogorvoslat jogerős elbírálásáig *nem lehet végrehajtani*.

Ha azonban az ügyész a fegyelmi határozat jogerőre emelkedése előtt az ügyészségi *szolgálati viszonyát megszünteti*, a határozat *azonnal végrehajthatóvá* válik.

A hivatalvesztést kiszabó fegyelmi határozat a *szülési szabadság tartama alatt nem hajtható végre*.

[Üsztv. 65. §]

MEDDIG SZEREPEL A NYILVÁNTARTÁSBAN A FEGYELMI BÜNTETÉS?

Az ügyész fegyelmi büntetés hatálya alatt áll:

- a hivatalvesztés fegyelmi büntetésnél 3 évig,
- a vezetői tisztségből való felmentés, alacsonyabb munkakörbe helyezés, egy fizetési fokozattal való visszavetés, az elismerés visszavonása fegyelmi büntetésnél 2 évig,
- megrovás esetén 1 évig.

A fenti *időtartamok elteltével* a fegyelmi büntetést minden nyilvántartásból *törölni kell*. A fegyelmi büntetés hatálya alól az arra érdemes ügyészt kérelmére a fegyelmi büntetés kiszabására jogosult fegyelmi jogkört gyakorló személy *mentesítheti*, ha a büntetés időbeli hatályának fele eltelt, feltéve, hogy az ügyész újabb fegyelmi büntetésben nem részesült.

DE: ha az ügyész a büntetés hatályának eltelte előtt jogerősen újabb fegyelmi büntetésben részesül, az új büntetésre előírt határidővel büntetésének hatálya meghosszabbodik. Az ügyész a hatályos fegyelmi büntetéséről köteles számot adni. Ha az ügyészségi szolgálati viszony hivatalvesztés miatt szűnt meg, a volt ügyésszel a büntetés hatályának fennálltaig újabb ügyészségi szolgálati viszony nem létesíthető.

[Üsztv. 66. § (1), (3)-(5) bek.]

MILYEN HÁTRÁNYOK SÚJTJÁK A FEGYELMI BÜNTETÉS HATÁLYA ALATT ÁLLÓ ÜGYÉSZT?

A fegyelmi büntetés hatálya alatt álló ügyész

- magasabb beosztásba nem kerülhet,
- vezetői tisztségbe nem nevezhető ki,
- magasabb fizetési fokozatba nem sorolható,
- részére a törvényben meghatározott cím nem adományozható,
- tizenharmadik havi illetményben nem részesülhet.

[Üsztv. 66. § (2) bek.]

MILYEN „RENDKÍVÜLI JOGORVOSLATI” LEHETŐSÉG ISMERT A FEGYELMI HATÁROZAT ELLEN?

A bíróság által el nem bírált jogerős fegyelmi határozat ellen az eljárás alá vont ügyész és képviselője a határozat jogerőre emelkedésétől számított **6 hónapon belül új eljárást** (szubjektív határidő) kezdeményezhet, ha *olyan tényre vagy bizonyítékra, illetőleg jogerős határozatra* hivatkozik, amelyet *korábban nem bíráltak el*, feltéve, hogy elbírálás esetén az reá nézve *kedvezőbb határozatot* eredményezett volna. Ha az ügyész az okot adó körülményről csak 6 hónap után szerzett tudomást, vagy csak később jutott abba a helyzetbe, hogy új eljárást kezdeményezzen, a határidőt ettől az időponttól kell számítani, azonban jogerőre emelkedésétől számított **3 év eltelte után új eljárás nem kezdeményezhető** (objektív határidő). Ezt az új eljárást a sérelmezett határozat meghozatalára jogosult fegyelmi jogkört gyakorlónál kell kezdeményezni és a fegyelmi eljárás szabályait kell rá megfelelően alkalmazni.

[Üsztv. 67-69. §]

3.6. A KÁRTÉRÍTÉSI FELELŐSSÉG

MIKOR ÁLLAPÍTHATÓ MEG AZ ÜGYÉSZ KÁRTÉRÍTÉSI FELELŐSSÉGE?

Az ügyész az ügyészségi *szolgálati viszonyából eredő kötelességének vétkes megszegésével* okozott kárért kártérítési felelősséggel tartozik. Ezt vétkességet, a kár bekövetkeztét, illetőleg mértékét, valamint az okozati összefüggést azonban a munkáltatónak kell bizonyítania.

[Üsztv. 70. § (1)-(2) bek.]

MI A KÜLÖNBSÉG A GONDATLAN ÉS A SZÁNDÉKOS KÁROKOZÁS KÖZÖTT A FELELŐSSÉG TEKINTETÉBEN?

Gondatlan károkozás esetén: a kártérítés mértéke az ügyész *egyhavi illetményének 50 %-át* nem haladhatja meg, azonban *3 havi illetménye* erejéig felel, amennyiben

- a kárt súlyos gondatlanságával, illetőleg az ellenőrzési kötelezettség elmulasztásával vagy hiányos teljesítésével okozta;
- a kár olyan - jogszabályba ütköző - utasítása teljesítéséből keletkezett, amelynek következményeire az utasított ügyész előzőleg a figyelmét felhívta.

Szándékos károkozás esetén az ügyész a *teljes kárt* köteles megtéríteni.

Egyebekben az egyes felelősségi alakzatokra a Munka Törvénykönyvét kell alkalmazni. (Pl. együttes károkozás, a kár összegének meghatározása.)

[Üsztv. 71-73. §]

HOGYAN TÖRTÉNIK A KÁRTÉRÍTÉSI FELELŐSSÉG MEGÁLLAPÍTÁSA?

A legfőbb ügyész helyettes kártérítési felelősségét a legfőbb ügyész, a többi ügyész kártérítési felelősségét pedig a *fegyelmi jogkör gyakorlója kártérítési határozattal* állapítja meg. A kártérítési felelősség megállapítására, a kártérítési határozat elleni jogorvoslatra a *fegyelmi eljárás szabályait* kell megfelelően alkalmazni. Ha az ügyész ügyészségi szolgálati viszonya a kártérítési határozat közlése előtt megszűnt, az általa okozott kár megtérítése iránti igényét a munkáltató a bíróság előtt érvényesítheti. Az ügyészségnek az ügyéssel szemben az ügyészségi szolgálati viszonyból eredő kártérítési felelősségére és a kártérítés iránti igény érvényesítésének rendjére a Munka Törvénykönyvének a munkáltató kártérítési felelősségére vonatkozó szabályait kell megfelelően alkalmazni.

[Üsztv. 74-75. §]

MI AZ ÜGYÉSZSÉGI SZOLGÁLATI VISZONYBÓL EREDŐ JOGVITÁK RENDEZÉSI MÓDJÁ?

Az ügyész az ügyészségi szolgálati viszonyából keletkező igényének érvényesítése érdekében, valamint a munkáltatói jogkör gyakorlójának intézkedése vagy az intézkedés elmulasztása miatt *jogvitát kezdeményezhet*. A jogvitára a Munka Törvénykönyvének a munkaügyi jogvitákra vonatkozó szabályait kell alkalmazni annyi eltéréssel, hogy nem kezdeményezhető jogvita:

- az Országgyűlésnek a legfőbb ügyész, illetőleg a köztársasági elnöknek a legfőbb ügyész helyettes megbízatása megszüntetésével kapcsolatos intézkedése miatt;
- a munkáltatói jogkör gyakorlójának mérlegelési jogkörébe tartozó döntés vagy annak elmulasztása miatt, kivéve, ha a munkáltatói jogkör gyakorlója a döntésének kialakítására irányadó szabályokat megsértette;
- ha azt e törvény kizárja.

[Üsztv. 76. §]

3.7. AZ EGYÉB ÜGYÉSZSÉGI ALKALMAZOTTAKRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK

MELYEK AZ ÜGYÉSZSÉGI FOGALMAZÓ, TITKÁR, ÉS NYOMOZÓ KINEVEZÉSÉNEK ELTÉRŐ SZABÁLYAI?

Ügyészségi fogalmazóvá azt a büntetlen előéletű magyar állampolgárt lehet kinevezni, akinek egyetemi jogi végzettsége van. Katonai ügyészségi fogalmazóvá történő kinevezés további feltétele, hogy a kinevezendő személy a Magyar Honvédség hivatásos állományú tisztje legyen.

Az ügyészségi titkár kinevezésének további feltétele, hogy a kinevezendő személy három év joggyakorlattal és külön jogszabály szerinti jogi szakvizsgával rendelkezék.

Ügyészségi nyomozóvá azt a büntetlen előéletű magyar állampolgárt lehet kinevezni, akinek legalább középfokú végzettsége van. A legfőbb ügyész a kinevezést további feltételhez is kötheti.

Az Üsztv. ezeken kívül részletesen rögzíti a fenti ügyészségi alkalmazottak javadalmazásának, illetve szolgálati viszonyának egyéb részletszabályait is. Ugyanez igaz a tisztviselőre, az írnokra és a fizikai alkalmazottra is. Az eltérő részletszabályokon túl mindig az ügyészre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni ezen alkalmazottakra is.

[Üsztv. 79-81. §]

KI NEVEZHETŐ KI ÜGYÉSZSÉGI TISZTVISELŐVÉ?

Tisztviselővé azt a büntetlen előéletű magyar állampolgárt lehet kinevezni, akinek legalább középfokú végzettsége van. Tisztviselő a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező ügyészségi ügyintéző is, aki az ügyész irányítása és felügyelete mellett ügyészi részjogosítványokat gyakorol.

[Üsztv. 82. § (1) bek.]

KI NEVEZHETŐ KI ÍRNOKKÁ ÉS FIZIKAI ALKALMAZOTTÁ?

Írnokká, illetőleg fizikai alkalmazottá azt a büntetlen előéletű személyt lehet kinevezni, aki

- magyar állampolgár, illetve a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény (a továbbiakban: Szmvtv.) szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy, vagy
- az *előző* pontban meghatározott személyeknek az Szmvtv. szerinti családtagja, ha a feladatkör ellátásához szükséges mértékű magyar nyelvismerettel és legalább alapfokú végzettséggel rendelkezik. Fontos és bizalmas ügyészségi munkakört csak magyar állampolgár tölthet be.

Jogszabály, illetőleg a legfőbb ügyész a kinevezést ezeken túl meghatározott iskolai végzettséghez, képesítéshez, illetőleg gyakorlati időhöz kötheti.

[Üsztv. 82. § (2)-(4) bek.]

MIKOR SZŰNIK MEG A TISZTVISELŐ, AZ ÍRNOK ÉS A FIZIKAI ALKALMAZOTT SZOLGÁLATI VISZONYA?

A tisztviselő, az írnok és a fizikai alkalmazott ügyészségi szolgálati viszonya megszűnik:

- a felek közös megegyezésével;
- felmentésével;
- lemondásával;
- rendkívüli lemondásával;
- összeférhetetlenségének megállapításával;
- elbocsátás fegyelmi büntetést kiszabó jogerős fegyelmi határozattal;
- a határozott idő lejártával;
- halálával;
- a megállapítás napjával, ha a vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségét szándékosan elmulasztja, vagy a vagyonyilatkozatban szándékosan lényeges adatot, tényt valótlanul

közöl, avagy a vagyonyilatkozatát és a személyes adat kezelésére felhatalmazó nyilatkozatát visszavonja.

[Üsztv. 87. § (1) bek.]

MELYEK AZ ÖSSZEFÉRHETETLENSÉG SZABÁLYAI A TISZTUISELŐ, AZ ÍRNOK ÉS A FIZIKAI ALKALMAZOTT ESETÉN?

A tisztviselő, az írnok és a fizikai alkalmazott pártban tisztséget nem viselhet, párt nevében vagy érdekében - az országgyűlési, az európai parlamenti, illetőleg az önkormányzati választásokon jelöltként való részvételét kivéve - közszereplést nem vállalhat. Összeférhetetlenségükre egyebekben az ügyészekre vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

[Üsztv. 87. § (2) bek.]

3.8. ÜGYÉSZSÉGI NYILVÁNTARTÁSOK ÉS ADATKEZELÉS

MI A SZEMÉLYI NYILVÁNTARTÁS?

A munkáltató az ügyésztől - az ügyészségi szolgálati viszonyból származó jogosultságok és kötelezettségek megállapításához - az *Üsztv. 3. sz. mellékletében* meghatározott, valamint az ügyéssel kapcsolatosan keletkezett egyes iratokban (pl. személyi adatlap, erkölcsi bizonyítvány, önéletrajz, esküokmány stb.) szereplő adatokat kezelheti. Ez a személyi nyilvántartás.

[Üsztv. 77. § (1) bek.]

MILYEN SZABÁLYOK SZERINT ADHATÓ TÁJÉKOZTATÁS AZ ÜGYÉSZRŐL ENGEDÉLYE NÉLKÜL?

A munkáltató az ügyészre vonatkozó adatok közül az ügyész hozzájárulása nélkül - *közérdekből* - adhat tájékoztatást az ügyész *nevéről, szolgálati helyéről és beosztásáról*, valamint - ha törvény azt megengedi - *egyéb* adatairól.

[Üsztv. 77. § (2) bek.]

KI JOGOSULT BETEKINTENI A SZEMÉLYI NYILVÁNTARTÁSBA?

Az ügyésztől készült személyi nyilvántartásba betekinhetnek:

- az ügyész;
- az ügyész szolgálati felettesei;
- a személyügyi feladatok intézésével megbízott ügyészségi alkalmazott;
- a törvényben vagy az ügyész által erre felhatalmazott más személy.

[Üsztv. 78. § (1) bek.]

MIT JELENT AZ ÜGYÉSZSÉGI ADATKEZELÉS?

Az ügyészség törvényben szabályozott büntetőjogi, magánjogi és közigazgatási jogi, valamint ügyviteli, statisztikai és tudományos kutatási célú feladatainak ellátásához - az ügyészi szervezetben

kijelölt központi, területi és helyi adatkezelő szervein keresztül – az Üsztv. 8. számú mellékletben felsorolt adatkörben - *személyes adatokat kezelhet.*

[Üsztv. 99. § (1) bek.]

MIRE KÖTELES AZ ADATOT KEZELŐ SZERV VEZETŐJE ÉS AZ ADATOT KEZELŐ SZERV?

Az ügyészségi adatot kezelő szerv vezetője *gondoskodik* a személyes adatok körében a jogosulatlan hozzáférés, közlés, megváltoztatás vagy törlés *megelőzéséről*, illetőleg a törlés szabályozását biztosító technikai és logikai *védelemről*.

Az adatot kezelő szerv pedig *gondoskodik* arról, hogy a személyes adatok védelmének biztosítása érdekében

- az érintett az adatkezelő szerv által kezelt adataihoz - ha törvény kivételt nem tesz - hozzáférhessen, illetve gyakorolhassa a helyesbítéshez vagy a törléshez való jogát;
- a tárolt adatokat töröljék, ha azok kezelésének oka - törvény rendelkezése szerint - megszűnt, vagy a bíróság az adatvédelmi eljárás során a törlést elrendelte.

[Üsztv. 99. § (2)-(3) bek.]

HOGY VEHETŐK ÁT, ADHATÓK ÁT, KEZELHETŐK AZ ADATOK?

Az ügyészség tevékenysége során a rendőrségtől és más hatóságoktól az általuk kezelt személyes adatokat a felhasználás céljának megjelölésével *átveheti* és - törvény korlátai között – *kezelheti*. Az adatátvitel tényét mind az adatátadó, mind az adatátvevő szervnél *dokumentálni kell*.

Az ügyészség a büntetőjogi tevékenysége során keletkező és általa kezelt személyes adatokat a büntetőügyben eljáró más hatóság, a büntetés-végrehajtási szervezet és a nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint kegyelem iránti előterjesztéshez, továbbá jogsegélykérelem elintézéséhez és a bűnügyi jogsegélyről szóló jogszabályokban meghatározott, illetőleg nemzetközi egyezményből eredő feladatai teljesítéséhez az igazságügyért felelős miniszter részére kérelemre - a kérelmező szerv által törvény alapján kezelhető adatok körére kiterjedően - *átadhatja*. Az adatátadást, illetőleg az adatátvitelt mindkét szervnél *dokumentálni* kell.

[Üsztv. 99. § (4)-(1) bek.]

MILYEN SZABÁLYOK VONATKOZNAK A MAGÁNJOGI-KÖZIGAZGATÁSI JOGI SZAKÁGBELI ADATKEZELÉSRE?

Az ügyészség magánjogi és közigazgatási jogi tevékenységét érintő adatkezeléseire a polgári perrendtartásról, valamint a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvények általános szabályai irányadók az ügyészi eljárással érintett jogviszonyokat szabályozó törvények rendelkezéseinek megfelelően. Az adatokból a polgári perrendtartás szabályai szerint - törvényben meghatározott korlátozásokkal - az érintetteknek kérelmükre a nyilvántartási határidők lejártáig tájékoztatást kell adni. Az ügyészség magánjogi és közigazgatási jogi tevékenységére azonban nem alkalmazhatók a bűnmegelőzés és a bűnüldözés érdekében foganatosított adatkezelési felhatalmazások. A büntetőjogi feladatokhoz kapcsolódó adatokat elkülönítetten kell kezelni a magánjogi és a közigazgatási jogi tevékenységhez kapcsolódó adatoktól.

[Üsztv. 99. § (11) bek.]

4. AZ ÜGYÉSZSÉGI ÜGYVITEL

4.1. AZ ÜGYÉSZSÉGI IRATKEZELÉS

MELY ÜGYÉSZI SZERVEKRE TERJED KI AZ ÜGYÉSZSÉGI IRATKEZELÉSI SZABÁLYZAT HATÁLYA?

Hatálya kiterjed:

- a Legfőbb Ügyészségre,
- a fellebbviteli főügyészségekre,
- a megyei (fővárosi) főügyészségekre,
- a helyi ügyészségekre,
- az OKrI-ra.

DE: a vagyonyilatkozatokkal kapcsolatos rendelkezések kivételével *nem terjed ki a katonai ügyészi szervekre.*

A jogszabályi háttér a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény.

Az egyes szakmai és funkcionális tevékenységek ügyvitelére vonatkozó különös szabályokat a szakmai és a funkcionális tevékenységet végző önálló szervezeti egységek vezetői és a Legfőbb Ügyészség Számítástechnika-alkalmazási és Információs Főosztályának vezetője együtt kiadott főosztályvezetői körlevélben állapítják meg, általános szabályzatnak azonban az iratkezelési utasítás tekintendő. A titokvédelmi szempontból minősített iratok tárolása, selejtezése és az illetékes levéltár részére történő átadása külön legfőbb ügyészi utasítás alapján történik.

[6/1998. (ÜK. 1999/1.) LÜ utasítás az ügyészségi iratkezelésről (a továbbiakban Iu.) 1-3. §]

HATÁROZZA MEG AZ ALÁBBI IRATKEZELÉSI FOGALMAKAT!

Beadvány: az ügyészséghez érkező hagyományos (papír alapú) vagy elektronikus irat.

Elintézés: az ügyészségre érkezett kezdeményezés, vagy hivatalból hozott döntés alapján történt érdemi intézkedés.

Eredmény: az érdemi intézkedésen alapuló más ügyészség vagy más hatóság által hozott, az ügyészségi ügyforgalmi nyilvántartás szempontjából releváns döntés.

Érkezés: az ügyészségre érkezett kezdeményezés vagy hivatalból hozott ügyészségi döntés.

Érkeztetés: az írásbeli ügyvitelnek az iktatást megelőző fázisa, amelynek során rögzítik a beadvány beérkezésének keltét, számítástechnikai program segítségével történő érkeztetés esetén kitöltik az érkeztető képernyőrovatokat.

Évkör: az irattári anyag vagy egy raktári egységet kitevő irat együttes nyitó és záró évszáma által határolt időtartomány.

Házi irat: egy adott ügyben az ügy kezelése és az ügyintézés során az ügyészségen keletkezett valamennyi olyan irat, amely nem kiadmány és nem nyomozási irat. Házi iratnak kell tekinteni a nem ügyészi szervtől érkezett, de az ügyészi ügyfeldolgozáshoz nélkülözhetetlen és véglegesen átadott iratot is, ha az nem nyomozási irat.

Iktatás: az iratkezelésnek a postabontás és az érkeztetés utáni fázisa, az iratnyilvántartás alapvető része, amelynek során a beadványt, illetve az ügyészségen keletkezett iratot iktatószámmal látják el, és kitöltik az iktatókönyv, illetve az iktatóbélyegző lenyomat rovatait; számítástechnikai program segítségével történő iktatás esetében az iktató képernyő rovatait töltik ki.

Irat: minden olyan szöveg, számadatsor, térkép, tervrajz és vázlat - a megjelentetés szándékával készült könyvjellegű kézirat kivételével -, amely valamely szerv működésével, illetőleg személy

tevékenységével kapcsolatban bármilyen anyagon, alakban, bármely eszköz felhasználásával és bármely eljárással keletkezett.

Kezdőirat: az ügyiratot létrehozó irat, az ügyirathoz tartozó iratok közül érkezési időrendben a legelső irat.

Kezelési (ügyviteli) feljegyzések: az ügy(ek)ben keletkező ügyviteli iratokon vagy a betétlapon tett feljegyzések, többnyire utasítások, amelyek az ügyek tartalmi és/vagy formai intézésére vonatkoznak.

Kiadmány: a jóváhagyás után letisztázott és a kiadmányozásra jogosult részéről hiteles aláírással ellátott, lepecsételt, elektronikus adathordozón történő továbbítás esetén megfelelő számítástechnikai eszköz segítségével hitelesített irat.

Kiadmányozás (kiadványozás): a már felülvizsgált végleges kiadmány (elintézés) tervezet jóváhagyását, letisztázhatóságát, elküldhetőségének engedélyezését jelenti a kiadmányozásra jogosult részéről („K” betűjellel, elektronikus adathordozón tárolt irat esetén a számítástechnikai program megfelelő utasításának kiadásával).

Lajstrom: az ügyészi szervezeti egység rendeltetésszerű működése során keletkezett (nála keletkezett, hozzá intézett és megőrzött) iratok (beadványok, kiadmányok, belső ügyviteli iratok) nyilvántartására szolgáló folyamatos sorszámú oldalakkal ellátott, évenként megnyitott és lezárt ügykönyv, amelyben csak a kezdőiratok kapnak új számot, az utóiratok pedig sorszámot. Készülhet számítástechnikai program segítségével is. Elektronikus adathordozón tárolt lajstrom esetén a folyamatosság biztosítása az iktatókönyvet az adathordozóra rögzítő számítástechnikai program feladata.

Levéltár: a maradandó értékű iratok tartós megőrzésének, levéltári feldolgozásának és rendeltetésszerű használatának biztosítása céljából létesített intézmény.

Másodlat: a több példányban, egyidejűleg készült eredeti irat egyik hiteles példánya, amelyet az első példányon lévővel azonos pecsét és aláírás hitelesít.

Másolat: valamely eredeti iratról keletkezése után készült példány, amely hasonmás (szöveg- és formahű), egyszerű (nem hitelesített) és hiteles (hitelesítési záradékkal ellátott) iratmásolat lehet.

Mutató: az iratokban szereplő fontosabb adatok (név, tárgy, hely, idegenszám) rögzítésére szolgál.

Szerelés: az ugyanahhoz az ügyirathoz tartozó különféle ügyiratdarabok (elő- és utóiratok) végleges jellegű összekapcsolása, amelyet az iktatás során és az iratokon egyaránt jelölni kell.

Szignálás: az ügyben intézkedésre, eljárásra illetékes ügyintéző kijelölése.

Utóirat: az ügyészségen már létező, vagy korábban létezett ügyirathoz tartozó és egyéb szabályozás folytán kezdőiratnak nem tekinthető irat.

Ügyintéző: az ügy(ek) érdemi intézését végző személy, azaz az ügy előadója, aki az ügyet döntésre előkészíti és amennyiben erre megfelelő jogosultsága van, az érdemi döntést meghozza.

Ügyirat: az ügyintézés során keletkező irat, amely az ügy valamennyi ügyintézési fázisában keletkezett ügyiratdarabokat tartalmazza.

Ügyvitel: az ügyészi szerv folyamatos működésének alapja, az ügyintézés egymás utáni résztvékenységeinek (mozzanatainak) sorozata, illetve összessége, amely az ügyintézés formai és technikai feltételeit, a szolgáltatások teljesítését foglalja magában.

[Iu. 1. §]

MI A KÜLÖNBSÉG CSATOLÁS ÉS AZ EGYESÍTÉS, ILLETVE AZ ELKÜLÖNÍTÉS ÉS LEVÁLASZTÁS KÖZÖTT?

Csatolás: tárgyi és/vagy személyi összefüggés esetén - egységes állásfoglalás kialakítása érdekében - két, vagy több ügyiratnak *tartós, de nem végleges* egymáshoz való kapcsolását jelenti oly módon, hogy az ügyiratok továbbra is megtartják önállóságukat.

Egyesítés: tárgyi és/vagy személyi összefüggés esetén két vagy több ügy *végleges összeolvadását, egy ügyé válását* és együttes elintézését jelenti.

Elkülönítés: egy ügy két vagy több ügyé való *végleges szétválasztása* és külön-külön szám alatti elintézése.

Leválasztás: a *korábban csatolt* ügyek iratainak egymástól való *eltávolítása*.

[Iu. 1.§]

MI AZ IRATKEZELÉS SZABÁLYOZÁSÁNAK CÉLJA?

Az iratkezelési szabályzat rendelkezései biztosítják, hogy az irat *útja pontosan követhető, ellenőrizhető és visszakereshető* legyen, szolgálja az egész ügyészi szervezet feladatainak *eredményes és gyors megoldását*, rendeltetésszerű működését, az ügyészi intézkedések *ellenőrizhetőségét*, az iratok épségben és használható állapotban való *őrzését*. Az ügyészi szervezet dolgozói minden ügyben kötelesek az iratkezelési szabályokat betartani.

[Iu. 2. §, 3. § (3) bek.]

MELY SZERV FELADATA AZ ÜGYÉSZSÉGI ÜGYVITEL KÖZPONTI MEGSZERVEZÉSE?

Az ügyészségi ügyviteli munka központi szervezése, irányítása és ellenőrzése a *Legfőbb Ügyészség Számítástechnika-alkalmazási és Információs Főosztályának* a feladata, az egységes központi állásfoglalást igénylő ügyviteli kérdésekben az érintett (fő)osztályok véleményének kikérése alapján ez a főosztály jogosult dönteni.

A fellebbviteli főügyészségek, valamint a megyei (fővárosi) főügyészségek és a helyi ügyészségek ügyvitelét a fellebbviteli főügyész, a megyei (fővárosi) főügyész, vagy az általa kijelölt főügyészhelyettes, vagy osztály (csoport) vezető ügyész a főügyésszel egyetértésben, illetve a helyi ügyészség vezetője irányítja és évenként legalább egyszer ellenőrzi.

[Iu. 4. §]

MI AZ ÜGYKEZELŐ IRODÁK SZEREPE, HOGYAN SZERVEZŐDIK AZ IRODA?

Az ügykezelési teendőket az egyes ügyészi szervezeti egységeknél az ügyviteli dolgozók *ügykezelő irodákba szervezve* (a továbbiakban: iroda) és az egyes szervezeti egységekbe beosztva végzik. Az ügyészségi ügykezelő irodák szervezése és zavartalan működésének biztosítása az egyes ügyészségi szervezeti egységek vezetőjének a feladata. Ügykezelő iroda létesítésének, megszüntetésének kezdeményezése előtt be kell szerezni a Legfőbb Ügyészség Számítástechnika-alkalmazási és Információs Főosztályának a véleményét.

Az iroda *élén az irodavezető* áll, aki a vezetése alatt álló irodában biztosítja az ügyviteli szabályok pontos betartását és az egységes központi állásfoglalást igénylő ügyviteli kérdésekben előterjesztést tesz a Legfőbb Ügyészségen a főosztályvezető, a fellebbviteli, illetve a megyei (fővárosi) főügyészségeken és helyi ügyészségeken a fellebbviteli, megyei (fővárosi) főügyész útján a Legfőbb Ügyészség Számítástechnika-alkalmazási és Információs Főosztályához. Az *ügykezelési feladatokat* az iratkezelési szabályzat rendelkezéseinek betartásával, az irodavezető irányítása alapján *tisztviselők és ügykezelők* látják el.

[Iu. 5-6. §]

MELYEK A KÖTELEZŐEN IKTATANDÓ ADATOK?

Az *iktatás során* az ügykönyvekben és a számítógép-nyilvántartásban az ügyintézés különböző fázisaiban *fel kell tüntetni legalább*

- az ügyszámot,
- az iktatás időpontját,
- az irat küldőjének azonosító adatait,
- a küldő iktatószámát (hivatkozási szám),
- az irat tárgyát,
- az ügyintéző szervezeti egység és az ügyintéző azonosító adatait,

- az utóirat sorszámát és küldőjének azonosító adatát,
- az elintézés módját, idejét,
- a kezelési feljegyzéseket,
- az irattári tételszámot és az irattárba helyezés keltét.

[Iu. 7. §]

KI JOGOSULT AZ ÜGYÉSZSÉGRE ÉRKEZETT IRATOK ÁTVÉTELÉRE?

Az iratkezelési szabályzat határozza meg az ügyészséghez érkezett irat - pl. levél, távirat, telefax, elektronikus irat, csomag stb. - átvételére való jogosultságot és az átvétellel kapcsolatos teendőket.

A küldemény átvételére jogosult:

- a címzett vagy az általa megbízott személy,
- az iratkezelést felügyelő vezető, illetve az általa megbízott személy,
- a postai meghatalmazással rendelkező személy,
- az ügyészi szervezeti egységek irodai alkalmazottai,
- az ügyeleti szolgálatot teljesítő személy.

[Iu. 8. §]

KÖTELEZŐ-E MINDEN ÜGYÉSZSÉGRE ÉRKEZETT IRATOT ÁTVENNIE AZ IRODÁNAK, ÉS MI A TEENDŐ A MÁS SZERV HATÁSKÖRÉBE TARTOZÓ BEADVÁNYOKKAL?

Igen, az ügyészségi iroda *köteles* a felek beadványait, panaszait, kérelmeit hivatalos munkaidő alatt *átvenni*. Az iroda a *fél kérelmére* a beadvány átvételéről *elismervényt* is köteles adni.

Amennyiben az ügyészségnél *személyesen eljáró* fél olyan beadványt kíván benyújtani, amelynek elbírálása *más ügyészség feladata, vagy más hatóságnak, szervnek hatáskörébe* tartozik, az ügyfelet *tájékoztatni* kell, hogy beadványát hol célszerű beadni. Ha a fél ennek ellenére *ragaszkodik* beadványának átadásához, azt tőle *át kell venni*.

[Iu. 8. §]

MILYEN KÖTELEZŐ TEENDŐI VANNAK A KÜLDEMÉNY ÁTVEVŐJÉNEK?

A küldeményt átvevő személy mindig *köteles ellenőrizni*:

- a címzés alapján a küldemény átvételére való jogosultságát,
- a kézbesítőokmányon és a küldeményen lévő azonosítási jel megegyezőségét,
- az iratot tartalmazó boríték, illetve egyéb csomagolás sértetlenségét.

Az átvevő a kézbesítőokmányon olvasható aláírásával és az átvétel időpontjának feltüntetésével az *átvételt elismeri*.

Az „azonnal” és „sürgős” jelzésű küldemények *átvételi idejét óra, perc* pontossággal kell *megjelölni*.

Tértivevényes küldemények esetén gondoskodik a *tértivevény visszajuttatásáról* a feladóhoz.

Amennyiben *iktatásra nem jogosult személy vagy szervezeti egység veszi át* az iratot, úgy azt köteles *24 órán belül*, de legkésőbb az átvételt követő *első munkanap kezdetén* az illetékes iktatóegységnek *iktatásra átadni*.

A *postabontás során ellenőrizni* kell, hogy a borítékon jelzett iratok, valamint az iraton feltüntetett mellékletek *megérkeztek-e*. Amennyiben az irat vagy küldemény *hiányosan* érkezett, azt az iratra *rá kell vezetni*. Az átvevőnek a küldő szerv irodájának vezetőjét az iratborítékon jelzett, de meg nem érkezett ügyszámú irat megküldésére *fel kell kérnie*. A hiányos melléletekkel érkezett küldemény az ügy folyamatos intézését nem szakíthatja félbe.

[Iu. 9. § (1)-(3) bek.]

MIT KELL TENNI A SÉRÜLT KÜLDEMÉNYEKKEL?

Sérült küldemény átvétele esetén a *sérülés tényét az átvételi okmányon jelölni* kell, és *szoron kívül ellenőrizni* a küldemény *tartalmának meglétét*. (A hiányzó iratokról vagy melléletekről a küldő szervet, személyt - jegyzőkönyv felvételével - értesíteni kell.) Az olyan küldeményekre, amelyeknek *burkolata sérült*, vagy azon *illetéktelen felbontás* jelei állapíthatók meg, *rá kell vezetni*, hogy „*sérülten*”, illetve „*felbontva*” érkezett. Ezt a feljegyzést az *átvevőnek alá kell írnia*.

[Iu. 9. § (4) bek.]

MIT KELL TENNI A GYORS ELINTÉZÉST IGÉNYLŐ KÜLDEMÉNYEKKEL?

A gyors elintézést igénylő, az ügyészségre érkező („*azonnal*”, „*sürgős*” jelzésű) küldeményt az átvevő köteles a címzettnak vagy a szignálásra jogosultnak *szoron kívül bemutatni*, illetve *átadni*.

[Iu. 9. § (5) bek.]

MIT KELL TENNI, HA AZ ÜGYKEZELŐ TÉVES CÍMZÉST, VAGY HELYTELEN KÉZBESÍTÉST ÉSZLEL?

Téves címzés vagy helytelen kézbesítés esetén a küldeményt *azonnal továbbítani* kell a *címzetthez*, vagy ha ez *nem lehetséges, vissza kell küldeni* a feladónak. Az iktatást végző szervezeti egység feladata az átirányított iratokról jegyzéket vezetni.

[Iu. 9. § (6) bek.]

MIT KELL TENNI A PÉNZT, VAGY EGYÉB ÉRTÉKET TARTALMAZÓ KÜLDEMÉNYEKKEL?

Ha a küldemény pénzt, fel nem ragasztott illetékbélyeget vagy egyéb értéket tartalmaz, azt az *iraton az összeg, illetve az érték pontos megjelölésével fel kell jegyezni* és a feljegyzést végző dolgozónak *aláírással és keltezéssel* kell ellátni. A küldeményben talált és *tévesen beküldött* értéket *elismerőny* ellenében a beküldőhöz kell *visszajuttatni*. Ennek akadálya esetén a Pénzügyi Főosztálynak (osztálynak vagy csoportnak) kell az érték őrzéséről gondoskodnia és ezt az iraton feltüntetnie.

[Utasítás 9. § (7) bekezdés]

MI A TEENDŐ A KÜLDEMÉNY TÉVES BONTÁSA ESETÉN?

A küldemény *téves bontása* esetén, valamint ha a bontás után derül ki, hogy a küldeményben a *titkos ügykezelés szabályai alá tartozó* ügyirat van, a borítékot *ismét le kell ragasztani, rávezetve a felbontó nevét, munkahelyét*. A küldeményt a címzetthez, államtitkot tartalmazó ügyirat esetében a Legfőbb Ügyészségen, a fellebbviteli és a megyei (fővárosi) főügyészségeken a titkos ügykezelési iroda vezetőjéhez, a helyi ügyészségeken a vezető ügyészhez kell *eljuttatni*.

[Iu. 9. § (8) bek.]

EL SZABAD-E DOBNI POSTABONTÁS UTÁN AZ ÜRES BORÍTÉKOKAT?

Nem, a postabontás során keletkezett üres borítékokat az irodák kötelesek *összegyűjteni* és *3 hónapig megőrizni*.

[Iu. 9. § (9) bek.]

MIKOR KELL FELBONTÁS NÉLKÜL TOVÁBBÍTANI A KÜLDEMÉNYEKET?

Felbontás nélkül a címzettnek kell továbbítani a névre szóló, megállapíthatóan magánjellegű, s. k. felbontásra szóló, valamint azokat a küldeményeket, melyeknél ezt elrendelték. A felbontás nélkül átvett küldemények címzettje, az általa felbontott hivatalos küldeményt iktatás céljából soron kívül köteles visszajuttatni az ügyészi szervezeti egység iktatást végző iratkezelőjéhez.

[Iu. 9. § (10)-(11) bek.]

MELY ESETBEN KELL A KÜLDEMÉNY BORÍTÉKJÁT VÉGLEGESEN AZ ÜGYIRATHOZ CSATOLNI?

A küldemény borítékját véglegesen az ügyirathoz kell csatolni, ha

- az ügyirat benyújtásának időpontjához jogkövetkezmény fűződik,
- a beküldő nevét vagy pontos címét csak a borítékról lehet megállapítani,
- a küldemény hiányosan vagy sérülten érkezett meg,
- bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja merül fel.

[Iu. 9. § (13) bek.]

HOGYAN TÖRTÉNIK AZ ÉRKEZTETÉS?

Az ügyészséghez érkezett minden iratot az érkezés napján *iktatóbélyegzővel* kell ellátni. Ha az ügyben *bűnjel* van, illetve *letartóztatás* történt, azt az *iratborítón feltűnő módon* kell jelezni. A *hivatalos munkaidő végén átvett* és az érkezés napján *nem iktatott* iratokon az érkezés évét, hónapját, napját *keletbélyegző* elhelyezésével még az átvétel napján fel kell tüntetni, egyébként az ügykezelési feladatokat a következő munkanapon is el lehet végezni.

[Iu. 10. §]

HOGYAN KELL ÉRKEZTETNI AZ ELEKTRONIKUSAN ÉRKEZETT IRATOKAT?

Az ügyészséghez (a telefax kivételével) elektronikus úton érkezett és az ügyészségi ügykezeléssel kapcsolatos feladatokat ellátó számítástechnikai program által automatikusan - emberi beavatkozás vagy jóváhagyás nélkül - fogadott iratok átvétele a számítástechnikai program érkeztetési funkciójával történik.

[Iu. 11. §]

HOGYAN TÖRTÉNIK A PRIORÁLÁS?

Az ügyészségre érkező minden iratra vonatkozóan meg kell állapítani, hogy az iratnak van-e már előzménye. Ezután kell eldönteni, hogy az iratot kezdő vagy utóiratként kell-e kezelni (lajstromos iktatás esetén) vagy iktatókönyvbe iktatás esetén mely iratokat kell az érkezett irathoz csatolni. Az érkezett irat priorálását - amennyiben a beadványban nincs hivatkozás ügyészi számra - a

segédkönyvek vagy számítástechnikai program által kezelt nyilvántartások (névmutató, tárgymutató és idegen számok mutatója) alapján kell elvégezni.

[Iu. 12. §]

HOGYAN TÖRTÉNIK A SZIGNÁLÁS?

Postabontás után a szignálásra jogosultnak (a Legfőbb Ügyészségen a főosztályvezetőnek, a fellebbviteli és a megyei (fővárosi) főügyészségeken a megyei (fővárosi) főügyésznek, a helyi ügyészségeken a helyi ügyészség vezetőjének vagy az általuk kijelölt személynek) kell *valamennyi iratot* (a fel nem bontott leveleket, küldeményeket is) az *iktatásra szolgáló ügykönyv és az ügyintéző kijelölése céljából bemutatni*. Az iroda az *utóiratokat az előzménnyel* együtt az *előadónak* köteles bemutatni. A szignálás során a soron kívüli intézkedést igénylő ügyiratokat a sürgősség fokának megfelelően „Azonnal”, vagy „Sürgős” jelzéssel kell ellátni. Ezeket az ügyeket soron kívül, egyébként pedig az érkezés sorrendjében kell elintézni.

Szignálás után az iratokat az iktatás és az ügyintéző részére való kiosztás végett lehetőleg még aznap, legkésőbb másnap az irodába vissza kell juttatni.

A szignáló, ha az elintézés módjára vonatkozóan szóbeli megbeszélést tart szükségesnek, az ügyirathoz csatolt vezetői jelzőlapra, vagy az iratra „Ref” jelzést vezet rá. Ezen túlmenően a vezető a vezetői jelzőlapon vagy az iraton az elintézés módjára is adhat utasítást.

A szignáló a büntetőügyekben az ügyiraton a jellemző bűncselekmény megnevezését, számítógépes iktatás esetén a jellemző bűncselekmény azonosító kódját is köteles feltüntetni. Polgári és törvényességi felügyeleti ügyekben az ügy tárgyát is meg kell jelölni.

[Iu. 13., 15. §]

HOGYAN KELL JELÖLNI, HA EGY ÜGYIRATOT SÜRGŐSEN KELL ELINTÉZNI, MI A TEENDŐ, HA ERRE NINCS ELEHETŐSÉG?

Az ügyintéző az „*Azonnal*” jelzésű ügyekben a kézhezvétel napján *haladéktalanul* köteles a szükséges intézkedéseket megtenni.

A „*Sürgős*” jelzésű ügyeket, vagy amelyeknek eldöntésétől más ügy megindulása, további elbírálása függ, és azokat, amelyeket a hiányzó iratokkal való felszerelés céljából vissza kell küldeni, *soron kívül* el kell helyezni.

Ha az ügyintéző az előírt időben előreláthatóan *elintézni nem tudja* - mihelyt az elintézés akadálya előtte ismertté vált -, *közvetlen vezetőjének köteles jelentést tenni* és az ügyirat elintézési határidejének módosítását, vagy az ügyirat más ügyintézőre való átszignálását kell kérnie.

[Iu. 14. §]

HOGYAN TÖRTÉNIK AZ IKTATÁS?

Az iktatás történhet hagyományos, *kézi módszerrel* és *számítógépes* eljárással. Az ügyészi szervhez érkező, illetve ott keletkező iratokat *iktatással kell nyilvántartani*. Az iratokat úgy kell iktatni, hogy abból az irat *beérkezésének pontos ideje*, az intézkedésre jogosult *ügyintéző neve*, az *irat tárgya*, az *elintézés módja*, a *kezelési feljegyzések*, valamint az *irat holléte* megállapítható legyen. Az iratokat a *beérkezés napján*, de legkésőbb az azt *követő munkanapon* kell beiktatni. Soron kívül kell iktatni az „azonnal” és a „sürgős” jelzésű iratokat.

Az iktatást *minden évben 1-gyel* kell kezdeni. A különböző szakmai és funkcionális tevékenységek során alkalmazott iktatószámokat *betűjelek* - szükség esetén számtartományok - különböztetik meg egymástól. A beérkező iratok iktatásakor az *iktatóbélyegző lenyomatát az iraton* el kell helyezni, és a lenyomat rovatait ki kell tölteni.

Az iktatóbélyegző lenyomata tartalmazza:

- az ügyészi szerv nevét, székhelyét,
- az iktatás évét, hónapját, napját,
- az ügykönyv sorszámát,
- a mellékelt iratok számát.

[lu. 16-17. §]

MELYEK A PAPÍR ALAPÚ IKTATÁS SAJÁTOSSÁGAI?

Minden év első napján új ügykönyvet és segédkönyvet kell nyitni. Az ügykönyvben sorszámot üresen hagyni, a felhasznált lapokat összeragasztani, a bejegyzett adatokat kiradírozni, vagy bármely más módon olvashatatlanná tenni nem szabad. Ha helyesbítés szükséges, a téves adatot vagy számot egy vonallal úgy kell áthúzni, hogy az eredeti feljegyzés olvasható maradjon. A javítást keltezéssel és kézjeggyel kell igazolni. Téves iktatás esetén a bejegyzést áthúzással kell érvényteleníteni oly módon, hogy az érvénytelenítés ténye - az eredeti bejegyzés olvashatósága mellett - kétségtelen legyen. Azt is meg kell jelölni, hogy a tévesen beiktatott ügy iratát mely számra iktatták át. Az iktatott iratokról név és szükség szerint idegen számmutatót kell vezetni.

[lu. 18. §]

MELYEK A SZÁMÍTÓGÉPES IKTATÁS SAJÁTOSSÁGAI?

Számítógépes érkeztetés és iktatás esetén is szerepelni kell az ügyiraton mindazon kezelési feljegyzéseknek, melyek a hagyományos iratkezelésben szükségesek. A számítógépes nyilvántartás nem helyettesíti azokat az átadókönyveket (postakönyvek, kézbesítőkönyvek) sem, melyekben az átadás-átvétel tényét a saját kezű aláírás bizonyítja. A felvitt iktatási adatbázist - a vonatkozó adatvédelmi szabályok betartásával - hozzáférhetővé kell tenni mindaddig, amíg az ügyintézéshez szükséges. A bevitt adatokat a tárgyévet követő év február 15. napjáig számítástechnikai adathordozón, két példányban archiválni kell. Az adathordozókat meghatározott határidőig kell sértetlen állapotban megőrizni. A számítógépes rendszerben az érkeztetési és iktatási adatok rögzítését, módosítását vagy törlését az azt elvégző ügyintéző azonosítójával, az időponttal, valamint törlés és javítás esetén az eredeti adattal naplózni kell. A naplózás a számítógépes rendszer feladata.

[lu. 19. §]

MI AZ ÜGYSZÁM, HOGYAN ÉPÜL FEL?

Az ügyszám az ügy tárgyának és az ügykönyvbe való bejegyzésének *azonosítására* szolgál. Az ügyek száma: az *ügy száma*, törve az érkezés évének számával. Az ügyszám előtt fel kell tüntetni annak az ügykönyvnek a *kezdőbetűjét vagy jelét*, amelybe az ügy bejegyzése történt. A főváros területén a kerületi ügyészségek megkülönböztetése céljából az ügyszám megjelölése az ügykönyvjel és az ügykönyvszám között a kerület számának megfelelő római számjegy feltüntetésével történik. Az *utóiratokat* az ügyszám feltüntetésén kívül az ügyszámhoz tartozó *sorszámmal* is el kell látni. A sorszámot *arab számjeggyel* kell megjelölni. Az 1. sorszámot mindig a kezdőirat kapja és minden következő utóirat eggyel magasabb sorszámot kap. Az intézkedés (elintézés), illetve határozat mindig annak az iratnak a sorszámát kapja, amelyikre vonatkozik. Ha az ügyészség egy sorszám alatt *több*

intézkedést tesz, az egyes intézkedéseket azonos sorszám alatt egymás után következő *római számokkal* is meg kell jelölni. A mellékletek annak az iratnak a sorszámát kapják, amelyhez tartoznak.

Példa egy büntetőügyre: **B. 5055/2008/7-I.**

[Iu. 20. §]

MI A SEGÉDKÖNYV, MILYEN FAJTÁI ISMERTEK?

Az ügyészségi tevékenységi napló az ügyintéző átadókönyve, amely az iratok átadásának és átvételének igazolására, illetve az iratok mozgásának követésére szolgál.

Az előadói könyv gazdasági ügyekben igazolja a gazdasági ügyeknek az előadó részére történő átadását, az ügyek elintézését és az iratoknak az iroda részére való visszajuttatását.

A névmutató az ügyiratok keresését segíti az iktatott ügyeknek a terhelt, valamint szükség esetén a sértett, az alperes, a panaszos, a kérelmező stb. nevének betűrendben történő feljegyzésével.

Az idegen számok mutatója az ügyiratoknak idegen szerv ügyszáma szerinti keresését teszi lehetővé.

A tájékoztató (helymutató) az iratok hollétének megállapítására szolgál. Az iratok hollétére vonatkozó adatokat a kelet és az irat helyének egyidejű feltüntetésével, naprakész állapotban kell vezetni.

A határidő nyilvántartókönyv meghatározott határrnapra történő bemutatás időpontjának nyilvántartására szolgál.

Az irattári sorkönyv a kisirattárban elhelyezett iratok kiemelése és visszahelyezése időpontjának és az iratot kikérő nevének nyilvántartására szolgál.

[Iu. 21. §]

HOGYAN TÖRTÉNIK AZ ÜGYEK EGYESÍTÉSE, ELKÜLÖNÍTÉSE ÉS CSATOLÁSA, ÉS LEVÁLASZTÁSA?

Egyesítés: Az egyesítés külön íven, két példányban fogalmazott ügyészi intézkedéssel (nem kiadói utasítással) történik. Egyesíteni csak azonos eljárási szakaszban lévő, azonos szakmai és funkcionális tevékenység során iktatott ügyeket lehet. Egyesítés esetén az iratokat annál az ügyszámnál kell kezelni, amely a legkorábban keletkezett. Ha valamelyik egyesített ügyben a terhelt letartóztatásba kerül, az egyesített ügyeket ennek ügyszáma alatt kell kezelni. Azt az ügyszámot, amely alatt az egyesített ügyet kezelik, a korábban önálló ügyek ügyszámainál a jegyzet rovatban az egyesítésre utalással fel kell tüntetni. Az egyesített ügy iratborítékán fel kell jegyezni az egyesítéssel érintett ügyek ügyszámait.

Elkülönítés: Elkülönítés esetében az elkülönítéssel létrejött új ügy számát annál az ügynél, amelyben az elkülönítést elrendelték, a jegyzet rovatban, továbbá a névmutatóban és a tájékoztatóban fel kell tüntetni.

Csatolás: Folyamatban lévő ügy iratainak más iratokhoz való csatolását csak kivételesen lehet elrendelni. Iratok csatolására az ügyintéző irodai utasításban rendelkezhet. A csatolást az időpont és az ügyszám megjelölésével a jegyzet rovatban, a tájékoztatóban, valamint az ügyiratok borítékán fel kell tüntetni.

Leválasztás: Az iroda az ügyésznek a csatolás megszüntetésére adott utasítására a csatolt ügy iratait leválasztja és helyére visszateszi, ugyanakkor az érintett ügyek jegyzet rovataiban, a tájékoztatóban és az iratborítékon a csatolásra vonatkozó feljegyzéseket áthúzza. Csatolt ügyek irattárba nem helyezhetők.

[Iu. 22. §]

MI AZ ÜGYKEZELŐI UTASÍTÁS, MILYEN ÜGYÉSZI ÜGYKEZELÉSI UTASÍTÁSOKAT ISMER?

Az ügyintéző köteles minden intézkedése után az irodának *pontos, teljes és félre nem érthető* utasítást adni. A kiadmányozónak ezek helyességét is ellenőriznie kell. Ha az ügykezelési utasítás hiányzik, pontatlan, vagy nem világos, az iroda vezetője az iratokat köteles az ügyintézőnek visszaadni. Az ügyintéző által adott utasítások: *leírói, kiadói, kivezetési*, valamint *határidő-nyilvántartási* utasításokból állnak.

A leírói utasításban azokat az utasításokat kell megadni, amelyekre a leírónak a tisztázat elkészítése során figyelemmel kell lennie.

A kiadói utasításban meg kell határozni, hogy a leírt kiadmányokat kinek, hány példányban kell megküldeni, az egyes kiadmányokhoz hány darab és milyen mellékletet kell csatolni. A kiadmányokhoz csatolandó iratokat lehetőleg külön kell választani a többi irattól és átkötve meg kell jelölni úgy, hogy tévedés ne történhessen. A kiadói utasításban az általánostól eltérő postázás módját is meg kell jelölni.

A kivezetési utasításokban a rovatok kitöltésére, valamint a statisztikai lapok kiemelésére kell utasítást adni, megjelölve azok betűjelét, darabszámát és a kiemelés időpontját, amelyeket az egyes szakterületeket szabályozó különleges rendelkezések szerint az irodai alkalmazott ügyéshi utasításra vezethet ki.

A határidő-nyilvántartási utasításoknál az ügyintézőnek pontosan meg kell jelölni, hogy a nyilvántartás sürgetésre vagy bemutatásra vonatkozik-e. Sürgetési határidő-nyilvántartási utasítást bemutatási határidő nélkül adni nem szabad.

[Iu. 23., 25. §]

MI AZ IRATTÁRI TÉTELSZÁM MEGADÁSÁRA VONATKOZÓ ELŐÍRÁS?

Az ügyéshi szervre vonatkozó érvényes irattári terv alapján az irattári tételszámot az ügy tárgyának ismeretében az *érdemi ügyintéző határozza meg, és rögzíti*. Az irattári tételszámot az iratkezelő feljegyzi az ügyiratborítóra, egyidejűleg feltünteti a lajstrom vagy iktatókönyv jegyzet rovatában, illetve a számítógépes nyilvántartásban, majd az iratot az arra jogosult személy - rendelkezés alapján - a megfelelő helyen tárolja. A számítógépes büntető ügyviteli nyilvántartásban jellemző bűncselekményként azt kell megjelölni, amely - amennyiben az ügyben előfordul - az irattári tervben tételszámot kapott.

[Iu. 25. (6)-(8) §]

MI A TEENDŐ, HA EGY IRAT ELVÉSZ, MEGSEMISÜL?

Az irat elvesztéséről, megsemmisüléséről *azonnal jelentést* kell tenni az ügyéshség vezetőjének. Az elveszett, megsemmisült iratok *pótlására* az ügyéshség vezetője haladéktalanul intézkedik. Ennek keretében megteszi valamennyi, az iratok *reprodukálásához szükséges intézkedést*, így pl.: elrendeli az iratok teljes vagy részleges pótlását, meghallgatja az eljárásban részt vett személyeket, vagy

kiadmányokat, iratmásolatokat szerez be. A reprodukált iratok példányait ezt követően a beszerzés helyéről *hitelesítve pótborítóban* kell elhelyezni. A pótborítón ki kell tölteni mindazokat az adatokat, amelyek ismertek, továbbá fel kell tüntetni a rekonstruálás tényét is.

[Iu. 26. §]

MELYEK A KIADMÁNYOK ELKÉSZÍTÉSÉNEK SZABÁLYAI?

A kiadmányozók az intézkedési tervezetek kiadmányozásakor kézjegyük előtt „K” (*kiadható*) és *kelet* feljegyzést alkalmaznak. A kiadmányra csak a kiadmány keltét és a kiadmányozó nevét kell ráírni „s. k.” *utójelzéssel*, kivéve, ha a kiadmány eredeti aláírást tartalmaz. A kiadmányon fel kell tüntetni az *ügyészség megnevezését és az ügyszámot*. A kiadmányokat - az eredeti aláírás esetét kivéve - az irodavezető, vagy az erre kijelölt ügyészségi alkalmazott „*kiadmány hitelül*” *záradékkal* látja el, lepecsételi és aláírja.

A kiadmányokat a leírók *abban a sorrendben* kötelesek elkészíteni, ahogyan azok *hozzájuk érkeztek*. Az „*Azonnal*”, *vagy „Sürgős”* jelzésű kiadmányokat soron kívül, az érkezés napján, egyéb kiadmányokat pedig - a terjedelmes kiadmányok kivételével - legkésőbb az irodába érkezést követő munkanapon kell elkészíteni. A kiadmányt *egyeztetni kell* a fogalmazvánnyal és az egyeztetést a fogalmazványra fel kell jegyezni. Az egyeztetők kötelesek azt aláírni és kelettel ellátni. Kiadmányozáshoz az állami címerrel és sorszámmal ellátott *bélyegzőt* kell használni. A kiadott bélyegzőkről és az érvényes aláírásokról nyilvántartást kell vezetni.

[Iu. 27. §]

MELYEK A MÁSOLATOK ÉS MELLÉKELT IRATOK KIADÁSÁNAK SZABÁLYAI?

Ügyiratokat *lemásolás céljából ügyfélnek kiadni nem szabad*. Befejezett ügy iratairól - *kivéve a házi iratokat* -, vagy kiadmányokról másolat készítésére az *ügy előadója adhat engedélyt* és annak elkészítéséről, hitelesítéséről az irodavezető vagy az erre kijelölt ügyészségi alkalmazott gondoskodik. Az iratokhoz csatolt okiratok és egyéb *mellékelt iratok* kiadásáról is az *ügyintéző dönt*. Ilyen esetben rögzíteni kell, hogy milyen mellékelt iratot adtak ki. A mellékelt iratok átvételét *keltezéssel és aláírással* kell igazoltatni.

[Iu. 28. §]

HOGYAN TÖRTÉNIK AZ IRATOK ELKÜLDÉSE ÉS FELTERJESZTÉSE?

Az iratok elküldését a *jegyzet rovatban* az időpont és a cím bejegyzésével kell jelölni. Amennyiben az ügy összes iratait elküldték az ügyészségről, ezt a körülményt is fel kell a jegyzetrovatba tüntetni. Az iratokat *iratborítóval együtt* kell elküldeni. Ilyen esetben *pótborítót* is kell készíteni a visszamaradó iratok számától függetlenül és a pótborítóra fel kell jegyezni, hogy az ügyészség az iratokat mikor és hová küldte el. Az iratok megküldésének alapjául szolgáló megkeresést és az iratok elküldését elrendelő eredeti ügyészi intézkedést a pótborítóban kell elhelyezni. Iratokat csak *ajánlott küldeményként*, illetve *biztosított csomagként* szabad postára adni. Iratnak nem minősülő, valamint az olyan küldeményt, amelyhez nem fűződik jogkövetkezmény, közönséges postai küldeményként is továbbítani lehet.

Az érdemi döntés alapjául szolgáló idegen iratok visszaküldése esetén az iratok tartalmából házi feljegyzést kell készíteni azokról az adatokról, amelyeken az érdemi ügyészi döntés alapszik, ha az érdemi döntés alapjául szolgáló adatokat a házi iratok nem tartalmazzák. Büntetőügyekben a házi iratok között kell visszatartani az ügyben készült valamennyi ügyészségi kiadmány egy példányát. Amennyiben a nyomozást az ügyészség folytatja, a házi iratok között vissza kell tartani a nyomozati

iratok egy példányát is. Amennyiben a nyomozást az ügyész vagy az ügyészség nyomozást végző szerve teljesíti, vagy egyes nyomozási cselekményeket foganatosítanak, az iratokat kettő példányban készítik. A másolati példányok az ügyészség házi iratait képezik.

[Iu. 29. §]

HOGYAN KELL MEGSZERVEZNI A HATÁRIDŐ-NYILVÁNTARTÁSOKAT?

A határidős ügyiratokat *elkülönítve* külön helyen kell kezelni. Ha az ügyben várt válasz a megszabott *határidő előtt beérkezik*, vagy a határidő *lejárt* anélkül, hogy az ügyre vonatkozó válasz beérkezett volna, az ügyiratot a határidős iratok közül *ki kell emelni*, a határidőre vonatkozó feljegyzést a nyilvántartó könyvben át kell húzni és az ügyiratot az ügyintézőnek *be kell mutatni*. A határidők számítógépes program által történő nyilvántartása esetében a program kezelésére vonatkozó szabályok az irányadók.

[Iu. 30. §]

HOGYAN FOLYIK A POSTÁZÁS ÉS A KÉZBESÍTÉS?

A kiadmányok továbbítása előtt *ellenőrizni* kell, hogy a kiadmány száma és címzése a fogalmazvánnyal, a kelte pedig a kiadmányozás keltével egyezik-e. A küldeményeket a *továbbítás módja* (posta, egyéb kézbesítés) szerint kell *csoportosítani*. Az ügyészi intézkedések kiadmányait *általában posta* útján kell továbbítani. A postai küldeményeket csak *postakönyvvel* szabad feladni. Az érdemi ügyintéző ad utasítást a *továbbítás különleges módjára* vonatkozóan (postával, kézbesítővel stb.). Azokat a kiadmányokat, amelyeknek kézhezvétele a címzett, vagy más érdekelt részére *jogkövetkezésménnyel* jár és általában, amikor az ügyésznek tudnia kell, hogy a kézbesítés szabályszerűen megtörtént-e, a kézbesítés megtörténtének bizonyítása céljából *tértivevényt* kell kiállítani. A postázó a küldeményeket 24 órán belül, de szükség esetén aznap, illetve - külön utasításra - soron kívül köteles továbbítani. Az ügyészséggel azonos épületben elhelyezett hatóságokhoz, felettes vagy alárendelt ügyészi szervhez, valamint sürgős esetekben az ügyészség székhelyén elhelyezett más szervekhez az iratokat közvetlen *kézbesítés* útján kell eljuttatni, és a kézbesítőkönyvben az átvételt igazoltatni kell. Az irodavezetőnek, illetve az erre felhatalmazott ügyészségi alkalmazottnak *ellenőriznie* kell, hogy a kiadmányozással kapcsolatban végrehajtottak-e minden kiadói utasítást. Ellenőrizni kell, hogy a mellékleteket csatolták-e. E feladat elvégzése után az ellenőrzés tényét az iraton rögzíteni kell.

[Iu. 31.-32. §]

HOGYAN KELL KEZELNI A VISSZAÉRKEZETT KÜLDEMÉNYEKET?

A kézbesítés nélkül visszaérkezett küldeményeket az ügyiratban *feltűnően meg kell jelölni*. Ez esetben *meg kell állapítani* a kézbesítés *akadályát*. Amennyiben a *címzés eltérő* a fogalmazványtól és határidő nincs, a küldeményt *másodszori postázás* útján továbbítani kell az újabb postázás időpontjának az ügyiraton történő feltüntetése mellett. Ha az ügyintéző a fogalmazványon *határidőt* adott, a visszaérkezett küldeményt haladéktalanul *be kell mutatni* az ügyintézőnek. Ha a fogalmazvány és a küldemény *címzése azonos*, a visszaérkezett küldeményt borítékkal együtt az ügyintézőnek kell *bemutatni*. A kézbesítés után *visszaérkezett tértivevényt* ahhoz az *ügyirathoz kell szerelni*, amelyikhez tartozik. A tértivevények pontos kezelésének biztosítása érdekében minden tértivevényre az ügyszám feljegyzésekor fel kell jegyezni a sorszámot is.

[Iu. 33.§]

HOGYAN KELL KEZELNI A HÁZI IRATOKAT?

Ügyészségi házi iratokról - az ügyészség teljes tevékenységi körét illetően - *tájékoztatás nem adható, kivéve* ha a nyilvánosságra hozatalt a *legfőbb ügyész közérdekből* engedélyezi. A házi iratokba az ügyészi szervezet tagjai közül csak *azok tekinthetnek be*, akik erre munkakörük, illetve felhatalmazásuk alapján *jogosultak*.

[Iu. 34. §]

MI AZ IRATTÁROZÁS ÉS AZ IRATTÁR, HOGYAN KELL KIALAKÍTANI?

Az irattározás: az iratkezelés része, az a tevékenység, amelynek során az ügyészi szerv a működése során keletkező és hozzá kerülő, rendeltetészerűen hozzá tartozó és nála maradó iratok irattári rendezését, kezelését és őrzését végzi. *Az irattár* pedig: megfelelően kialakított és felszerelt, az irattári anyag szakszerű és biztonságos őrzésére alkalmas helyiség.

Irattár céljára *olyan helyiséget* kell kialakítani, amely a tűzrendészeti szabályoknak megfelel és ahol az iratokat szárazon lehet tartani, illetőleg azokat veszély nem fenyegeti. Az irattárban az egyes ügyészi szakterületeken az iratokat *rendezetten, az iktatószám* sorrendjében, míg a szakterületen kívül keletkezett iratokat az irattári tételek szerint csoportosítva - azon belül az iktatószámok sorrendjében - kell elhelyezni.

Az irattárból ügyiratot *csak hivatalos használatra* szabad kiadni, illetve kivenni. A befejezett ügyek iratainak az *irattárból való kivételére csak az ügyintéző* adhat utasítást. Amennyiben nem az ügyintézője kér iratot az irattárból, úgy az átvevőnek *elismervényt* kell adni az irat átvételéről és azt kell az ügyirat helyébe tenni. Az elismervényen fel kell tüntetni annak az ügynek a számát, s az ügy tárgyának megjelölését, amelyben a befejezett ügy irataira szükség van, az átvételi nap teljes keltét, az átvevő olvasható aláírását és beosztását. Az irattárból kiadott ügyiratokat az irattári sorkönyvbe a megfelelő számnál a kelet és az azokat elvivő nevének feltüntetésével kell bejegyezni. Amennyiben az ügyirat a határidőre, de legkésőbb 30 napon belül *nem érkezik vissza, sürgetni* kell. Ha az ügyintéző háromszori sürgetés ellenére az ügyiratot nem juttatja vissza, az irattár kezelője köteles az iroda felett felügyeletet gyakorló vezetőnek jelentést tenni. Az ügyirat visszajuttatásakor az irattári sorkönyvben a bejegyzést át kell húzni, a visszavétel dátumát be kell jegyezni és az elismervényt meg kell semmisíteni.

[Iu. 1., 35. §]

HOGYAN KELL LEZÁRNI ÉV VÉGÉN AZ ÜGYKÖNYVET?

Év végi záráskor az ügykönyvekben az évi utolsó bejegyzést *vízszintes kettős vörös vonallal* kell aláhúzni és beírni a lezárás időpontját. A lezárási bejegyzést a lajstromvezető (ügykönyvvezető), valamint a Legfőbb Ügyészségen a főosztályvezető, a fellebbviteli főügyészségen a fellebbviteli főügyész, a megyei (fővárosi) főügyészségen a főügyész, a helyi ügyészségeken a vezető ügyész is aláírja.

[Iu. 36. § (2) bek.]

MI A TEENDŐ EGY ÜGY BEFEJEZÉSEKOR, ÉS AZ ÉV VÉGÉN FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK ESETÉN?

Az ügykönyvekben *az ügy befejezésekor* a tárgyrovatot átlós irányban vörös írónnal át kell húzni és a jegyzetrovatba ugyancsak vörös írónnal „Bef.” szót kell írni. Azokban az ügyekben, amelyekben

eredményességre is várni kell, a „Bef.” szót bejegyezni csak akkor szabad, ha az eredményességre vonatkozó értesítés beérkezett.

Az év végi zárás után *folyamatban maradt ügyeket* az új iktatókönyv elejére az eredeti számokkal át kell másolni és az átmásolás tényét a régi ügykönyv jegyzetrovatában vörös írónnal írt „*Átm.*” jelzéssel kell feltüntetni. Az ügy- és iratkezelés minden évben csak egy ügykönyvben történhet.

Amennyiben az iktatási adatokat *számítástechnikai program* segítségével rögzítik és kezelik, a teljes adatbázisról félévente és évente legalább két példányban külön-külön számítástechnikai adathordozóra *külső másolatot* kell készíteni. E másolatok egy példányát az adott ügyészségi szervezeti egységénél a megfelelő szabályok alkalmazásával irattárba kell helyezni, egy példányát pedig az archív másolatok megőrzésére és kezelésére kijelölt ügyészségi szervezeti egységhez kell eljuttatni. Mivel az archív másolatok az adott ügyészség ügyviteli adatainak pillanatnyi állapotát tartalmazzák és tanúsítják, e másolatokat utólag megváltoztatni vagy felülírni tilos.

[Iu. 36. § (3)-(5)]

MELYEK A FÉLFOGADÁS SZABÁLYAI?

A *panaszos meghallgatása* során egyszerűbb esetekben *hivatalos feljegyzést*, egyébként *jegyzőkönyvet* kell felvenni minden olyan bejelentésről, panaszról, amely *ügyészi intézkedést igényel*. A jegyzőkönyvet úgy kell felvenni, hogy az tartalmazza mindazokat az adatokat, amelyek az ügy gyors elintézését biztosítják. Ha a panaszos kérelme *szóbeli jogi tanácsadással vagy felvilágosítással* végleg elintézhető, az *írásba foglalást mellőzni* lehet. A felvett jegyzőkönyvet és az ügyféltől írásban átvett beadványt a félfogadást ellátó még aznap köteles az *illetékes irodának átadni*. A fél kérelmére a jegyzőkönyvbe foglalásról *elismervényt* kell adni, amelyen fel kell tüntetni a jegyzőkönyvvezés napját. Amennyiben a jegyzőkönyv kizárólag a fél által előadottakat tartalmazza, elismervény helyett a *jegyzőkönyv 1 példányát* kell átadni. A félfogadás főbb adatairól *naplót* kell vezetni, amelynek tartalmaznia kell a félfogadás napját, az ügyfél nevét, lakhelyét, panaszának tárgyát és az ügyészi intézkedést, valamint a félfogadást ellátó ügyészségi alkalmazott nevét.

[Iu. 38. §]

MI A GYŰJTŐSZEKRENY, MILYEN SZABÁLYOK VONATKOZNAK RÁ?

Valamennyi ügyészi szervnél a *beadványok részére* gyűjtőszekrényt kell elhelyezni. A gyűjtőszekrényen fel kell tüntetni a naponta történő *kiürítés időpontját*. *Nagy forgalmú* ügyészségeken *naponta két ízben*, reggel és kora délutáni órákban, más ügyészségeken naponta egyszer, reggel közvetlenül munkakezdés után kell az irodavezetőnek, vagy az erre kijelölt ügyészségi alkalmazottnak a gyűjtőszekrényt *kiürítenie*.

[Iu. 40. §]

MELYEK A TÁVBESZÉLŐ IGÉNYBEVÉTELÉNEK SZABÁLYAI?

Az *ügyintézés meggyorsítása érdekében* az ügyészség sürgetésekre, intézkedésekre, felhívások közlésére, szakértő, tolmács, terhelt, tanú stb. behívására, hatóságok tájékoztatására, tudakozódásra távbeszélőt is igénybe vehet. Távbeszélőt azonban csak akkor szabad használni, ha a beszélő másik fél személye nem kétséges, vagy a közlés tudomásul vételére bárki jogosult. DE: A *folyamatban lévő ügyekről tilos* a feleknek távbeszélőn érdemben felvilágosítást adni. A távbeszélőn tett intézkedésről a vonatkozó ügyiraton vagy külön lapon hivatalos *feljegyzést kell készíteni* és azt az iratkezelés általános szabályai szerint kell kezelni.

Telefaxon csak kiadmányozott ügyészégi irat továbbítható. Telefaxon történő továbbítás esetén az ügyészégen maradó kiadmány mellé csatolni kell a telefax elküldésének igazoló lapját. Iratok telefaxon történő továbbítása esetén ki kell tölteni és az iratokkal együtt továbbítani kell a telefax előlapot, mely tartalmazza a feladó és a címzett megnevezését és a telefax számát, az ügyészégi ügyszámot, valamint az irat megnevezését, oldalainak számát és a továbbítás időpontját. Az előlapot a későbbiekben az ügyészégi házi iratok között kell kezelni. A telefax forgalomról külön nyilvántartást lehet vezetni.

[Iu. 41. §]

MI MINŐSÜL IRATNAK AZ IRATTÁROZÁS SZEMPONTJÁBÓL?

Az *irattározás szempontjából iratnak kell tekinteni* az ügyészi szervekhez érkezett vagy a működéssel összefüggésben kézírás, gépírás, vagy sokszorosítás útján keletkezett valamennyi írásbeli anyagot, térképet, műszaki és gazdasági terveket, rajzokat, pénzügyi, könyvelési bizonylatokat, valamint mindezek nyilvántartására szolgáló ügynkönyveket, ügyviteli segédkönyveket, kartonokat stb. Ugyancsak iratnak minősül valamennyi - a számítástechnika alkalmazása során nem ideiglenes céllal létrehozott adatot tartalmazó - adathordozó.

[Iu. 42. §]

MI AZ IRATTÁRI TERV?

Az irattári terv: a köziratok *rendszerezésének és a selejtezettség* szempontjából történő *válogatásának alapjául szolgáló jegyzék*, amely az irattári anyagot tételekre (tárgyi csoportokra, indokolt esetben iratfajtákra) tagolva, a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatásköréhez, valamint szervezetéhez igazodó rendszerezésben sorolja fel, s meghatározza a kiselejtehető irattári tételekbe tartozó iratok ügyviteli célú megőrzésének időtartamát, továbbá a nem selejtehető iratok levéltárba adásának határidejét. Az iratok irattári kezelése az irattári terv alapján történik. Az irattári tervet az iratkezelési szabályzat 1. számú függeléke tartalmazza. Az irattári tervet az ügykörökben és a szervezetben bekövetkező változásoknak megfelelően - szükségeshez képest - módosítani kell. Az irattár kezelésével megbízott személy (a továbbiakban: irattáros) az irattárban őrzött iratokról raktári jegyzéket vezet, amely a tárolási egységek (doboz, csomó, kötet stb.), valamint az irattári terv szerinti tagolást is feltünteti. A kisirattár iratait raktári jegyzék alapján kell a nagyirattárnak átadni.

[Iu. 1. §; 44-45. §]

HOGYAN TÖRTÉNIK AZ IRATOK SELEJTEZÉSE?

Az iratokat *évenként egyszer* selejtezni kell. Ennek során kell dönteni azoknak az iratoknak a selejtezéséről, amelyek az irattári terv szerint *kiselejtehető* és *őrzésük ideje lejárt*. Az őrzési idő lejárta előtt is ki lehet selejtezni az iratok között található érdemi, illetve ügyviteli szempontból *felesleges* - géppel, vagy kézzel írott - másolati és piszkozati példányokat. A selejtezést *bizottság* folytatja le, amelyben részt vesz egy ügyész és az irattárosi teendővel megbízott alkalmazott. A selejtezésről három példányban *jegyzőkönyvet* kell készíteni. A selejtezés megtörténtét a lajstromban (iktatókönyvben) és a raktári jegyzékben a megfelelő tételszámnál a „*kiselejtezve*” szónak és a selejtezés évének bejegyzésével kell feltüntetni.

[Iu. 48-50. §]

4.2. TITOKVÉDELEM AZ ÜGYÉSZSÉGEN

MI AZ ÜGYÉSZSÉGI TITOKVÉDELEM NORMATÍV ALAPJA?

Alapja az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény (Ttv.), valamint a minősített adat kezelésének rendjéről szóló 79/1995. (VI. 30.) Korm. rendelet.

[1/1996. LÜ utasítás (a továbbiakban TÜK) 1. §]

MI AZ ÁLLAMTITOK FOGALMA?

Államtitok az az adat, amely Ttv. *mellékletében* (a továbbiakban: államtitokkör) meghatározott adatfajta körébe tartozik, és a minősítési eljárás alapján a minősítő megállapította, hogy az érvényességi idő lejárta előtti nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése vagy felhasználása, illetéktelen személy tudomására hozása, továbbá az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele közvetlenül sérti vagy veszélyezteti a Magyar Köztársaság törvényben meghatározott honvédelmi, nemzetbiztonsági, bűnüldözési vagy bűnmegelőzési, központi pénzügyi, külügyi vagy nemzetközi kapcsolataival összefüggő, valamint igazságszolgáltatási érdekeit.

[Ttv. 3. § (1) bek.]

MI A SZOLGÁLATI TITOK FOGALMA?

Szolgálati titok a Ttv. szerint minősítésre felhatalmazott által meghatározott adatfajta körébe (a továbbiakban: szolgálati titokkör) tartozó adat, amelynek az érvényességi idő lejárta előtti nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése és felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé tétele, továbbá az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele sérti vagy veszélyezteti az állami vagy közfeladatot ellátó szerv működésének rendjét, akadályozza a feladat- és hatáskörének illetéktelen befolyástól mentes gyakorlását, és ezáltal közvetve a Magyar Köztársaság törvényben meghatározott érdekeit hátrányosan érinti.

[Ttv. 4. § (1) bek.]

MI A MINŐSÍTÉS, MI SZÁMÍT MINŐSÍTETT ADATNAK, MI AZ ÉRVÉNYESSÉGI IDŐ?

Minősítés: az a döntés, melynek meghozatala során a Ttv. szerint felhatalmazott személy megállapítja, hogy egy adat megfelel az államtitokkal és a szolgálati titokkal kapcsolatos valamennyi feltételnek és megállapítja a minősítési jelölést;

Minősített adat:

- a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló törvényben meghatározott köziratban szereplő, államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó adat,
- a szóban közölt államtitkot vagy szolgálati titkot képező információ,
- államtitkot vagy szolgálati titkot képező információt hordozó objektum, technikai eszköz,
- nem tárgyasult formában megjelenő államtitkot vagy szolgálati titkot képező információ, eljárási mód vagy más ismeretanyag;

Érvényességi idő: az év, hó, nap szerint feltüntetett időpont, amelynek eléréséig a minősítési jelöléssel ellátott adat megismerését e törvény korlátozza.

[Ttv. 2. § 1., 2., 9. pont]

HOGYAN ÉPÜL FEL A TITOKVÉDELLEM SZERVEZETE AZ ÜGYÉSZSÉGEN?

- titokvédelmi felügyelő (a továbbiakban: TÜK felügyelő);
- a titkos ügykezelés vezetője;
- titkos ügykezelő.

[TÜK 2. pont]

KI A TITOKVÉDELMI FELÜGYELŐ?

TÜK felügyelő:

- a Legfőbb Ügyészségen az ügyészségi számítástechnika-alkalmazás kivételével - a fellebbviteli főügyészségekre, a főügyészségekre, a helyi ügyészségekre és az OKRI-ra is kiterjedő hatáskörrel - a legfőbb ügyész által a titokvédelmi feladatok végrehajtásának irányításával és ellenőrzésével megbízott vezető beosztású ügyész,
- a Katonai Főügyészségen a Katonai Ügyek Főosztályának vezetője,
- a Katonai Fellebbviteli Ügyészségen a fellebbviteli vezető ügyész,
- a területi katonai ügyészségen a területi katonai ügyészség vezetőjének helyettese,
- az ügyészségi számítástechnika-alkalmazás tekintetében - a fellebbviteli főügyészségekre, a főügyészségekre, a helyi ügyészségekre és az OKRI-ra is kiterjedő hatáskörrel - a Legfőbb Ügyészség számítástechnika-alkalmazási és információs főosztályának vezetője.

[TÜK 2. pont (1) bek.]

KI A TITKOS ÜGYKEZELÉS VEZETŐJE?

A titkos ügykezelés vezetője:

- a Legfőbb Ügyészségen - az Informatikai Központ kivételével - a Központi Igazgatási és Titkos Ügykezelő (a továbbiakban: TÜK) Iroda vezetője,
- a Katonai Főügyészségen az Ügyviteli Iroda vezetője,
- a fellebbviteli főügyészségen a fellebbviteli főügyész által kijelölt ügyészségi alkalmazott,
- a Katonai Fellebbviteli Ügyészségen a fellebbviteli vezető ügyész által kijelölt ügyészségi alkalmazott,
- a főügyészségen és a helyi ügyészségeken a főügyész által kijelölt ügyészségi alkalmazott, ez utóbbinál a helyi ügyészség vezetőjének javaslata alapján,
- a területi katonai ügyészségen az Ügyviteli Iroda vezetője,
- a Legfőbb Ügyészség Informatikai Központjában a Számítástechnika-alkalmazási és Információs Főosztály vezetője által kijelölt ügyészségi alkalmazott.

[TÜK 2. pont (2) bek.]

KI A TITKOS ÜGYKEZELŐ?

Titkos ügykezelő:

- a Legfőbb Ügyészségen a TÜK Iroda vezetője, az irodavezető távollétében az Igazgatási Osztály vezetője által a titokvédelmi felügyelővel egyetértésben kijelölt ügyészségi alkalmazott,
- a Katonai Főügyészségen az Ügyviteli Iroda vezetője és a lajstromvezető,
- a fellebbviteli főügyészségen a fellebbviteli főügyész, a Katonai Fellebbviteli Ügyészségen a fellebbviteli vezető ügyész által kijelölt ügyészségi alkalmazott,
- a főügyészségen és a helyi ügyészségeken a főügyész, illetve a helyi vezető ügyész által kijelölt ügyészségi alkalmazott,

- a területi katonai ügyészségen az Ügyviteli Iroda vezetője,
- az Informatikai Központban a kihelyezett ügykezelői iroda (a továbbiakban: TÜK alegység) kijelölt ügyészségi alkalmazottja.

Ha a titkos ügykezelés vezetője nem ügyész, a titkos ügykezelés vezetőjének és a titkos ügykezelőnek a feladatköre egybeeshet.

MI A TITKOS ÜGYKEZELÉS FELADATA?

A titkos ügykezelés feladata az ügyészségeknél készült vagy külső szervtől érkezett

- államtitkot és szolgálati titkot tartalmazó iratok (a továbbiakban együtt: minősített adatok) átvétele, nyilvántartása, kezelése, őrzése, belföldi továbbítása, selejtezése, az iratok készítésének és sokszorosításának ellenőrzése;
- a minősített adatok kiadása és visszavétele;
- a minősítésre és betekintésre jogosultak nyilvántartása, a titokvédelmi jogszabályok megismeréséről szóló nyilatkozatok őrzése, az ügyészségi alkalmazott minősítési és betekintési jogosultságának megszűnése után a minősített iratok visszavétele, a betekintő karton irattárolása;
- a minősített adatok felhasználásával és kezelésével kapcsolatos engedélyek, a TÜK iratok nyilvántartására szolgáló lajstromok, segédkönyvek, munkafüzetek hitelesítése, nyilvántartásba vétele és tárolása.

[TÜK 4. pont]

KI TEKINTHETŐ MINŐSÍTÉSRE JOGOSULTNAK?

Az irat minősítésére a Ttv. mellékletében az államtitokkörüi jegyzék 1-25. pontjában felsorolt általános adatfajtákon túlmenően - a legfőbb ügyész által meghatározott titokkör alapján - jogosult:

- a) minden iratra kiterjedően:
  - a legfőbb ügyész és helyettesei,
  - az OKrI-ban az OKrI igazgatója,
  - a Katonai Főügyészségen a katonai főügyész és a Katonai Főosztály vezetője,
- b) minden iratra kiterjedően a fellebbviteli főügyészségen és a Katonai Fellebbviteli Ügyészségen a fellebbviteli főügyész, illetőleg a fellebbviteli vezető ügyész és helyetteseik,
- c) a főügyészség és az alárendelt ügyészségek vonatkozásában minden iratra:
  - a főügyész és helyettesei,
- d) a területi katonai ügyészségen a területi katonai ügyészség vezetője,
- e) a számítástechnika-alkalmazás területén a Legfőbb Ügyészség Számítástechnika-alkalmazási és Információs Főosztály vezetője,
- f) a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében a helyi vezető ügyész,
- g) az ügykörébe és a területi ügyészségek azonos szakterületéhez (szakágához, szakfeladatához) tartozó ügyeket illetően:
  - főosztályvezető ügyész (önálló osztályvezető ügyész, főosztályvezető, főosztály szervezetébe nem tartozó osztályvezető ügyész és osztályvezető),
- h) a szolgálati titkot tartalmazó irat tekintetében:
  - az irat készítőjének javaslatára a közvetlen vezetője.

A d)-h) pontokban felsoroltak távollétében a minősítési jogkört kinevezett, vagy megbízott helyetteseik gyakorolják.

[TÜK 1. sz. melléklet]

MILYEN MINŐSÍTÉSI JELÖLÉSEKET ISMER?

A minősítés alkalmával

- az államtitkot képező adat hordozóján az „*Államtitok!*” megjelölést és a „*Szigorúan titkos!*” minősítési jelölést,
- a szolgálati titkot képező adat hordozóján a „*Szolgálati titok!*” megjelölést és a minősítő döntésétől függően
  - a „*Titkos!*”,
  - a „*Bizalmas!*”,
  - a „*Korlátozott terjesztésű!*” minősítési jelölést,

az érvényességi időt, a minősítő nevét és beosztását, továbbá az adat magyar származását jelölő országszimbólumot (MK/HU) fel kell tüntetni.

[Ttv. 9. § (1) bek.]

MELYEK A MINŐSÍTÉS JELÖLÉSI SZABÁLYAI?

A minősítési javaslatot a hatáskörében eljáró ügyészségi alkalmazott készíti el, indokolja és a kiadmányozásra jogosult útján továbbítja a minősítésre jogosulthoz. A felettes ügyészi szerv minősítése az alárendelt ügyészségekre kötelező. Az alárendelt ügyészi szerv minősítését - egyidejű értesítés mellett - a felettes ügyészi szervnél minősítésre jogosult megváltoztathatja.

[TÜK 7. pont]

HOGYAN TÖRTÉNIK A MINŐSÍTÉS FELÜLVIZSGÁLATA?

Az *érvényességi idő lejártja után* az irat minősítése külön intézkedés nélkül *megszűnik*. Az *érvényességi időponttól függetlenül* megszüntethető vagy módosítható azonban a minősítés, ha az irat tartalma már nem államtitok vagy szolgálati titok. A minősítő az irat minősítése előtt megvizsgálja, hogy annak tartalma államtitoknak, vagy szolgálati titoknak tekintendő-e. Ha az irat bármely önállóan kezelhető része államtitkot tartalmaz, az egész iratot államtitokként kell kezelni. A titok jellegére, az elintézés sürgősségére vagy a titok védelme szempontjából fontos egyéb körülményre figyelemmel a minősítő a minősítési jelölésen kívül az iratra más kezelési előírást is rávezethet (pl.: Különösen fontos!, Sajátkezű felbontásra!, Más szervnek nem adható át!, Nem másolható!, Kivonat nem készíthető!, Elolvasás után visszaküldendő!, Zárt borítékban tárolandó! stb.). A minősítő ezen előírásaitól csak a minősítő írásbeli engedélyével lehet eltérni.

[TÜK 8. pont]

HOGYAN TÖRTÉNIK A MINŐSÍTETT IRATOK ÁTVÉTELE KÜLSŐ SZERVTELŐL?

A külső szervtől érkezett minősített adatot tartalmazó küldeményt csak a titkos ügyek kezelésével, illetve átvételével megbízott személyek vehetik át. A futárszolgálat által, vagy egyéb kézbesítéssel hozott minősített iratokat azonnal továbbítani kell a TÜK iktatóba. Az átvételkor ellenőrizni kell az átvételre jogosultságot, az iktatószámot, és a csomagolás sértetlenségét. Az átvevő az átvételt az átadási okiraton aláírásával és bélyegzőjének lenyomatával, valamint az átvétel idejének feltüntetésével igazolja.

[TÜK 12. pont]

KI JOGOSULT AZ ÁLLAMTITKOT ÉS SZOLGÁLATI TITKOT TARTALMAZÓ IRATBA BETEKINTENI ÉS MILYEN KÖRBE?

Államtitkot, illetve szolgálati titkot tartalmazó ügyészségi iratba csak az alább felsorolt jogosultak betekinteni.

Államtitkot tartalmazó iratba betekinthetnek:

- a minősítésre jogosultak és az eljáró ügyészségi alkalmazottak,
- a Legfőbb Ügyészség Személyügyi, Továbbképzési és Igazgatási Főosztályának vezetője és a TÜK felügyelő valamennyi ügyészi szervnél minden iratra kiterjedően,
- a felettes ügyészi szerv ellenőrzést végző ügyészségi alkalmazottai az alárendelt ügyészségek - szakterületükhöz (szakágukhoz, szakfeladatukhoz) tartozó - irataiba,
- a titkos ügykezelők a kezelésükre bízott iratokba.

A szolgálati titkot tartalmazó iratba mindazok az ügyészségi alkalmazottak betekinthetnek, akiknek a munkakörük ellátásához az szükséges.

Más személyeknek iratbetekintésre a legfőbb ügyész és helyettesei, a Legfőbb Ügyészség Személyügyi, Továbbképzési és Igazgatási Főosztályának vezetője, valamint a minősítési jogkörön belül a minősítők adhatnak - írásban - felhatalmazást.

[TÜK 24. pont]

HOGYAN TÖRTÉNHEK A NYILVÁNOSSÁGRA HOZATAL?

Államtitkot tartalmazó irat nyilvánosságra hozatalát - az általa meghatározott államtitokkört illetően - a legfőbb ügyész engedélyezheti. Az engedély tartalmazza a nyilvánosságra hozatal módját és a minősítés megszüntetését, továbbá rendelkezik a nyilvánosságra nem hozott részanyag sorsa felől.

Szolgálati titkot tartalmazó irat nyilvánosságra hozatalát - a legfőbb ügyész által meghatározott titokkör tekintetében - a minősítésre jogosult vezetők engedélyezhetik saját ügykörük vonatkozásában. Más szerv által meghatározott szolgálati titokkör tekintetében a nyilvánosságra hozatalhoz az érintett szerv illetékes vezetőjének hozzájárulása is szükséges.

Ha büntető-, polgári, államigazgatási vagy egyéb hivatalos eljárásban a meghallgatandó ügyészségi alkalmazottnak minősített adata vonatkozóan kell *nyilatkoznia*, a titoktartási kötelezettség alóli felmentésre a legfőbb ügyész jogosult.

[TÜK 25-26. pont]

MILYEN FELELŐSSÉGI SZABÁLYOK VONATKOZNAK AZ ÁLLAM- ÉS SZOLGÁLATI TITOK MEGTARTÁSÁRA?

Az ügyészi szervezetben a TÜK felügyelő gondoskodik - a katonai ügyészségek és a számítástechnika-alkalmazás kivételével - a titokvédelmi feladatok megtartásának ellenőrzéséről és erről minden év március 31-éig jelentést készít a legfőbb ügyésznek. A katonai ügyészségek és a számítástechnika-alkalmazás területén tevékenykedő TÜK felügyelők a saját részjelentéseiket minden év március 15-éig a TÜK felügyelő rendelkezésére bocsátják. A szervezeti egységeknél a minősítésre jogosultak a szükséges gyakorisággal ellenőrzik az illetékességi területükön a titokvédelmi feladatok megtartását.

Ha a titokvédelmi ellenőrzés államtitok sértésre, illetve szolgálati titok sértésre utaló körülményt, vagy mulasztást tár fel, az illetékes vezető, illetőleg a TÜK felügyelő a titoksértésről és a szükséges

megelőző intézkedések megtételéről jelentésben haladéktalanul tájékoztatja a legfőbb ügyészt. A jelentés egy példányát a Legfőbb Ügyészség Személyügyi, Továbbképzési és Igazgatási Főosztályának is meg kell küldeni. Az ügyészi szervezetben az ismertté vált titoksértés körülményeit és a felelősséget a Legfőbb Ügyészség Személyügyi, Továbbképzési és Igazgatási Főosztálya vizsgálja ki és megállapításairól javaslatot is tartalmazó jelentést készít a legfőbb ügyésznek.

[TÜK 34. pont]

MELYEK AZ ÜGYÉSZSÉG INFORMATIKAI BIZTONSÁGI ALAPELVEI?

- **Bizalmasság:** biztosítani kell a Magyar Köztársaság ügyészsége kezelésében és használatában lévő adatok és információk tekintetében a jogosulatlan hozzáférés és közzététel elleni védelmet mind a központi, mind pedig a helyi feldolgozások és az adat- és információcsere során,
- **sértetlenség:** biztosítani kell a Magyar Köztársaság ügyészsége által kezelt, feldolgozott és közzétett adatok folyamatos pontosságát és teljességét mind a feldolgozás mind pedig az adat- és információcsere folyamatok során,
- **rendelkezésre-állás:** biztosítani kell a külső és belső adatkérések során a jogosultak számára a szolgáltatásra vonatkozó előírások szerinti hozzáférhetőséget.

[1/2005. LÜ utasítás a Magyar Köztársaság ügyészsége informatikai biztonsági politikájáról 4. §]

4.3. A MAKÖR RENDSZER

MI A MAKÖR RENDSZER?

A MAKÖR a magánjogi és közigazgatási jogi szakág számítástechnikai bázisú ügyviteli rendszere. A MAKÖR ügyviteli szabályai az alapvető eljárási jogi szabályokon túlmenően a magánjogi és közigazgatási jogi szakág keretein belül végzett tevékenység során az ügyészség belső eljárásának, az ügyiratok kezelésének és őrzésének, valamint az informatikai segédeszközök (számítógép, illetve számítógépes hálózat, valamint az azokon telepített ügyviteli-ügykezelői programok) felhasználásának rendjét állapítják meg. A MAKÖR ügyviteli szabályai biztosítják az informatikai segédeszközök felhasználásával történő rendszeres és szervezett munkavégzést, az ügyészi szervek magánjogi és közigazgatási jogi szakágban kifejtett tevékenységének nyilvántartását és az ügyészi intézkedések ellenőrizhetőségét.

[2/2005. LÜ főosztályvezetői körlevél a magánjogi és közigazgatási jogi szakág számítástechnikai bázisú ügyviteli rendjéről (a továbbiakban: MAKÖR) 1. pont]

MILYEN ÜGYTÍPUSOKAT ÉS KÓDOKAT HASZNÁL A MAKÖR RENDSZER?

Az ügy típusa:

- P - polgári jogi ügy,
- T - törvényességi felügyeleti ügy,
- Z - a Magyar Köztársaság ügyészsége egészét vagy bármely szervezeti egységét érintő peres és nemperes eljárásokban a jogi képviselőt igénylő ügyek.

[MAKÖR 6. pont]

MELYEK A MAKÖR HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATOS JOGOSULTSÁGOK SZABÁLYAI?

A számítógépes ügyvitel használatához az egyes jogosultságokat a munkahelyi vezető határozza meg. Az előadó ügyész a jogosultsága szerinti adatfelvételeket, adatjavításokat, kereséseket, gyűjtéseket a programban elvégezheti azzal a felelősséggel, hogy minden általa végrehajtott változtatásnak és kiegészítésnek ki kell elégítenie az ügyvitel hitelességéhez, pontosságához fűzött követelményeket.

Ha az előadó ügyész a fent írt követelmények maradéktalan érvényre juttatását nem tudja biztosítani, akkor csak a programban kötelezően használandó menüpontokat kezelheti. Ezek az alábbiak:

- átadókönyvvel való átvétel-átadás,
- kivezetéshez szükséges betétlap nyomtatása,
- kódjegyzékek nyomtatása,
- jelszó beállítása.

[MAKÖR 8. pont]

4.4. A BŰNÜGYI NYILVÁNTARTÁSOK

MIT TARTALMAZ A BŰNÜGYI NYILVÁNTARTÁS?

Bűnügyi nyilvántartás

- a büntettek,
- a kényszerintézkedés alatt állók,
- a büntetőeljárás alatt állók,
- az ujj- és tenyérnyomatok, a fényképek (a továbbiakban: daktiloszkópiái és fénykép nyilvántartás), valamint
- a DNS-profilok nyilvántartása.

Összefoglalóan: A bűnügyi nyilvántartás az 1999. évi LXXXV. törvényben meghatározott adatokat tartalmazó, közhitelű hatósági nyilvántartás, amelynek feladata az e törvényben meghatározott adatok gyűjtése, kezelése, azokról okirat kiadása, törvényben meghatározott jogosultaknak adatok szolgáltatása.

[1999. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban Bnyt.) 2-3. §]

HOGYAN TÖRTÉNIK A BŰNÜGYI NYILVÁNTARTÁSOK KEZELÉSE?

A büntettek, a kényszerintézkedés alatt állók, a büntetőeljárás alatt állók, a DNS-profilok nyilvántartását, illetve a daktiloszkópiái- és fényképanyilvántartást a bűnügyi nyilvántartó szerv kezeli és ellátja az adatfeldolgozási feladatokat.

A bűnügyi nyilvántartó központi hatóságként végzi a bűnügyi nyilvántartásban szereplő adatoknak az Európai Unió más tagállamával való cseréjével összefüggő adatfogadási és adatátadási, illetőleg egyéb nemzetközi kötelezettségen alapuló adatkezelési feladatokat. A fent meghatározott nyilvántartás törvényességi felügyeletét a Legfőbb Ügyészség látja el.

[Bnyt. 5-6. §]

KIKNEK AZ ADATAI TARTALMAZZA A BŰNÜGYI NYILVÁNTARTÁS?

A bűnügyi nyilvántartás tartalmazza annak a személynek (a továbbiakban: nyilvántartott) az adatait,

- akivel szemben a bíróság jogerősen a Btk-ban meghatározott büntetést szabott ki vagy intézkedést alkalmazott;
- akire vonatkozóan az ügyész a vádemelést elhalasztotta vagy megrovást alkalmazott;
- akivel szemben a külföldi bíróság bűnösséget megállapító határozatot hozott, és erről az igazságügyért felelős miniszter a bűnügyi nyilvántartást értesítette, vagy a külföldi bíróság által kiszabott büntetés végrehajtását a magyar hatóság átvette;
- aki kegyelemben részesült;
- akivel szemben előzetes letartóztatást, lakhelyelhagyási tilalmat, házi őrizetet, távollattartást vagy ideiglenes kényszergyógykezelést (a továbbiakban együtt: kényszerintézkedés) rendeltek el;
- akit gyanúsítottként, illetve vádlottként büntetőeljárás alá vontak;
- akinek ujj- és tenyérynymatát, illetve fényképét a Bnytv. hatálybalépését megelőzően nyilvántartásba vették, továbbá akinek ujj- és tenyérynymatát, valamint fényképét e törvény alapján nyilvántartásba veszik;
- akinek DNS-profilját a Bnytv. alapján nyilvántartásba veszik.

[Bnytv. 7. §]

MI A BÜNTETTESEK NYILVÁNTARTÁSÁNAK CÉLJA?

A büntettek nyilvántartásának célja a büntetett, illetve a büntetlen előélet tényének megállapítása bűnüldözési, igazságszolgáltatási és nemzetbiztonsági érdekből, valamint az érintett jogai gyakorlásának biztosítása, illetőleg mások jogainak és biztonságának védelme érdekében.

[Bnytv. 9. §]

NEVEZZEN MEG LEGALÁBB ÖT ADATOT, AMELYET A BÜNTETTESEK NYILVÁNTARTÁSA TARTALMAZ!

A büntettek nyilvántartása tartalmazza

- a nyilvántartott természetes személyazonosító adatait [családi és utóneve(i), nők esetében leánykori családi és utóneve(i), neme, születési helye és ideje, anyja leánykori családi és utóneve(i)], személyi azonosítóját, előző családi és utónevét, állampolgárságát, lakóhelyét;
- a jogerős ítélet; a megszüntető végzés; a kegyelem folytán a feljelentést elutasító, illetőleg a nyomozást megszüntető határozat; megrovás esetén a nyomozást megtagadó, illetve megszüntető határozat; a vádemelés elhalasztásáról szóló határozat; illetőleg felmentés esetén a vád szerint
  - a bűncselekmény(ek) megnevezését,
  - a bűncselekmény(ek) Btk. szerinti minősítését,
  - az elkövetői és az elkövetési alakzat megjelölését,
  - a bűncselekmény(ek) elkövetésének idejét,
  - azt, hogy az elítélt visszaeső, különös visszaeső, többszörös visszaeső-e;
- a megrovást alkalmazó ügyészség megnevezését, határozatának számát és keltét;
- a vádemelés elhalasztását és időtartamát, a határozatot hozó ügyészség megnevezését, határozatának számát és keltét;
- a kegyelem folytán a feljelentés elutasításáról vagy a nyomozás megszüntetéséről határozatot hozó ügyészség megnevezését, határozatának számát és keltét;
- az első-, másod- és harmadfokon, valamint a perújítás, illetőleg a felülvizsgálat, valamint a törvényesség érdekében emelt jogorvoslat során eljáró bíróság megnevezését, határozatának számát és keltét, a határozat jogerőre emelkedésének napját;
- a kiszabott fő- és mellékbüntetés nemét és mértékét, a büntetés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó adatokat, a korábbi felfüggesztett büntetés végrehajtásának elrendelése esetén a felfüggesztett büntetést kiszabó bíróság megnevezését, határozatának számát és jogerőre emelkedésének napját;

- az alkalmazott intézkedés nemét és mértékét, a korábban alkalmazott próbára bocsátás megszüntetése vagy meghosszabbítása esetén a próbára bocsátást elrendelő bíróság megnevezését, határozatának számát és jogerőre emelkedésének napját, a próbára bocsátás meghosszabbítása esetén a meghosszabbított próbaidő lejáratának napját;
- összbüntetésbe foglalás esetén az alapügyben eljáró bíróságok megnevezését, határozatuk számát, az összbüntetésként megállapított szabadságvesztés nemét és mértékét;
- a közkegyelmi vagy egyéni kegyelmi rendelkezés alapján a bírósági határozatot érintő változásokat, az egyéni kegyelmi elhatározás számát, keltét, a jogerős határozatot hozó bíróság megnevezését, határozatának számát és jogerőre emelkedésének keltét;
- a büntetés végrehajthatóságának elévülés okából történt megszűnését megállapító határozatot hozó bíróság megnevezését, határozatának számát és jogerőre emelkedésének keltét;
- a mentesítésre vonatkozó adatokat;
- a külföldi elítélés érvényének elismerése esetén a bíróság erről szóló értesítését;
- a nyilvántartásba vételt követően lefolytatott más különleges eljárás során hozott határozat adatait;
- a nyilvántartott halálának időpontját.

[Bnytv. 10. §]

MI A KÉNYSZERINTÉZKEDÉS ALATT ÁLLÓK NYILVÁNTARTÁSÁNAK CÉLJA?

A kényszerintézkedés alatt állók nyilvántartásának célja az érintettek és mások jogainak és biztonságának védelme, a büntetőeljárások gyors és hatékony lefolytatásának elősegítése. A kényszerintézkedés alatt állókat a kényszerintézkedés megszüntetéséig kell nyilvántartani.

[Bnytv. 20., 23. §]

NEVEZZEN MEG LEGALÁBB ÖT ADATOT, MELYET KÉNYSZERINTÉZKEDÉS ALATT ÁLLÓK NYILVÁNTARTÁSA TARTALMAZ!

A kényszerintézkedés alatt állók nyilvántartása tartalmazza

- az elrendelő határozat szerint
  - a nyilvántartott természetes személyazonosító adatait [családi és utóneve(i), nők esetében leánykori családi és utóneve(i), neme, születési helye és ideje, anyja leánykori családi és utóneve(i)], személyi azonosítóját, előző családi és utónevét, állampolgárságát, lakóhelyét,
  - a bűncselekmény(ek) megnevezését, a Btk. szerinti minősítését,
  - a kényszerintézkedés időtartamát;
- a kényszerintézkedés elrendeléséről, meghosszabbításáról, illetőleg fenntartásáról határozatot hozó bíróság megnevezését, határozatának számát és keltét.

[Bnytv. 21. §]

MI A BÜNTETŐELJÁRÁS ALATT ÁLLÓK NYILVÁNTARTÁSÁNAK CÉLJA?

A büntetőeljárás alatt állók nyilvántartásának célja a büntetőeljárások, illetőleg más hatósági eljárások gyors és hatékony lefolytatásának elősegítése, az eljárások törvényességének, az állampolgárok és mások jogainak biztosítása és védelme. A büntetőeljárás alatt állók nyilvántartásába felvett adatokat a büntetőeljárás jogerős befejezéséig, a nyomozás, illetve a büntetőeljárás megszüntetése esetén a határozat jogerőre emelkedéséig kell nyilvántartani.

[Bnytv. 25., 28. §]

MI A DAKTILOSZKÓPIAI ÉS FÉNYKÉPNYILVÁNTARTÁS CÉLJA?

A daktiloszkópiai és fényképnylvántartás célja a büntetőeljárásokban a gyanúsítottak és más személyek azonosítása, illetve kizárása, a rendkívüli haláleset miatt folyó közigazgatási hatósági eljárásokban az ismeretlen személyazonosságú elhunyt azonosítása, valamint más hatósági eljárásokban, illetőleg igazoltatás esetén az érintett személyazonosságának megállapítása.

[Bnytv. 30. §]

MIT KELL NYILVÁNTARTANI A DAKTILOSZKÓPIAI ÉS FÉNYKÉPNYILVÁNTARTÁSBAN?

A daktiloszkópiai és fényképnylvántartásban kell nyilvántartani

- annak az adatait, ujj- és tenyérynnyomatát, továbbá arcképét, akit szándékos bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt büntetőeljárás alá vontak, kivéve azt, akivel szemben magánvádas bűncselekmény miatt előterjesztett magánindítvány alapján indult eljárás, függetlenül attól, hogy az ügyész átvette-e a vád képviselőt, és azt, akinek katonai bűncselekménye miatt a katonai ügyész a feljelentést elutasította, és az elbírálást fegyelmi eljárásra utalta,
- a bűncselekmény helyszínén rögzített ujj- és tenyérynnyomot.

[Bnytv. 31. §]

MIT TARTALMAZ A DAKTILOSZKÓPIAI ÉS FÉNYKÉPNYILVÁNTARTÁS?

A daktiloszkópiai és fényképnylvántartás tartalmazza

- a nyilvántartott természetes személyazonosító adatait [családi és utóneve(i), nők esetében leánykori családi és utóneve(i), neme, születési helye és ideje, anyja leánykori családi és utóneve(i)], személyi azonosítóját, előző családi és utónevét, állampolgárságát, lakóhelyét;
- a bűncselekmény(ek) megnevezését, a Btk. szerinti minősítését;
- a bűncselekmény(ek) elkövetésének helyét és idejét;
- az eljáró nyomozó hatóság megnevezését, a büntetőügy iktatószámát;
- a nyilvántartott személyhez tartozó azonosító kódot;
- az arcképet;
- az ujj- és tenyérynnyomatot és a hozzá tartozó azonosító kódot.

[Bnytv. 32. §]

MI A DNS-PROFIL NYILVÁNTARTÁS CÉLJA?

A DNS-profil nyilvántartás célja kizárólag meghatározott bűncselekmények elkövetésével gyanúsítottak azonosítása, illetőleg kizárása a büntetőeljárás során.

[Bnytv. 38. §]

KINEK AZ ADATAIT KELL A DNS-PROFIL NYILVÁNTARTÁSBAN NYILVÁNTARTANI?

A DNS-profil nyilvántartásban annak az adatait kell nyilvántartani, akit

- öt évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel fenyegetett büntött, vagy
- a nemzetközi bűnözéssel kapcsolatba hozható,
- nemi erkölcs elleni erőszakkal megvalósuló,
- gyermekkorú ellen irányuló,
- sorozatban vagy szervezett elkövetéssel megvalósuló,

- kétévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetéssel fenyegetett kábítószerrel vagy kábítószernek minősülő anyaggal kapcsolatos,
- pénz- vagy értékpapír-hamisítással kapcsolatos,
- fegyveres elkövetéssel megvalósuló, illetve
- az állam elleni bűncselekményekkel, a terrorcselekménnyel, a nemzetközi gazdasági tilalom megszegésével, a visszaélés atomenergia alkalmazásával, a pénzmosással, valamint a szolgálati bűncselekményekkel kapcsolatban fennálló feljelentési kötelezettség elmulasztása, illetve a terrorcselekményre irányuló előkészület

bűncselekmény alapos gyanúja miatt vontak büntetőeljárás alá, kivéve azt, akivel szemben magánvádas bűncselekmény miatt előterjesztett magánindítvány alapján indult eljárás, függetlenül attól, hogy az ügyész átvette-e a vád képviselőtét.

A DNS-nyilvántartásban kell nyilvántartani a bűncselekmény helyszínén rögzített anyagmaradványból meghatározott DNS-profilokat is.

[Bnytv. 39. §]

MILYEN ADATOKAT TARTALMAZ A DNS-PROFIL NYILVÁNTARTÁS?

A DNS-profil nyilvántartás tartalmazza

- a nyilvántartott természetes személyazonosító adatait [családi és utóneve(i), nők esetében leánykori családi és utóneve(i), neme, születési helye és ideje, anyja leánykori családi és utóneve(i)], személyi azonosítóját, előző családi és utónevét, állampolgárságát, lakóhelyét;
- a bűncselekmény(ek) megnevezését, a Btk. szerinti minősítését;
- a bűncselekmény(ek) elkövetésének helyét és idejét;
- az eljáró nyomozó hatóság megnevezését, a büntetőügy iktatószámát;
- a nyilvántartott személyhez tartozó azonosító kódot;
- a DNS-profil és a hozzá tartozó azonosító kódot.

[Bnytv. 40. §]

HOGYAN TÖRTÉNIK A DNS-MINTAVÉTEL?

A nyomozó hatóság intézkedik a ötévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény alapos gyanúja miatt büntetőeljárás alá vont személy szájnyalkahártya-törletének vagy hajmintájának (a továbbiakban: DNS-minta) levételére. A mintavételt a büntetőeljárás alá vont személy fizikai sértetlenségének biztosításával kell végezni, és tájékoztatni kell arról, hogy a mintát DNS-elemzés céljára veszik le. A DNS-elemzéshez szükséges szájnyalkahártya-törletnek a levétele és a hajmintának az emberi testtől való elválasztása azonban nem minősül a személy fizikai sérelmének. A Bnytv. 39. § (1) bekezdésében meghatározott bűncselekmény alapos gyanúja miatt büntetőeljárás alá vont személy köteles alávetni magát a mintavételi eljárásnak és tőrni a DNS-minta levételét. Ennek érdekében testi kényszer is alkalmazható.

[Bnytv. 43-44. §]

NEVEZZEN MEG LEGALÁBB ÖT ADATOT, MELYET BÜNTETŐELJÁRÁS ALATT ÁLLÓK NYILVÁNTARTÁSA TARTALMAZ!

A büntetőeljárás alatt állók nyilvántartása tartalmazza

- a nyilvántartott természetes személyazonosító adatait [családi és utóneve(i), nők esetében leánykori családi és utóneve(i), neme, születési helye és ideje, anyja leánykori családi és utóneve(i)], személyi azonosítóját, előző családi és utónevét, állampolgárságát, lakóhelyét;
- a bűncselekmény(ek) megnevezését, a Btk. szerinti minősítését;

- a megalapozott gyanú közlésének időpontját;
- a vádemelés időpontját;
- a nyomozás, a büntetőeljárás felfüggesztésének, továbbfolytatásának időpontját;
- a büntetőügy iktatószámát;
- az eljáró bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság megnevezését.

[Bnyt.v. 26. §]

HÁNYFÉLE ADATLAPOT VEZETETT BE A 7/2000. ÉVI IM-BM RENDELET?

8 féle lapot vezetett be:

- *1-es, 2-es, 3-as és 4-es* számú adatlap a büntettek nyilvántartásának kezelője részére;
- *5-ös* számú adatlap a a kényszerintézkedés alatt állók nyilvántartásának kezelője részére;
- *6-os* számú adatlap a a büntetőeljárás alatt állók nyilvántartásának kezelője részére;
- *7-es* számú adatlap a a daktiloszkópiai és fénykép-nyilvántartás kezelője részére;
- *8-as* számú adatlap a a DNS-profilok nyilvántartásának kezelője részére.

[7/2000. évi IM-BM rendelet (továbbiakban: rendelet) 1. §]

MIKOR MILYEN LAPOT KELL KITÖLTENI AZ ÜGYÉSZSÉGEN?

Nyomozás felfüggesztése esetén:

- 6. sz. adatlap

Kényszerintézkedés megszüntetése esetén:

- 5. sz. adatlap

Nyomozás megszüntetése esetén:

- 6. sz. adatlap
- 7. sz. adatlap
- 8. sz. adatlap (ha történt DNS mintavétel)

Nyomozás megszüntetése és megrovás esetén:

- 2. sz. adatlap
- 6. sz. adatlap
- 7. sz. adatlap
- 8. sz. adatlap (ha történt DNS mintavétel)

Vádemelés elhalasztása esetén:

- 3. sz. adatlap

Vádemelés esetén:

- 6. sz. adatlap

[Rendelet 11-15. §]

4.5. ÜGYÉSZSÉGI STATISZTIKA

MI AZ ENYÜBS RENDSZER, MI AZ ALAPEGYSÉGE?

Az ENYÜBS rendszer az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi statisztikai rendszer, mely az OSAP keretében gyűjt az elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatos információkat.

Megfigyelési egységei:

- a bűncselekmény,
- az elkövető,
- a rendszer megfigyeli az eljáró szervek és a büntetőeljárások egyes adatait is.

MILYEN STATISZTIKAI LAPOKAT KEZEL AZ ENYÜBS (KORÁBBAN: ERÜBS) RENDSZER

- B-lap: bűncselekményi
- T- lap: elkövetői
- B-T lap: bűncselekményi és elkövetői
- B-A lap: bűncselekményi és azonosítási

MIKOR KELL STATISZTIKAI LAPOT KITÖLTENI?

Adatlapot akkor kell kitölteni, ha a feljelentett, bejelentett, vagy a hatóság által észlelt cselekmény miatt:

- feljelentés elutasítására,
- közbenső intézkedésre,
- a nyomozás megszüntetésére,
- vádemelésre,
- az eljárás egyéb befejezésére kerül sor.

KI KÖTELEZETT A STATISZTIKAI LAPOK KITÖLTÉSÉRE?

A lapokat mindig annál a szervnél kell kitölteni, ahol az előző kérdésben leírt eljárási cselekményeket végezték.

MIKOR MILYEN LAPOT KELL KITÖLTENI?

- egy bűncselekmény és egy elkövető esetén: összevont B-T lap;
- egy bűncselekmény és több elkövető: egy összevont B-A lap, és minden elkövetőről T lap
- több bűncselekmény és egy elkövető: a legsúlyosabb/legjellemzőbb bűncselekményről és az elkövetőről egy összevont B-T lap, a többi bűncselekményről B lap;
- több bűncselekmény és több elkövető: cselekményenként a fenti sorrendben a fenti pontok alapján kell eljárni, de minden elkövetőről csak egy T lapot lehet kitölteni. Több bűncselekmény és több elkövető esetén a legjellemzőbb megítélésű (legsúlyosabb) bűncselekménytől kezdve cselekményenként B-A lapon kell adatot szolgáltatni:
  - a többek által elkövetett bűncselekményekről összevont B-A lapot kell kiállítani,
  - az ügyben szereplő további olyan bűncselekményekről, melyeket csak egy – a többes elkövetők között szereplő – személy követett el, cselekményenként külön B lapot kell kiállítani,
  - az elkövetőkre vonatkozó azonosítási adatokat az általuk elkövetett bűncselekmények közül a legsúlyosabb befejezési mód szerint kell kiállítani,
  - összevont B-T lapot csak abban az esetben kell kitölteni, ha az adott ügyben más (a többes elkövetésben nem szereplő) elkövető önállóan követett el további bűncselekményt.

MIKOR NEM KELL T LAPOT KIÁLLÍTANI?

Csak B lapot kell kiállítani:

- feljelentés elutasításakor, ha a cselekmény nem bűncselekmény, nem bűncselekmény, hanem szabálysértés, a bűncselekmény gyanúja hiányzik,
- a nyomozás megszüntetésekor, ha nem állapítható meg az elkövető kiléte,

- elkobzási indítványnál
- katonai ügyészséghez áttételnél,
- a nyomozás felfüggesztésekor.

MI A VÁDKÉPVISELETI LAPOK SZEREPE ÉS JELENTŐSÉGE?

A vádképviseleti (V) lapok [és a hozzájuk tartozó vádképviseleti pótlapok (VP)] célja a büntetőbíróság előtti ügyészi tevékenységgel kapcsolatos információk, adatok összegyűjtése és feldolgozása, mely a büntetőbíróság előtti ügyészi tevékenység számítástechnikai bázisú információs rendszerében kerül feldolgozásra.

A V lapok és VP lapok előre meghatározott tartalmú adatlapok, melyeket minden vádlottra külön-külön kell kiállítani. A V és VP lapok végigkísérik az ügyet a jogerős befejezésig, függetlenül attól, hogy az ügyész részt vett-e a bíróság előtti eljárásban.

A büntetőbíróság előtti ügyészi tevékenység számítástechnikai bázisú információs rendszerében az első lépés az információk gyűjtésének megszervezése, az adatszolgáltatás teljesítése. Ezért minden ügyben, amelyben az ügyészség vádat emel V lapot és VP lapot kell kiállítani. Ezt követi a számítástechnikai adatrögzítés az erre kijelölt ügyészségi egységekben, majd a Legfőbb Ügyészség Számítógép-központjában, az országos feldolgozás és információ szolgáltatás érdekében.

MI A VÁDKÉPVISELETI TEVÉKENYSÉGET MÉRŐ ADATSZOLGÁLTATÁSI RENDSZER ALAPEGYSÉGE, MILYEN ADATOKAT KEZELNEK A V ÉS VP LAPOK?

Az alapvető megfigyelési egység: a vádlott

Ezen kívül a rendszer információt szolgáltat a vádlott által elkövetett bűncselekmény(ek)ről és a fontosabb eljárási cselekményekről. Így a V lap „rákérdez” többek között:

- az eljáró ügyészségre és nyomozó hatóságra,
- a nyomozás elrendelésének időpontjára,
- a vádirat számára és keltére,
- a vádlott személyi azonosítójára,
- a vádlottal kapcsolatos fontos büntetőjogi kérdésekre (fiatalkorúság, bünszervezetben részvétel, büntetett előélet),
- az ügyész vádemelési szakban elvégzett cselekményeire (bíróság elé állítás, vádirat benyújtása, tárgyalás mellőzésére, a tárgyalásról való lemondásra irányuló indítványra),
- a bíróság határozataira a tárgyalás előkészítése és a tárgyalás során,
- a bíróság határozatának számára,
- az ügyész tárgyalási tevékenységére,
- a II. és III. fokú bírósági eljárásra, és ügyészi tevékenységre,
- a jogerős befejezés időpontjára stb.

A VP lap „rákérdez”:

- a vádlott által elkövetett bűncselekményre (kódszám alapján, és jelölni kell a kísérleti és a különös visszaesői elkövetői minősítést is),
- a büntetésekkel és intézkedésekkel kapcsolatos ügyészi indítványokra,
- a kiszabott büntetésekre és intézkedésekre.

HOGYAN CSOPORTOSÍTHATÓK A V LAPON SZEREPLŐ KÉRDÉSEK?

- számjeggyel megadható válaszok (pl. ügyszám, dátumok)
- szöveges válaszok (pl. kényszerintézkedés neve)

- adatlapon aláhúzandó, előre megadott válaszok (pl. büntetett előélet)
- kitöltendő táblázatok (X jelölés alkalmazása, pl. kiszabott büntetések)

HOGYAN TÖRTÉNIK A V ÉS VP LAPOK KITÖLTÉSE?

A lapokat (annyit, ahány vádlott van) elsőként a házi iratokhoz kell csatolni üresen, melynek legkésőbb az iratoknak a bírósághoz történő továbbításakor kell megtörténnie. A lapokat a vádat előkészítő ügyész, a bíróság előtt eljáró ügyész, vagy ügyészségi alkalmazott töltheti ki. Az adatlapot végig ceruzával kell kitölteni, de tintával kell aláírni. A adatlapok egyes kérdéseire a válaszokat mindig az egyes eljárási szakaszokban, az aktuális állapotnak megfelelően kell kitölteni. Amikor a büntetőeljárás befejeződött és a bíróság ügydöntő határozata jogerős lett, az irodának utasítást kell adni a lapok kiemelésére (a V lap jobb felső sarkában lévő négyzetbe piros „J” betűt kell írni). A kiemelést végző ügyészségi alkalmazott a kiemelést követően a kiemelés és a jogerő dátumát a számítógépes ügyviteli rendszerbe bevezeti. A lapokat elsőfokú jogerő esetén feldolgozás végett továbbítani kell az adatrögzítésre kijelölt szervhez, első fokon nem jogerős ügyekben a lapokat a másodfokú ügyészséghez kell felterjeszteni.